

คุณธรรม
MORAL

กับ
WITH

โลกยุคโกลาหล
THE AGE OF CHAOS

องค์ความรู้ : รายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2565
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

คุณธรรม
MORAL

กับ
WITH

โลกยุคโกลาหล
THE AGE OF CHAOS

องค์ความรู้ : รายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2565
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

คำนำ

แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จะยังคงส่งผลกระทบอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคม นับตั้งแต่ปี 2565 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการทยอยเปิดประเทศ ก็ทำให้ประชาชนกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ เกิดการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค การลงทุน และตลาดการท่องเที่ยวก็เริ่มคึกคัก แต่ในขณะเดียวกันช่วงที่มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เราจะเห็นการฟื้นตัวที่เกิดขึ้นยังคงเปราะบาง และไปไม่ถึงถึง สิ่งที่น่าจับตามอง นอกจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นแล้ว ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ ราคาน้ำมัน สินค้าโภคภัณฑ์ที่ปรับตัวสูงขึ้น และในสถานการณ์ทางสังคมก็ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาเด็กและเยาวชน และการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัล

แม้ในปี 2565 ที่ผ่านมาจะเป็นปีที่ประเทศไทยก้าวผ่านพ้นจากมรสุมโควิด-19 และเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู แต่มรสุมครั้งนี้ก็นำพาอุปสรรคและความท้าทายใหม่ ๆ เพื่อให้เราต่อสู้ด้วยหัวใจที่เข้มแข็ง

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม ด้วยองค์ความรู้ และนวัตกรรม โดยภารกิจที่ศูนย์คุณธรรม ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง คือ การจัดทำรายงานสถานการณ์คุณธรรมสังคมไทย โดยในปี 2565 ได้ประมวลปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น รวมทั้งได้พัฒนาเครื่องมือดัชนีชี้วัดคุณธรรม และทุนชีวิต ซึ่งเป็นเครื่องมือสำรวจสถานการณ์คุณธรรมในสังคมไทย ถ่ายทอดออกมาเป็นชุดความรู้ที่ทันสมัยอยู่ในมือ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งการเรียนรู้ และปรับตัวเพื่อหาโอกาสรับมือกับแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต

ภายใต้สถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น หัวใจสำคัญคือ การผนึกพลังสร้างความร่วมมือ (Collaboration) กับทุกภาคส่วน ในการฟื้นฟูวิกฤต ด้วยหลักคุณธรรมความดีที่อยู่ใต้อิทธิพล และการเข้าใจผู้อื่น (Empathy) บนความแตกต่างหลากหลายภายใต้โลกที่เปราะบางและท้าทาย

ขอเป็นกำลังใจให้ผู้อ่านทุกท่านได้ลุกขึ้นมาปรับเปลี่ยนตัวเอง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่และครั้งใหม่ไปพร้อม ๆ กัน

รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี
ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

สารบัญ

คำนำ 3

ส่วนที่ 1 : ดัชนี่ชีวิตคุณธรรมและทุนชีวิต 8

ส่วนที่ 2 : สถานการณ์ทางสังคมในรอบปี 28

สถานการณ์ที่ 1

คนไทย “รายได้โตไม่ทันรายจ่าย”
ส่งผลให้เงินออมลด ก่อหนี้มากขึ้น

30

สถานการณ์ที่ 3

อุบัติเหตุ ปี 65 พุ่งสูงขึ้น
สาเหตุขาดวินัยการขับขี่

48

สถานการณ์ที่ 5

ดัชนีรับรู้การทุจริตปี 65 ตีขึ้น
ไทยได้ขึ้นมา 9 ลำดับ อยู่ที่ 101 ของโลก

72

สถานการณ์ที่ 7

โซเชียลมีเดีย ทำคนไทยเสพติดหนัก
ก่อโรคกระทบจิตใจ

94

สถานการณ์ที่ 9

สื่อไทย กับ จรรยาบรรณ
ในการนำเสนอข่าว

116

บทนำ 6

สถานการณ์ที่ 2

“เทรนด์อาชีพอิสระ” กับ
ความหวังแรงงานยุคโควิด 19

40

สถานการณ์ที่ 4

วิกฤต คุณภาพสิ่งแวดล้อมไทย
อย่าแยء ร่วงลง 30 อันดับ ของโลก!

60

สถานการณ์ที่ 6

สารพัดเรื่องหลอกลวง
ในโลกออนไลน์

82

สถานการณ์ที่ 8

สู่วัยเกษียณหน้า “อยู่โดดเดี่ยว ลำพัง”
ขาดคนเหลียวแล

106

สถานการณ์ที่ 10

คนไทย
สร้างสังคมแห่งการให้ ไม่สิ้นสุด

126

ส่วนที่ 3 : คุณธรรมกับโลกยุคโศกนาฏ 136

บทนำ

ผลกระทบจากโควิด-19 ในช่วงที่ผ่านมา นั้น แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในโลกมีความเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่นเป็นลูกโซ่ ตั้งแต่โรคระบาด (โรคอุบัติใหม่) ภัยพิบัติจากสภาพอากาศ การปฏิวัติอย่างพลิกผืนของเทคโนโลยี (Disruptive Technology) และระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ความผันผวนทางการเมืองในประเทศต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของโลกอย่างชัดเจน เช่น ราคาน้ำมันพุ่งสูงขึ้น วิกฤตด้านพลังงาน และอาหาร สถานการณ์เงินเพื่อทั่วโลกปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น และกำลังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคทั่วโลกรวมทั้งชาวไทย กล่าวได้ว่า **ผู้คนทั่วโลกกำลังอยู่ในยุคสมัยของภาวะวิกฤตซ้อนวิกฤตอย่างแท้จริง**

สำหรับประเทศไทยนั้น ความเจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ทำให้เกิดการแก่งแย่งแข่งขัน ตั้งแต่ช่วงเกิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต และในช่วงภาวะวิกฤตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ก็ประสบปัญหาต่าง ๆ ทำให้ชีวิตขาดความสมดุล ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว หน้าที่การงาน และคนรอบข้าง ทำให้สุขภาพเสื่อมถอย หรือแม้แต่สังคมและสภาพแวดล้อมก็เสื่อมถอยเช่นกัน ผู้คนมุ่งหน้าแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ค่านิยมที่ตึงามในสังคมอันเป็นรากฐานสำคัญก็ถูกลดทอนความสำคัญลง เพราะผู้คนมุ่งให้ความสำคัญต่อวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้คนมีความเห็นแก่ตัว นำมาสู่การเอารัดเอาเปรียบกันมากขึ้น

ข้อมูลการรายงานความสุขโลกประจำปี 2565 (World Happiness Report 2022) ที่ได้วัดความสุข (Happiness Score) และจัดอันดับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นประจำทุกปี ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 61 ของโลก (5.891 คะแนน) ร่วงลงมาจากอันดับที่ 54 เมื่อปี 2564 ตัวเลขดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าความสุขของคนไทยลดลง ซึ่งอาจมาจากหลายปัจจัย เช่น ความเหลื่อมล้ำในสังคม หนี้สินครัวเรือนที่พุ่งสูงขึ้น ปัญหาการคอร์รัปชันที่ทวีความรุนแรง สภาพแวดล้อมทางการเมือง เป็นต้น

จากสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปี 2565 สะท้อนให้เห็นว่าโลกใบนี้รวมทั้งประเทศไทยมีความผันผวน (Volatility) ไม่แน่นอน (Uncertainty) ซับซ้อน (Complexity) และคลุมเครือ (Ambiguity) อีกทั้งสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ

ที่เข้ามาซ้ำเติมอย่างต่อเนื่อง ก็ยิ่งทำให้โลกใบนี้ยิ่งมีความเปราะบาง (Brittle) คนในสังคมเกิดความเครียด วิตกกังวลกับอนาคต (Anxious) เนื่องจากสถานการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นแบบไม่คาดคิด ไม่ได้เดินตามเส้นตรง (Nonlinear) และขาดความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Incomprehensible) ทำให้คนในสังคมต้องเผชิญหน้ากับภาวะสับสน วุ่นวาย แต่ท่ามกลางสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ก็นับเป็นบทเรียนครั้งสำคัญ ที่ทำให้เกิดการถดถอยทบทวน และปรับตัว เพื่อความอยู่รอดของผู้คนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งนับเป็นความท้าทาย ต่อการจัดการกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดเดาไม่ได้

แต่ภายใต้เงื่อนไขหรือข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ก็ยังพบปรากฏการณ์ทางสังคมอีกเป็นจำนวนมาก ที่สะท้อนถึงคุณงามความดีที่เกิดขึ้น เช่น อาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัย การระดมทุนบริจาคเงินแก่ผู้ได้รับความเดือดร้อน ฯลฯ ซึ่งเป็นรากฐานคุณธรรมที่สำคัญของคนทุกระดับ นับเป็นประกายความหวังให้กับสังคมในการร่วมกันเปลี่ยนแปลงประเทศด้วยแนวคิดด้านคุณธรรม

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ ได้แก่

ส่วนที่ 1 ดัชชีชีวิตคุณธรรม และทุนชีวิต เป็นเครื่องมือที่ใช้สำรวจสถานการณ์คุณธรรมในสังคมไทย โดยดัชชีชีวิตคุณธรรม จะแบ่งออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ พอเพียง วินัยรับผิดชอบ สุจริต จิตสาธารณะ กตัญญู และทุนชีวิต ซึ่งจะใช้วัดระบบนิเวศที่สะท้อนพลังบวก 5 พลัง ได้แก่ พลังตัวตน พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา / องค์กร พลังเพื่อนและกิจกรรม พลังชุมชน โดยดัชชีชีวิตคุณธรรมและทุนชีวิตจะใช้ในการประเมิน 3 ช่วงวัย ได้แก่ วัยเด็กและเยาวชน วัยทำงาน วัยผู้ใหญ่

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ทางสังคมในรอบปี โดยแบ่งเป็น 10 สถานการณ์ ที่เป็นประเด็นที่มีผลต่อสังคมในวงกว้าง มีทั้งสถานการณ์บวกและลบ เป็นสถานการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาก่อนแล้ว แต่มานำเสนอเพื่อให้เห็นพัฒนาการในสังคมไทยที่เกิดขึ้น เพื่อใช้เป็นบทเรียน และแนวทาง นโยบาย ในการขับเคลื่อนคุณธรรม

ส่วนที่ 3 คุณธรรมกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมท่ามกลางโลกแห่งความสับสนวุ่นวาย ผ่านกรอบแนวคิด BANU World ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการคนและองค์กรในโลกสมัยใหม่ ที่เปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง

1

ดัชนีชี้วัดคุณธรรม และทุนชีวิต

ดัชนีชี้วัดคุณธรรม สำรวจพฤติกรรมที่จับต้องได้

“คุณธรรม” คำที่คนส่วนใหญ่มักเข้าใจผิดคิดว่า เป็นเรื่องของคุณงามความดี มีความเกี่ยวข้องกับหลักศาสนา หรือธรรมเนียมจารีตประเพณี ซึ่งมักเป็นเรื่องนามธรรม หรือเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ แม้คุณธรรมจะมีความหมายในลักษณะของการสร้างคุณค่าและความดีงามในจิตใจ แต่ในความหมายเชิงรูปธรรม หมายถึง **พฤติกรรมที่ดีที่จับต้องได้ และปฏิบัติต่อเนื่องจนกลายเป็นพฤติกรรมนิสัยที่ติดตัวมา** ซึ่งไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด ก็ยังคงแสดงพฤติกรรมนิสัยที่ดีเช่นเดิม โดยสามารถวัดผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

ศูนย์คุณธรรม ได้ดำเนินการพัฒนา **ดัชนีชี้วัดคุณธรรม** ซึ่งเป็นเครื่องมือที่วัดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมด้านคุณธรรมของคนไทยใน 5 มิติ ได้แก่ พอเพียง วินัย สุจริต จิตสาธารณะ และกตัญญู หลักการพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณธรรมจะนำคุณธรรมมาถอดรหัสเป็นกลุ่มพฤติกรรมที่จับต้องได้ (Behavior) เป็นพฤติกรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตตามช่วงวัย (In The Way of Life) โดยจะเป็นการประเมินตนเองจากภายใน (Self-Reflection) ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง รู้เท่าทันสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น อีกทั้งพฤติกรรมที่สะท้อนการมีคุณธรรมเพิ่มขึ้นในภาพรวม

การสำรวจดัชนีชี้วัดคุณธรรม จะแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 13 – 24 ปี วัยทำงาน อายุระหว่าง 25 – 40 ปี และวัยผู้ใหญ่อายุ 41 ปีขึ้นไป มีการเก็บข้อมูลทั้ง 6 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ โดยเก็บข้อมูลทั้ง 6 กลุ่มอาชีพ คือ เกษตรกร ข้าราชการหรือพนักงานรัฐ พนักงานเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป และธุรกิจส่วนตัวหรืออิสระ ผลการพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณธรรม 5 ด้าน มีองค์ประกอบหรือพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

ดัชนีชี้วัด คุณธรรม 5 ด้าน

พอเพียง

- 1) ความพอประมาณ
 - 2) ความมีเหตุผล
 - 3) การมีภูมิคุ้มกัน
-

วินัยรับผิดชอบ

- 1) การยอมรับและปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม
 - 2) การควบคุมตนเอง
 - 3) การตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตน
 - 4) การยอมรับผลการกระทำของตน
-

สุจริต

- 1) การละอายต่อการทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง
 - 2) การไม่เอาเปรียบและไม่แสวงหาผลประโยชน์
 - 3) การยืนหยัดในความถูกต้อง
-

จิตสาธารณะ

- 1) การมีจิตอาสา
 - 2) การมีสำนึกสาธารณะ
 - 3) การเสียสละเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น
-

กตัญญู

- 1) การสำนึกในความดี
 - 2) การเคารพความดี
 - 3) การตอบแทนความดี
-

หมายเหตุ : ลักษณะการประเมินคุณธรรม 5 ด้านนั้น จะเน้นให้ผู้ตอบแบบประเมิน เป็นผู้ประเมินระดับคุณธรรมของตัวเอง ข้อคำถามของการประเมินจะขึ้นต้นด้วย “ฉัน” เช่น ฉันทุ่มเทเวลาให้กับงานมากกว่าดูแลตนเองและครอบครัว เป็นต้น

ผลการสำรวจดัชนีชี้วัดคุณธรรม ปี 2565

เด็กและเยาวชน

จากการสำรวจกลุ่มเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 13-24 ปี จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6,335 คน เป็นเพศชายร้อยละ 37.92 เพศหญิงร้อยละ 50.97 และ LGBTQ+ ร้อยละ 11.11 ส่วนใหญ่

มีอายุเฉลี่ย 17 ปี และศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 34.46 กระจายอยู่ทุกภูมิภาค โดยอาศัยอยู่ภาคกลางมากที่สุด ร้อยละ 33.34

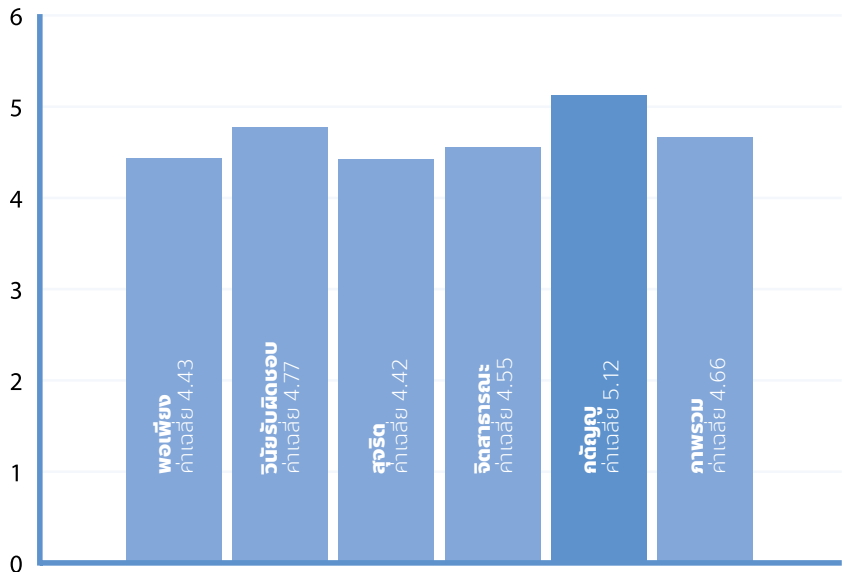
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบดัชนีชี้วัดคุณธรรม ของกลุ่มคนไทย อายุ 13-24 ปี

เพศ		อายุ	
 ชาย 37.92%	 หญิง 50.97%	 LGBTQ+ 11.11%	 13-15 ปี 28.27% 16-20 ปี (อายุเฉลี่ย 17 ปี) 57.87% 21-24 ปี 13.86%
การศึกษา		ภูมิภาค	
ม.ต้น 22.49% ม.ปลาย 34.46% กศน. 0.35% ปวช. 11.46% ปวส. 7.59% ปริญญาตรี/โท 22.62% ไม่ได้ศึกษา 1.03%		เหนือ 14.85% กลาง 33.34% ตะวันออกเฉียงเหนือ 22.15% ตะวันออก 11.25% ตะวันตก 10.67% ใต้ 7.73%	

กลุ่มตัวอย่างวัยเด็กและเยาวชนประเมินว่าตนเองมีภาพรวมคุณธรรม 5 ด้านอยู่ในระดับพอใช้โดยมีค่าเฉลี่ย 4.66 จากคะแนนเฉลี่ยเต็ม 6.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความกตัญญูอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 5.12 และ

มีวินัยรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความพอเพียง และมีความสุขอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.77, 4.55, 4.43 และ 4.42 ตามลำดับ

ผลการประเมินคุณธรรม 5 ด้านของกลุ่มคนไทย อายุ 13-24 ปี

เกณฑ์แปลผล

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.49 - 6.00	มากที่สุด
4.94 - 5.48	มาก
4.40 - 4.93	ปานกลาง
3.85 - 4.39	น้อย
1.00 - 3.84	ปรับปรุง (ซ่อมด่วน)

ภาพรวมกลุ่มวัยรุ่น
คือ พอใช้ =

4.66

ที่มา : แถลงข่าว “สถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย ปี 2565” วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566
โดยรองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ประเด็นที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ในระดับปรับปรุงด่วน ได้แก่

1 ไม่กล้าแจ้งตำรวจ เมื่อรู้ว่าเพื่อนทำผิดกฎหมาย เพราะไม่ใช่เรื่องของตน (อยู่ในคุณธรรมสุจริต เรื่องการยื่นหยัดในความถูกต้อง) ค่าเฉลี่ย 3.55

2 หลีกเลี่ยงเป็นอาสาสมัครของสถานศึกษาหรือชุมชน เพราะไม่เกิดประโยชน์กับตน (อยู่ในคุณธรรมจิตสาธารณะ เรื่องการมีจิตอาสา) ค่าเฉลี่ย 3.81

วัยทำงาน

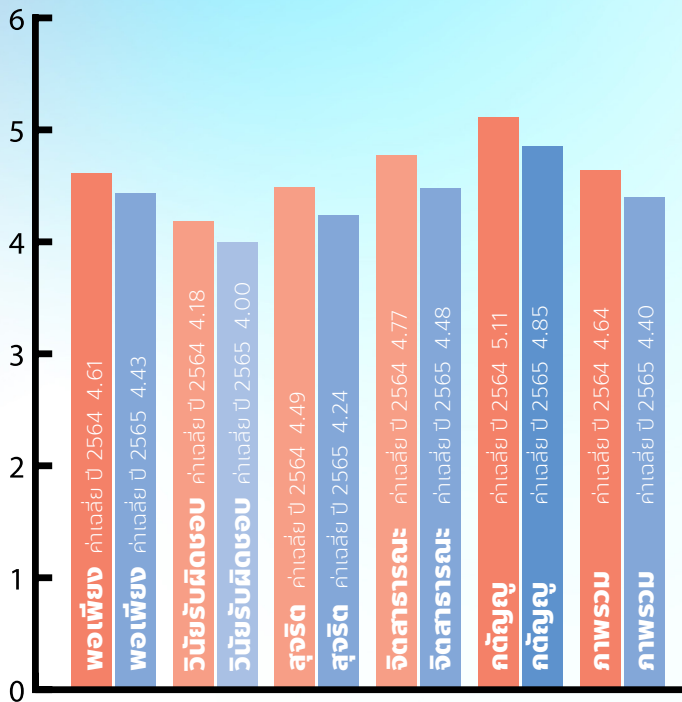
จากการสำรวจกลุ่มวัยทำงานอายุระหว่าง 25 - 40 ปี จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5,172 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 39.29 เพศหญิง ร้อยละ 53.62 และ LGBTQ+ ร้อยละ 7.10 ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 51.93 สถานภาพโสด ร้อยละ 61.48 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 24.81 ซึ่งกระจายอยู่ทุกภูมิภาคโดยอาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดร้อยละ 28.25

กลุ่มตัวอย่างวัยทำงานประเมินว่า **ตนเองมีภาพรวมคุณธรรม 5 ด้านอยู่ในระดับพอใช้** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.40 จากคะแนนเฉลี่ยเต็ม 6.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า **มีความกตัญญูอยู่ในระดับมาก** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.85 มีวินัยรับผิดชอบอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 และมีจิตสาธารณะ มีความพอเพียง และมีความสุจริต อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.48, 4.43 และ 4.24 ตามลำดับ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบดัชนีชี้วัดคุณธรรม ของกลุ่มคนไทย อายุ 25-40 ปี

เพศ		อายุ																					
 ชาย 39.29%	 หญิง 53.62%	 LGBTQ+ 7.10%	 <table border="1"> <tr> <td>25-30 ปี (อายุเฉลี่ย 30 ปี)</td> <td>55.43%</td> </tr> <tr> <td>31-35 ปี</td> <td>21.98%</td> </tr> <tr> <td>36-40 ปี</td> <td>22.58%</td> </tr> </table>	25-30 ปี (อายุเฉลี่ย 30 ปี)	55.43%	31-35 ปี	21.98%	36-40 ปี	22.58%														
25-30 ปี (อายุเฉลี่ย 30 ปี)	55.43%																						
31-35 ปี	21.98%																						
36-40 ปี	22.58%																						
การศึกษา		อาชีพ																					
<table border="1"> <tr> <td>ต่ำกว่าปริญญาตรี</td> <td>42.00%</td> </tr> <tr> <td>ปริญญาตรี</td> <td>51.93%</td> </tr> <tr> <td>ปริญญาโท</td> <td>5.53%</td> </tr> <tr> <td>ปริญญาเอก</td> <td>0.52%</td> </tr> </table> 	ต่ำกว่าปริญญาตรี	42.00%	ปริญญาตรี	51.93%	ปริญญาโท	5.53%	ปริญญาเอก	0.52%	<table border="1"> <tr> <td>เกษตรกรรม</td> <td>10.21%</td> </tr> <tr> <td>ข้าราชการ/พนักงานราชการ</td> <td>23.43%</td> </tr> <tr> <td>พนักงานเอกชน</td> <td>20.51%</td> </tr> <tr> <td>พนักงานรัฐวิสาหกิจ</td> <td>2.36%</td> </tr> <tr> <td>รับจ้างทั่วไป</td> <td>24.81%</td> </tr> <tr> <td>ธุรกิจส่วนตัว/อิสระ</td> <td>14.93%</td> </tr> <tr> <td>อื่น ๆ</td> <td>3.75%</td> </tr> </table>	เกษตรกรรม	10.21%	ข้าราชการ/พนักงานราชการ	23.43%	พนักงานเอกชน	20.51%	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2.36%	รับจ้างทั่วไป	24.81%	ธุรกิจส่วนตัว/อิสระ	14.93%	อื่น ๆ	3.75%
ต่ำกว่าปริญญาตรี	42.00%																						
ปริญญาตรี	51.93%																						
ปริญญาโท	5.53%																						
ปริญญาเอก	0.52%																						
เกษตรกรรม	10.21%																						
ข้าราชการ/พนักงานราชการ	23.43%																						
พนักงานเอกชน	20.51%																						
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2.36%																						
รับจ้างทั่วไป	24.81%																						
ธุรกิจส่วนตัว/อิสระ	14.93%																						
อื่น ๆ	3.75%																						
สถานภาพ		ภูมิภาค																					
<table border="1"> <tr> <td>โสด</td> <td>61.48%</td> </tr> <tr> <td>สมรส</td> <td>33.57%</td> </tr> <tr> <td>หย่าร้าง</td> <td>2.20%</td> </tr> <tr> <td>หม้าย</td> <td>0.95%</td> </tr> <tr> <td>แยกกันอยู่</td> <td>1.80%</td> </tr> </table> 	โสด	61.48%	สมรส	33.57%	หย่าร้าง	2.20%	หม้าย	0.95%	แยกกันอยู่	1.80%	<table border="1"> <tr> <td>เหนือ</td> <td>9.22%</td> </tr> <tr> <td>กลาง</td> <td>25.02%</td> </tr> <tr> <td>ตะวันออกเฉียงเหนือ</td> <td>28.25%</td> </tr> <tr> <td>ตะวันออก</td> <td>9.01%</td> </tr> <tr> <td>ตะวันตก</td> <td>5.80%</td> </tr> <tr> <td>ใต้</td> <td>22.70%</td> </tr> </table> 	เหนือ	9.22%	กลาง	25.02%	ตะวันออกเฉียงเหนือ	28.25%	ตะวันออก	9.01%	ตะวันตก	5.80%	ใต้	22.70%
โสด	61.48%																						
สมรส	33.57%																						
หย่าร้าง	2.20%																						
หม้าย	0.95%																						
แยกกันอยู่	1.80%																						
เหนือ	9.22%																						
กลาง	25.02%																						
ตะวันออกเฉียงเหนือ	28.25%																						
ตะวันออก	9.01%																						
ตะวันตก	5.80%																						
ใต้	22.70%																						

ผลการประเมิน คุณธรรม 5 ด้าน ของกลุ่มคนไทย อายุ 25-40 ปี

เกณฑ์แปลผล ปี 2565

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.23 - 6.00	มากที่สุด
4.68 - 5.22	มาก
4.14 - 4.67	ปานกลาง
3.60 - 4.13	น้อย
1.00 - 3.59	ปรับปรุง (ซ่อมด่วน)

เกณฑ์แปลผล ปี 2564

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.51 - 6.00	มากที่สุด
4.51 - 5.50	มาก
3.51 - 4.50	ปานกลาง
2.51 - 3.50	น้อย
1.00 - 2.50	ปรับปรุง (ซ่อมด่วน)

หมายเหตุ : การพัฒนาเครื่องมือแบบประเมินคุณธรรม 5 ด้าน เริ่มจัดทำขึ้นเมื่อปี 2564 โดยเลือกทำเฉพาะกลุ่มวัยทำงาน อายุระหว่าง 25 - 40 ปี ก่อนเท่านั้น เพราะมองว่าเป็นช่วงวัยที่เป็น Pain Point สำคัญของประเทศ เนื่องจากเป็นคนวัยทำงาน เป็นทรัพยากรสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ ขณะเดียวกันก็เป็นกลุ่มที่ต้องแบกรับภาระหลายทาง ทั้งการดูแลครอบครัวของตนเอง (หากแต่งงานมีลูก) และการดูแลพ่อแม่ที่เริ่มชราไปพร้อม ๆ กัน

เมื่อเปรียบเทียบผลการสำรวจ ปี 2565 กับผลการสำรวจ ปี 2564 พบว่า คุณธรรม ทั้ง 5 ด้านมีค่าเฉลี่ยลดลง จากเดิมปี 2564 กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าตนเอง มีภาพรวมคุณธรรม 5 ด้านอยู่ในระดับมาก แต่ปี 2565 ลดลงอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อพิจารณาคุณธรรมแต่ละด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยลดลงเช่นกัน โดยเฉพาะคุณธรรม ด้านวินัยรับผิดชอบลดลงจากระดับพอใช้เป็นระดับน้อย

ผลการสำรวจ ปี 2565 หากพิจารณาเป็นรายประเด็น ประเด็นที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำ อยู่ในระดับปรับปรุงด่วน ได้แก่

1 ตัดสินใจหรือแก้ปัญหาโดยใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล (อยู่ในคุณธรรม พอเพียง องค์ประกอบความมีเหตุผล) ค่าเฉลี่ย 3.46

2 ยอมลงมือทำแม้จะขัดกับกฎกติกาสังคม เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ (อยู่ในคุณธรรมวินัยรับผิดชอบ เรื่องการยอมรับและปฏิบัติตามบรรทัดฐาน สังคม) ค่าเฉลี่ย 2.99

3 โต้แย้งทันทีเมื่อมีความเห็นต่างจากผู้อื่น (อยู่ในคุณธรรมวินัยรับผิดชอบ เรื่องการควบคุมตนเอง) ค่าเฉลี่ย 3.16

4 เลือกทำงานกับคนที่ให้ผลประโยชน์กับตนมากกว่าคนที่ทำงานตรงไปตรงมา (อยู่ในคุณธรรมสุจริต เรื่องการไม่เอาเปรียบและไม่แสวงหาผลประโยชน์) ค่าเฉลี่ย 3.57

5 ไม่กล้าร้องเรียนเรื่องทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ เพราะกลัวผลกระทบ (อยู่ในคุณธรรมสุจริต เรื่องการยึดหลักในความถูกต้อง) ค่าเฉลี่ย 3.39

วัยผู้ใหญ่

จากการสำรวจกลุ่มผู้ใหญ่ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป จากกลุ่มตัวอย่าง 4,213 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 39.97 เพศหญิงร้อยละ 58.13 และ LGBTQ+ ร้อยละ 1.90 ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 50 ปี จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ร้อยละ 56.44 สถานภาพสมรสร้อยละ 63.33 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 26.99 กระจายอยู่ทุกภูมิภาคโดยอาศัยอยู่ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดร้อยละ 33.80

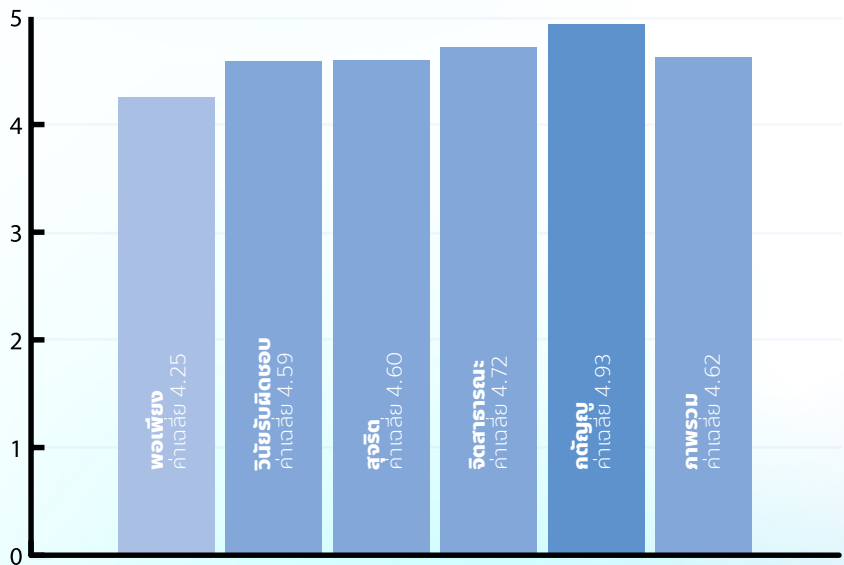
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบดัชนีชี้วัดคุณธรรม ของกลุ่มคนไทย อายุ 41 ปีขึ้นไป

เพศ		อายุ	
 ชาย 39.97%	 หญิง 58.13%	 LGBTQ+ 1.90%	 41-45 ปี 31.69% 46-50 ปี (อายุเฉลี่ย 50 ปี) 26.85% 51-60 ปี 31.05% 61 ปีขึ้นไป 10.42%
การศึกษา		อาชีพ	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	56.44%	เกษตรกรรม	26.99%
ปริญญาตรี	32.97%	ข้าราชการ/พนักงานราชการ	21.50%
ปริญญาโท	9.64%	พนักงานเอกชน	10.25%
ปริญญาเอก	0.95%	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1.76%
		รับจ้างทั่วไป	24.07%
		ธุรกิจส่วนตัว/อิสระ	11.16%
		อื่น ๆ	4.27%
สถานภาพ		ภูมิภาค	
โสด	21.62%	เหนือ	9.21%
สมรส	63.33%	กลาง	17.80%
หย่าร้าง	6.95%	ตะวันออกเฉียงเหนือ	33.80%
หม้าย	5.74%	ตะวันออก	5.36%
แยกกันอยู่	2.35%	ตะวันตก	4.68%
		ใต้	29.15%
			

กลุ่มตัวอย่างวัยผู้ใหญ่ประเมินว่าตนเองมีภาพรวมคุณธรรม 5 ด้านอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.62 จากคะแนนเฉลี่ยเต็ม 6.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความกตัญญูอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.93 มี

จิตสาธารณะ มีความสุจริต และมีวินัยรับผิดชอบอยู่ในระดับพอใช้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.72, 4.60 และ 4.59 ตามลำดับ และมีความพอเพียงอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.25

ผลการประเมิน คุณธรรม 5 ด้าน ของกลุ่มคนไทย อายุ 41 ปีขึ้นไป

เกณฑ์แปลผล

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.46 - 6.00	มากที่สุด
4.90 - 5.45	มาก
4.35 - 4.89	ปานกลาง
3.80 - 4.34	น้อย
1.00 - 3.79	ปรับปรุง (ซ่อมด่วน)

ภาพรวมกลุ่มผู้ใหญ่
คือ พอใช้ =

4.62

ที่มา : แถลงข่าว “สถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย ปี 2565” วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566
โดยรองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ประเด็นที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำอยู่ในระดับปรับปรุงด่วน ได้แก่

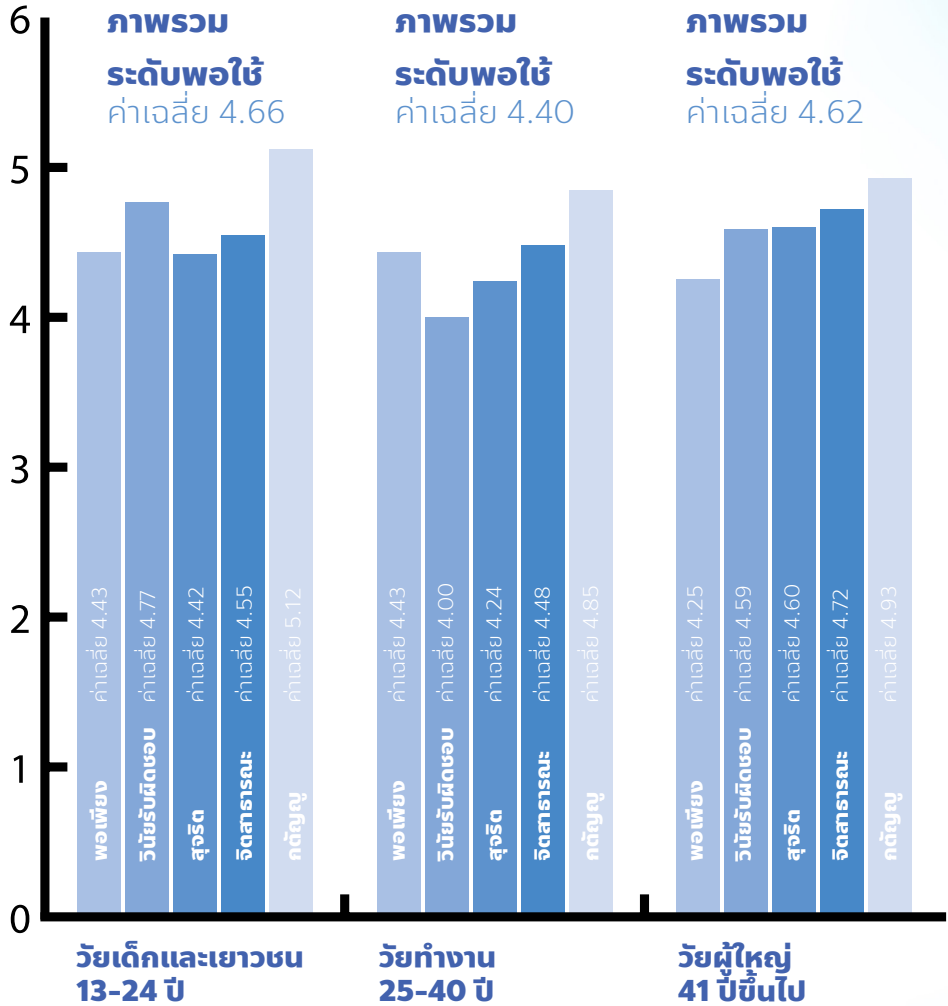
1 **ทุ่มเทเวลาให้กับงานมากกว่าการดูแลตนเองและครอบครัว** (อยู่ในคุณธรรมพอเพียง เรื่องความพอประมาณ) ค่าเฉลี่ย 3.12

2 **ไม่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต** (อยู่ในคุณธรรมพอเพียง เรื่องการมีภูมิคุ้มกัน) ค่าเฉลี่ย 3.74

ผลวิจัยชี้ คนมองเรื่องการทุจริตเป็นปกติ ไม่กล้าเปิดเผยความจริง

ประเด็นที่น่าเป็นห่วงคือ **คุณธรรมวินัยรับผิดชอบมีความผูกโยงกับสุจริต** ถึงแม้ว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการวิจัยแบบภาพตัดขวาง แต่สิ่งที่แต่ละช่วงวัยสะท้อนออกมา เช่น เด็กและเยาวชนยอมรับในการทำผิดกฎหมาย คนวัยทำงานที่เพิ่งเข้าสู่เส้นทางวิชาชีพทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นว่ามีคนทุจริตในองค์กร วัยผู้ใหญ่เน้นคบคนที่ให้ผลประโยชน์กับตน สิ่งเหล่านี้กำลังบอกว่า ถ้าเรายังมองเรื่องการทุจริตในองค์กรเป็นเรื่องปกติ ไม่กล้าเปิดเผยความจริงเพราะกังวลเรื่องความปลอดภัยของตน เด็กและเยาวชนกำลังจะเดินตามรอยแล้ว ต่อให้เด็กและเยาวชนมีพ่อแม่มีครอบครัว เป็นแบบอย่างที่ดี แต่สิ่งที่เห็นจากสื่อสาธารณะกลับตอกย้ำว่า ความยุติธรรม ความโปร่งใส ในสังคมไม่มีจริง เด็กและเยาวชนก็มีแนวโน้มจะเดินตามรอยในสิ่งที่ไม่ดี

เปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณธรรม 3 ช่วงวัย

เกณฑ์แปลผลเด็กและเยาวชน

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.49 - 6.00	มากที่สุด
4.94 - 5.48	มาก
4.40 - 4.93	พอใช้
3.85 - 4.39	น้อย
1.00 - 3.84	ปรับปรุง (ซ่อมด่วน)

เกณฑ์แปลผลวัยทำงาน

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.23 - 6.00	มากที่สุด
4.68 - 5.22	มาก
4.14 - 4.67	พอใช้
3.60 - 4.13	น้อย
1.00 - 3.59	ปรับปรุง (ซ่อมด่วน)

เกณฑ์แปลผลวัยผู้ใหญ่

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
5.46 - 6.00	มากที่สุด
4.90 - 5.45	มาก
4.35 - 4.89	พอใช้
3.80 - 4.34	น้อย
1.00 - 3.79	ปรับปรุง (ซ่อมด่วน)

ที่มา : แถลงข่าว “สถานการณ์คุณธรรมของสังคมไทย ปี 2565” วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566
โดยรองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

ทุนชีวิต (Life Assets) วัตรระบบนิเวศสะท้อนพลังบวก

ในขณะที่ประเทศไทยกำลังประสบกับภาวะวิกฤตรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเผชิญกับสถานะเศรษฐกิจถดถอย การขาดกำลังแรงงานคนรุ่นใหม่ การเข้าสู่สังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยต้อง “เร่งพัฒนาคน” ให้สามารถขับเคลื่อนและเดินทางไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ไม่กี่ปีที่ผ่านมา คำว่า “ระบบนิเวศมนุษย์” ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในกระบวนการพัฒนาคน โดยองค์ประกอบของระบบนิเวศไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน สังคม หรือสภาพแวดล้อมรอบตัว ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทัศนคติของบุคคลผู้นั้น อาจกล่าวได้ว่า ระบบนิเวศที่ดี ย่อมส่งผลให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดี หรือหากเป็นเด็กก็จะมีพัฒนาการที่ดีและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

แนวคิดระบบนิเวศได้ถูกนำมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ของมนุษย์ **ยูรี บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Urie Bronfenbrenner)** นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้อธิบายไว้ว่า

สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเติบโตและพัฒนาการของเด็ก พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์กับสถานที่ หรือสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ภายใต้ระบบที่ซับซ้อน มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันตั้งแต่เกิดในครอบครัว ศึกษาเล่าเรียน ทำงาน และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนหมู่มากในระดับชุมชน

(Bronfenbrenner, U, 1994)

ระบบนิเวศที่ใกล้ชิดและมีความสำคัญกับเด็กมากที่สุด คือ ครอบครัว พ่อแม่ และก็เป็นจุดเริ่มต้นในการบ่มเพาะพลังบวกให้กับเด็ก ในช่วงที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาที่เหมาะสม เมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว หากมีระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่ดี ก็จะช่วยสนับสนุนให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ในขณะเดียวกัน หากเขาเผชิญหน้ากับระบบนิเวศรอบตัวหรือสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี ก็จะทำให้พลังภายในตัวอ่อนแอลง จนทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา

ศูนย์คุณธรรม ได้พัฒนาแบบสำรวจ **ทุนชีวิต (Life Assets)** ทุกช่วงวัย โดย รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี กุมารแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและวัยรุ่น และผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม ผู้คิดค้นและพัฒนา **เครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดพลังบวกครั้งแรกของประเทศไทย ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน** สามารถนำมาใช้วัดระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดพลังบวกในระดับจิตสำนึกทั้งต่อตนเองและสังคม โดยสามารถถอดรหัสออกมาเป็น 5 พลัง ดังนี้

ทุนชีวิต 5 พลัง

พลังตัวตน

รู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง มีศรัทธา เชื่อมมั่นในตนเอง ยึดมั่นในความยุติธรรม ความเท่าเทียม รับผิดชอบต่อหน้าที่และมีวินัยในตนเอง ไม่ข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง

พลังครอบครัว

มีความรัก ความห่วงใย เข้าใจ มีปมใจต่อกัน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กัน รู้สึกถึงความอบอุ่นปลอดภัย

พลังเพื่อนและกิจกรรม

ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

พลังชุมชน

สภาพของชุมชนที่ผู้คนอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน มีปมใจต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน รู้สึกถึงความอบอุ่นและปลอดภัย

พลังสร้างปัญญา

ความมุ่งมั่นเพิ่มพูนปัญญา ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมายเหตุ : การแบ่งทั้ง 3 ช่วงวัยนั้น แต่ช่วยวัยอาจมีทัศนคติและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในมิติต่าง ๆ ของการดำเนินชีวิตและระบบนิเวศรอบตัว มีการเก็บตัวอย่างจาก 6 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคใต้ โดยเก็บจาก 6 กลุ่มอาชีพของวัยทำงานและวัยผู้ใหญ่ ได้แก่ อาชีพเกษตรกร รับราชการ/พนักงานรัฐ พนักงานเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป และธุรกิจส่วนตัว/อิสระ

การประเมิน 3 ช่วงวัย

- เด็กและเยาวชน อายุ 13 – 24 ปี
- วัยทำงาน อายุ 25 – 40 ปี
- วัยผู้ใหญ่ อายุ 41 ปีขึ้นไป

เด็กและเยาวชน

จากการสำรวจกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 13-24 ปี จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6,335 คน พบว่า มีทุนชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยได้คะแนนร้อยละ 76.67 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายพลังพบว่า **พลังตัวตนและพลังครอบครัวอยู่ในระดับดีมาก โดยได้คะแนนร้อยละ 82.02 และ 80.92 ตามลำดับ** พลังเพื่อนและกิจกรรมและพลังสร้างปัญญาอยู่ในระดับดี โดยได้คะแนนร้อยละ 77.71 และ 75.62 ตามลำดับ และพลังชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้คะแนนร้อยละ 68.60 เมื่อพิจารณาประเด็นที่ได้คะแนนน้อยที่สุดของแต่ละพลัง พบว่า

- **พลังตัวตน** การมีเป้าหมายในชีวิตชัดเจน ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 77.58 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)
- **พลังครอบครัว** การที่จะสามารถปรึกษาหารือและขอคำแนะนำจากครอบครัวได้อย่างสบายใจ ไม่ว่าจะเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 76.14 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)
- **พลังสร้างปัญญา** การอ่านหนังสือด้วยความเพลิดเพลิน ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 68.73 (ผ่านเกณฑ์ในระดับปานกลาง)
- **พลังเพื่อนและกิจกรรม** การปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนามาเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 66.86 (ผ่านเกณฑ์ในระดับปานกลาง)
- **พลังชุมชน** การเข้าร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 65.07 (ผ่านเกณฑ์ในระดับปานกลาง)

วัยทำงาน

จากการสำรวจกลุ่มวัยทำงาน อายุระหว่าง 25 - 40 ปี จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5,172 คน พบว่า มีทุนชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยได้คะแนนร้อยละ 79.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายพลัง พบว่า **มีพลังครอบครัวและพลังตัวตนอยู่ในระดับดีมาก โดยได้คะแนนร้อยละ 83.01 และ 82.44 ตามลำดับ** มีพลังองค์กร พลังเพื่อน และกิจกรรม และพลังชุมชน อยู่ในระดับดี โดยได้คะแนนร้อยละ 78.68, 78.13 และ 74.38 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาประเด็นที่ได้คะแนนน้อยที่สุดของแต่ละพลัง พบว่า

- **พลังตัวตน** การกล้ายืนหยัดในสิ่งที่เชื่อ และกล้าเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 79.25 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)

วัยผู้ใหญ่

จากการสำรวจกลุ่มวัยผู้ใหญ่ อายุ 41 ปีขึ้นไป จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4,213 คน พบว่ามีทุนชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยได้คะแนนร้อยละ 78.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายพลัง พบว่า มีพลังครอบครัวและพลังตัวตนอยู่ในระดับดีมาก โดยได้คะแนนร้อยละ 82.11 และ 80.91 ตามลำดับ มีพลังองค์กร พลังเพื่อนและกิจกรรม และพลังชุมชน อยู่ในระดับดี โดยได้คะแนนร้อยละ 77.24, 75.92 และ 74.48 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาประเด็นที่ได้คะแนนน้อยที่สุดของแต่ละพลัง พบว่า

- **พลังตัวตน** การกล้ายืนหยัดในสิ่งที่เชื่อ และกล้าเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 75.46 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)

- **พลังครอบครัว** การที่จะสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องราวต่าง ๆ แม้ความคิดขัดแย้งได้ด้วยสันติวิธี ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 80.50 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก)

- **พลังองค์กร** การที่มีหัวหน้าองค์กรสนับสนุนให้ทำในสิ่งที่ชอบหรือถนัด ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 77.76 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)

- **พลังเพื่อนและกิจกรรม** การได้เล่นกีฬาหรือออกกำลังกายเป็นประจำ ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 73.94 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)

- **พลังชุมชน** การได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 73.29 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)

- **พลังครอบครัว** การที่จะสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องราวต่าง ๆ แม้ความคิดขัดแย้งได้ด้วยสันติวิธี ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 79.88 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)

- **พลังองค์กร** การที่มีหัวหน้าองค์กรสนับสนุนให้ทำในสิ่งที่ชอบหรือถนัด ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 74.76 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)

- **พลังเพื่อนและกิจกรรม** การได้เล่นกีฬาหรือออกกำลังกายเป็นประจำ ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 70.39 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)

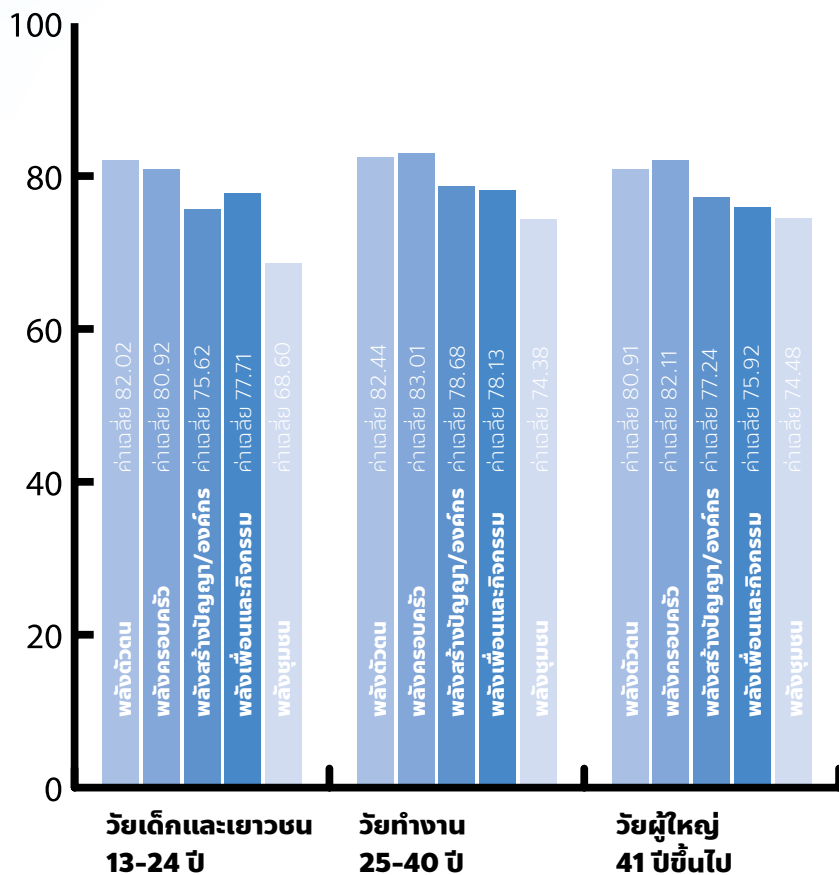
- **พลังชุมชน** การได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ได้คะแนนน้อยที่สุด ร้อยละ 72.45 (ผ่านเกณฑ์ในระดับดี)

เปรียบเทียบต้นทุนชีวิต 3 ช่วงวัย

**ต้นทุนชีวิตภาพรวม
วัยเด็กและเยาวชน
ระดับดี**
ค่าเฉลี่ย 76.67

**ต้นทุนชีวิตภาพรวม
วัยทำงาน
ระดับดี**
ค่าเฉลี่ย 79.38

**ต้นทุนชีวิตภาพรวม
วัยผู้ใหญ่
ระดับดี**
ค่าเฉลี่ย 78.13

เกณฑ์แปลผล

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
80 ขึ้นไป	ระดับดีมาก
70.00 - 79.99	ระดับดี
60.00 - 69.99	ระดับปานกลาง
น้อยกว่า 60	ระดับค่อนข้างน้อย

เน้นกิจกรรมสาธารณะ ลดการใช้โซเชียลมีเดีย

ผลจากงานวิจัยทุนชีวิตสะท้อนให้เห็นถึงพลังทุนชีวิตทั้ง 5 พลังที่แตกต่างกัน โดยพลังชุมชนจะเป็นพลังที่มีคะแนนน้อยที่สุดของกลุ่มคนทั้ง 3 ช่วงวัย ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสาร ทำให้คนในสังคมหันมาใช้โซเชียลมีเดียหรือโลกเสมือนในการสื่อสารกันมากขึ้น จนละเลยการสร้างความสัมพันธ์ในโลกจริง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม จึงนับเป็นเรื่องสำคัญ โดยควรเปิดโอกาสให้คนในสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพลังชุมชน **มีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกสาธารณะที่เกิดจากความ**

สมัครใจ เพื่อเปิดพื้นที่ให้กลุ่มคนต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมตามความถนัดหรือความสนใจ และรณรงค์ให้ลดการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น นอกจากนี้ในครอบครัว ชุมชน และในสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ เช่น สถานที่ทำงาน ควรเน้นการสื่อสารเชิงบวกมากขึ้น อาจนำเครื่องมือสนทนา (Dialogue) มาใช้ เพื่อให้การสื่อสารกับคนในองค์กรเกิดความเข้าใจกัน (Empathy Communication) ให้การทำงานราบรื่น ส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี ทำให้คนในทีมมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

ข้อสังเกตจากการประเมิน

- **วัยผู้ใหญ่ประเมินว่า ตนเองมีความพอเพียงในระดับน้อย** จากการศึกษาเชิงลึกทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วนให้เหตุผลว่าตนเองคำนึงถึงหลักความพอเพียง แต่จำเป็นต้องสร้างหนี้เพื่อขับเคลื่อนครอบครัวให้มีความสุข โดยเฉพาะสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 นอกจากจะส่งผลกระทบต่อรายได้แล้ว ยังจำเป็นต้องกู้เงินมาซื้ออุปกรณ์สำหรับการเรียนออนไลน์ให้ลูกหลานด้วย
- **คุณธรรมวินัยรับผิดชอบมีความผูกโยงกับสุจริต** ถึงแม้ว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการวิจัยแบบภาพตัดขวาง แต่สิ่งที่แต่ละช่วงวัยสะท้อนออกมา เช่น เด็กและเยาวชนยอมรับในการทำผิดกฎ คนวัยทำงานที่เพิ่งเข้าสู่เส้นทางวิชาชีพทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นว่ามีคนทุจริตในองค์กร วัยผู้ใหญ่เน้นคบคนที่ให้ผลประโยชน์กับตน สิ่งเหล่านี้กำลังบอกว่าถ้าเรายังมองเรื่องการทุจริตในองค์กรเป็นเรื่องปกติ ไม่กล้าเปิดเผยความจริงเพราะกังวลเรื่อง

ความปลอดภัยของตน เด็กและเยาวชนกำลังจะเดินตามรอยแล้ว ต่อให้เด็กและเยาวชนมีพ่อแม่ ครอบครัว เป็นแบบอย่างที่ดี แต่สิ่งที่เห็นจากสื่อสาธารณะกลับตอกย้ำว่า ความยุติธรรม ความโปร่งใส ในสังคมไม่มีจริง เด็กและเยาวชนก็มีแนวโน้มจะเดินตามรอยในสิ่งที่ไม่ดีนั้น

- นอกจากการส่งเสริมให้คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณธรรมทุกด้านเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังจำเป็นต้อง **พัฒนาระบบหรือสังคมแวดล้อมที่สร้างความปลอดภัยให้แก่คนที่กล้าเปิดเผยความจริงด้วย**
- เด็กและเยาวชนได้สะท้อนว่า ต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคมมากขึ้น ดังนั้น **ควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสช่วยสร้างสรรคกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม** เพื่อเพิ่มพลังชุมชนอันเป็นหนึ่งในระบบนิเวศที่สำคัญ

2

**สถานการณ์
ทางสังคม
ในรอบปี**

จากการติดตามสถานการณ์ทางสังคมในปี 2565 พบปรากฏการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ในวงกว้าง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี เช่น ปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น อุบัติเหตุ จราจร การทุจริตคอร์รัปชันที่กัดกินสังคมไทยมายาวนาน ปัญหาเด็กและเยาวชนกับโซเชียลมีเดีย ฯลฯ ซึ่งยัง ปรากฏให้เห็นตามหนังสือพิมพ์ และสื่อสังคมออนไลน์

ศูนย์คุณธรรม ขอนำเสนอสถานการณ์ทางสังคมในรอบ ปี 2565 10 สถานการณ์เด่น ซึ่งเป็นประเด็นที่มีผล กระทบต่อสังคมในวงกว้างทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อใช้ เป็นบทเรียน แนวนโยบายในการขับเคลื่อนสังคมต่อไป

สถานการณ์ที่ 1

คนไทย

“รายได้โตไม่ทันรายจ่าย”

ส่งผลให้เงินออมลด

ก้อหนี้มากขึ้น

//

เมื่อรายได้

โตไม่ทันกับรายจ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น

ก็จะส่งผลให้เกิดการเก็บออมลดลง

และอาจนำมาสู่การขาดวินัย

ในการชำระหนี้

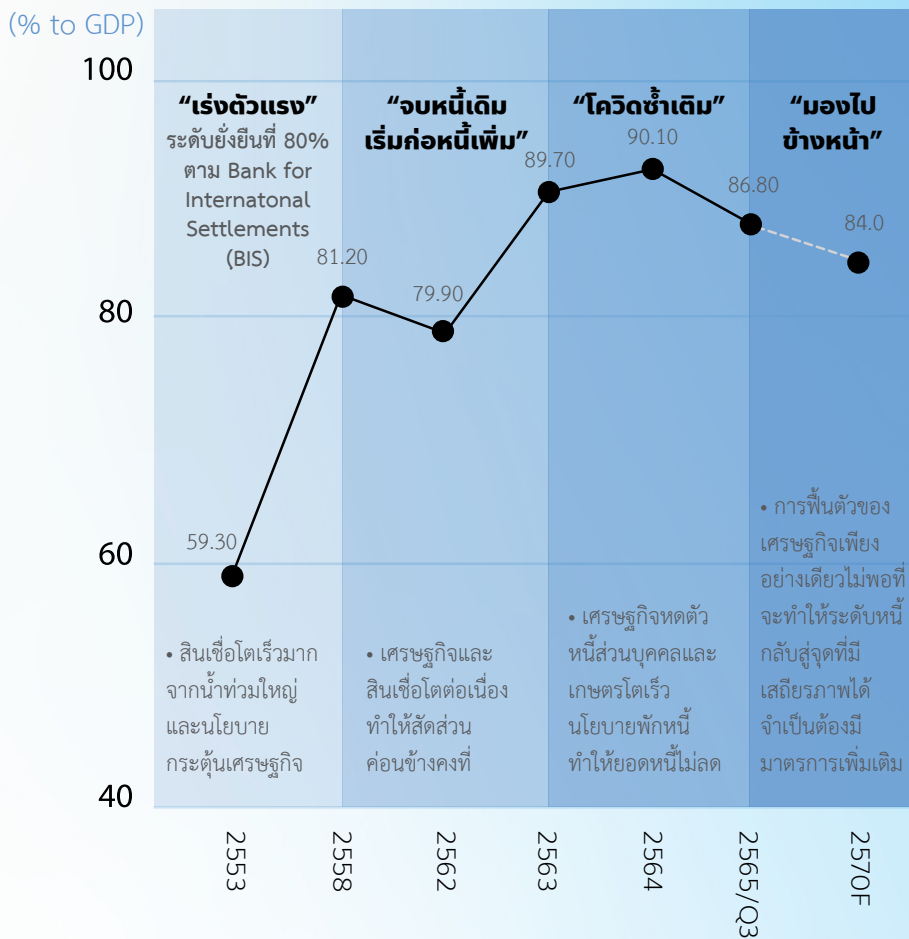
//

หนี้ครัวเรือนไทย นับเป็นปัญหาที่สะสมมาอย่างยาวนาน พัฒนาการของหนี้ครัวเรือนไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเร่งขึ้นอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยในปี 2553 หนี้ครัวเรือนอยู่ที่ระดับ 60% ต่อจีดีพี เมื่อเทียบกับปี 2563 สูงขึ้นอยู่ที่ระดับ 90% นับเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ภายในระยะเวลา 10 ปี โดยสัดส่วนของการเพิ่มขึ้นมาจากจีดีพีที่ลดลงในปี 2563 จากวิกฤตโควิดและมูลค่าหนี้ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ นโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงปี 2554 และปี 2555 อีกทั้งมาตรการการพักชำระหนี้ชั่วคราว เพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้า ที่ทำให้การจ่ายหนี้เดิมลดลง และมีการกู้หนี้ใหม่มาพุงการใช้จ่ายในช่วงที่รายได้หายไปในช่วงโควิด

จากหนี้ครัวเรือนไทยในช่วงไตรมาสที่ 3 ปี 2565 แม้ยอดหนี้รวมของครัวเรือนต่อจีดีพีจะลดลงเป็น 87% แต่เมื่อคำนวณปริมาณหนี้รวมที่สูงถึง 14.9 ล้านล้านบาทแล้ว ก็ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ระดับหนี้ครัวเรือนไทยจึงกลายเป็นปัญหาที่ต้องหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน

พัฒนาการของหนี้ครัวเรือนไทยในช่วงที่ผ่านมา และภาพในอนาคตหากไม่มีการแก้ไข

หนี้ครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง และเร่งขึ้นเร็วในช่วงโควิด-19 จากรายได้ที่ลดลงเป็นหลัก หากปล่อยไว้คาดว่าหนี้ครัวเรือนจะสูงกว่า 80% ต่อจีดีพี ซึ่งระดับที่ต้องเฝ้าระวัง เพราะจะส่งผลกระทบต่อจีดีพีในระยะยาว

จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในปี 2565 หลังจากที่รัฐบาลได้ผ่อนคลายนโยบายการควบคุมโควิด-19 และเปิดประเทศเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ก็ส่งผลต่อราคาสินค้าอุปโภคบริโภคที่ปรับตัวสูงขึ้น ในขณะที่วงเงินสินเชื่อครอบครัวในธนาคารพาณิชย์ ช่วงไตรมาส

3 ปี 2565 แม้จะชะลอลงเกือบทุกหมวด แต่ก็ยังพบว่า มีการขยายตัวที่สูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า “คนไทยยังมีแนวโน้มในการกู้ยืมเงิน เพื่อใช้จ่ายทดแทนการขาดสภาพคล่อง และสินเชื่อบัตรเครดิตก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายที่ฟื้นตัว”

เปิดข้อเท็จจริง กับการก่อหนี้ของคนไทย

คนไทยมีหนี้ส่วนบุคคลและบัตรเครดิตที่สูง คิดเป็นสัดส่วนเกือบ 1 ใน 3 ของยอดหนี้ครัวเรือนไทยทั้งหมด

โดยส่วนใหญ่จะเป็นหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภค หนี้ที่ไม่ช่วยสร้างรายได้ ในขณะที่ต่างประเทศ หนี้ส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อบ้าน นอกจากนี้ยังพบว่าคนไทยในบางอาชีพยังมีหนี้ที่สูงกว่ากลุ่มอาชีพ

1. เป็นหนี้เร็ว

คนวัยเริ่มทำงาน อายุ 25 – 29 ปี มากกว่า 58% เป็นหนี้ และมากกว่า 25% เป็นหนี้เสีย (NPL) โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้บัตรเครดิต หนี้ส่วนบุคคล และหนี้รถยนต์ / มอเตอร์ไซด์

2. เป็นหนี้เกินตัว

เกือบ 30% ของลูกหนี้บัตรเครดิตและหนี้ส่วนบุคคล มีหนี้เกิน 4 บัญชีต่อคน วงเงินรวมต่อคนสูงถึง 10–25 เท่าของรายได้ในแต่ละเดือน ทำให้รายได้เกินกว่าครึ่งต้องนำไปจ่ายคืนหนี้

3. เป็นหนี้โดยไม่ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนหรือถูกต้อง

4 ใน 5 ของปัญหาขั้นตอนการเสนอขายสินเชื่อของสถาบันการเงิน คือ ลูกหนี้มักได้รับข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะดอกเบี้ยค่าธรรมเนียม ในขณะที่ลูกหนี้บางส่วนได้รับข้อมูลด้านเดียว เช่น โปรโมชั่นผ่อนน้อย แต่ไม่ระบุชัดเจนว่าต้องผ่อนนาน เป็นต้น

4. เป็นหนี้เพราะมีเหตุจำเป็น

กว่า 62% ของครัวเรือนไทย มีเงินออมเพื่อฉุกเฉินไม่เพียงพอ และหากเกิดเหตุที่ทำให้รายได้ลดลง 20% จะมีครัวเรือนเกินครึ่งที่มีเงินไม่พอจ่ายหนี้

อื่น ๆ เช่น เกษตรกร กลุ่มอาชีพอิสระที่มีรายได้ไม่แน่นอน กลุ่มข้าราชการ ตำรวจ ทหาร ที่มีรายได้แน่นอนแต่มั่นคง ทำให้ขาดเงินออมไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน อีกทั้งยังมีลูกหนี้ที่กู้ยืมเงินนอกระบบ ซึ่งไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน จากการศึกษาของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ค้นพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไทยเข้าสู่สภาวะการเป็นหนี้ มีอยู่ด้วยกัน 8 ประเภท ดังนี้

5. เป็นหนี้นาน

มากกว่า 1 ใน 4 ของคนอายุเกิน 60 ปี ยังมีภาระหนี้ที่ต้องผ่อนชำระ ส่วนใหญ่เป็นหนี้ภาคการเกษตรที่ได้รับการพักชำระหนี้เป็นเวลานาน รวมทั้งหนี้บัตรเครดิต หนี้ส่วนบุคคลที่ลูกหนี้มักผ่อนจ่ายขั้นต่ำ (เกือบ 40%) ทำให้หนี้หมดช้า

6. เป็นหนี้เสีย

ลูกหนี้ 10 ล้านบัญชีที่เป็นหนี้เสีย เกือบครึ่งหรือ 4.5 ล้านบัญชี เฟิงเป็นหนี้เสียในช่วงโควิด-19 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้ส่วนบุคคล และหนี้ในภาคเกษตร

7. เป็นหนี้ไม่จบไม่สิ้น

เกือบ 20% ของบัญชีหนี้เสียถูกยื่นฟ้อง โดย 1 ใน 3 ของลูกหนี้ ในคดีที่จบด้วยการยึดทรัพย์ มาขายทอดตลาดแล้ว ก็ยังปิดหนี้ไม่ได้

8. เป็นหนี้จนกระทบ

42% ของกว่า 4,600 ครัวเรือนทั่วประเทศ ที่ขอรับความช่วยเหลือแก่หนี้ มีหนี้จนกระทบเฉลี่ยคนละ 54,300 บาท จากการที่ (1) เข้าไม่ถึงหนี้ในระบบเพราะมีรายได้ไม่แน่นอน (2) เลือกกู้เงินนอกระบบเพราะสะดวก ได้เงินเร็ว และ (3) ใช้/ขอสินเชื่อในระบบเต็มแล้ว จนต้องกู้หนี้นอกระบบไปจ่ายหนี้ในระบบ

“เดอะแบก” เมื่อคนไทยต้องแบกรายจ่ายสูงในขณะที่รายได้คงที่

ข้อมูลผลการสำรวจความคิดเห็นผู้บริโภค (EIC Consumer Survey 2022) เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและพฤติกรรมในช่วงที่ราคาสินค้าและบริการปรับตัวสูงขึ้น ในเดือนกรกฎาคม 2565 พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1 รายได้ของผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่เพิ่มขึ้น ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา สวนทางกับสถานการณ์ค่าครองชีพที่เพิ่มสูง ทำให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่ต้องรับมือโดยการรัดเข็มขัด และปรับพฤติกรรมค่าใช้จ่าย

2 รายได้ไม่ทันรายจ่าย ส่งผลให้ผู้บริโภคเผชิญกับปัญหา 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหารายได้ไม่พอรายจ่าย ปัญหาการเก็บออม และปัญหาการชำระหนี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเผชิญปัญหามากกว่า 1 ด้านพร้อมกัน

3 ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการซื้อที่แตกต่างกัน เนื่องจากสถานการณ์ราคาสินค้าและบริการที่ปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการซื้อที่แตกต่างกัน เพื่อบรรเทาภาระค่าครองชีพ เช่น การปรับลดปริมาณการซื้อ เลือกซื้อสินค้าที่จัดรายการโปรโมชั่นหรือซื้อแบบยกแพ็ค เพื่อให้ราคาถูกลง นอกจากนี้ยังมีการเลือกซื้อสินค้าในแหล่งขายสินค้าราคาประหยัด เช่น ตลาดนัด ร้านขายทุกอย่าง 20 บาท เป็นต้น

4 ผู้บริโภคระมัดระวังการใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมนอกบ้าน โดยยังคงมีแนวโน้มใช้บริการสินค้าออนไลน์ และฟู้ดเดลิเวอรี (Food Delivery) เนื่องจากมีความสะดวกรวดเร็ว และมีโปรโมชั่นราคาบนแพลตฟอร์มออนไลน์ ดังนั้นธุรกิจที่เกี่ยวข้องจะต้องทำการตลาดเพื่อกระตุ้นการใช้จ่ายของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

การเลือกซื้อสินค้า จัดรายการโปรโมชั่นและการซื้อสินค้าออนไลน์ ถือเป็นวิธีการปรับพฤติกรรม การซื้อสินค้า ที่ผู้บริโภคนิยมใช้เพื่อบรรเทาภาระค่าครองชีพ

คำถาม : สถานการณ์ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้
พฤติกรรมซื้อสินค้าเหล่านี้ของคุณเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร?

หน่วย : % ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ซื้อสินค้าจัดรายการโปรโมชั่น
เช่น ลดราคา ซื้อ 1 แถม 1 **32%** **41%** **73%**

ซื้อสินค้าออนไลน์
เนื่องจากราคาถูกกว่าหน้าร้าน **22%** **44%** **66%**

ซื้อสินค้าแบบยกแพ็คเกจหรือ
จำนวนมากขึ้นเพื่อให้
ราคาถูกลง **32%** **31%** **63%**

ซื้อสินค้าในแหล่งขายสินค้า
ราคาประหยัด เช่น ตลาดนัด
ร้านทุกอย่าง 20 บาท **28%** **25%** **53%**

ซื้อสินค้าแบรนด์อื่นที่
ราคาถูกกว่า **21%** **31%** **52%**

ซื้อสินค้าแบบเดิม
แต่ลดปริมาณ **34%** **17%** **51%**

 เท่าเดิม เพิ่มขึ้น

ที่มา : การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลสำรวจความคิดเห็นผู้บริโภค (EIC Consumer Survey) ระหว่างวันที่ 8 - 22 กรกฎาคม 2565
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 2,676 คน

แนวทางแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน อย่างยั่งยืน

การแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนให้เกิดผลสำเร็จ และเกิดความยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (Collaboration) เพื่อแก้ไขปัญหานี้ให้ครอบคลุมทุกประเภท การจัดการปัญหานี้จะต้องทำอย่างครบวงจรให้เหมาะสมกับลักษณะและสาเหตุของปัญหาในแต่ละช่วงของการเป็นหนี้ โดยหลักการคือ **ต้องแก้ไขตรงจุด ไม่สร้างภาระเพิ่มให้ลูกหนี้ และต้องช่วยเหลือแก้ไขปัญหาย่างจริงจังและเหมาะสม** เช่น ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ รัฐสวัสดิการที่เพียงพอ รวมถึงการเตรียมโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาฐานข้อมูลเครดิตที่ครบถ้วน เพื่อสนับสนุนการ

แก้ไขปัญหานี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน รวมทั้ง การให้ความรู้ทางการเงิน การส่งเสริมการให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบ ในส่วนของเจ้าหนี้ยก็ต้องให้สินเชื่อที่เหมาะสมกับศักยภาพของลูกหนี้ ช่วยลูกหนี้ที่มีปัญหาให้จมกองหนี้ ต้องแก้ไขให้เหมาะสมต่อสถานการณ์หรือปัญหาของลูกหนี้ เช่น การให้สินเชื่อเพื่อแก้ปัญหารายได้ ในช่วงวิกฤต การไม่สร้างภาระเพิ่มให้ลูกหนี้ ในขณะที่ลูกหนี้ก็ต้องเสริมภูมิคุ้มกันทางการเงิน กู้เท่าที่จำเป็น ชำระหนี้อย่างมีวินัยและรับผิดชอบต่อ บริหารจัดการการเงินอย่างถูกต้อง โดยทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ต้องมีแนวทางที่เหมาะสม เป็นธรรม เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียในระยะยาว

สร้างวินัยทางการเงิน ลดปัญหาหนี้ครัวเรือน

แม้ระบบเศรษฐกิจหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 จะฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหานี้ครัวเรือนก็เป็นตัวจุดรั้งต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางการเงินและอาจลุกลามบานปลายไปสู่ปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาสุขภาพจิตของลูกหนี้ ปัญหาสังคมที่ถูกกดดันจากภาระหนี้ การก่ออาชญากรรม จนทำให้ชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมไม่ปลอดภัย ปัญหาค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ดังนั้น “วินัยทางการเงิน” จึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างความมั่นคงทางการเงินได้ โดยครัวเรือนต้องรู้จักการบริหารจัดการรายรับ-รายจ่ายอย่างเหมาะสม ตัดสินใจก่อนหนี้เมื่อมีความพร้อมหรือจำเป็น โดยตระหนักถึงฐานะทางการเงิน ความสามารถในการชำระหนี้ และการรองรับความเสี่ยงทางการเงินในกรณีฉุกเฉิน

การก่อหนี้จะต้องไม่สร้างปัญหาในระยะยาว รู้ว่าสิ่งไหนที่มีความต้องการ (Want) หรือมีความจำเป็น (Need) แล้วจึงตัดสินใจซื้อ หรือพิจารณาก่อนตัดสินใจซื้อว่า จะมีผลกระทบต่อเงินที่เราใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือไม่

นอกจากนี้ การออมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างอิสรภาพทางการเงิน หากมีเงินออมไม่เพียงพอจะทำให้ครัวเรือนจำเป็นต้องกู้เงินมาใช้ทั้งในระบบและนอกระบบ เมื่อมีหนี้สูงก็ต้องยืดระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ให้นานขึ้น (เป็นหนี้ยาวนาน) เพื่อไม่ให้ภาระผ่อนต่อเดือนสูงเกินไป ดังนั้น การเก็บออมเงินให้เพียงพอ จะช่วยให้ครัวเรือนมีเงินสำรองไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ซึ่งถือเป็นการสร้างเกราะป้องกันที่ดีในการดำเนินชีวิต

แหล่งข้อมูล :

- แนวทางการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนอย่างยั่งยืน BOT Directional Paper on Financial Landscape กุมภาพันธ์ 2566. ธนาคารแห่งประเทศไทย
- จักรกระแสผู้บริโภค ปี 2022 ปรับตัวอย่างไร? ในยุคข้าวยากหมากแพง. EIC Consumer Survey 2022. Economic Intelligence Center
- 8 ข้อเท็จจริง ปัญหาการเงินของครัวเรือนไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAnd-Publications/articles/Pages/Article_30Oct2019.aspx

สถานการณ์ที่ 2

“เทรนด์อาชีพอิสระ”

กับ ความหวังแรงงาน

ยุคโควิด

//

อาชีพอิสระ

คือทางเลือก ทางรอด

ของแรงงานยุคโควิด

เด็กจบใหม่

มีแนวโน้มทำอาชีพอิสระมากขึ้น

//

แม้ภาวะเศรษฐกิจ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จะเป็นตัวเร่งและบีบคั้นต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมปัจจุบัน แต่ผู้คนจำนวนไม่น้อยต่างก็เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและรูปแบบการดำเนินชีวิตทั้งเรื่องส่วนตัวและการทำงาน รวมถึงการปรับเปลี่ยนอาชีพการงานของวัยแรงงาน เพื่อรับมือกับวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น และสิ่งหนึ่งที่สะท้อนถึงผลกระทบจากการหาทางรอดในการปรับเปลี่ยนอาชีพของวัยแรงงาน นั่นก็คือ “ปรากฏการณ์แรงงานคืนถิ่น”

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ทำการสำรวจการเคลื่อนย้ายแรงงานสุทธิจากโทรศัพท์มือถือ และภาวะการทำงานของประชากร พบว่า ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 มีประชากรคืนถิ่นจำนวน 1.7 ล้านคน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงกว่าช่วงก่อนโควิดถึง 3.7 เท่า โดยส่วนใหญ่ย้ายออกจากพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ กรุงเทพฯ ชลบุรี และภูเก็ต ในจำนวนนี้มีประมาณ 6 แสนคน ที่มีช่วงอายุระหว่าง 15–29 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ปรับตัว และสามารถเรียนรู้ทักษะใหม่โดยมีความเป็นไปได้ว่า แรงงานกลุ่มนี้จะกลับไปอาศัยยังภูมิลำเนาของตนนานกว่าปกติหรืออยู่ถาวร เนื่องจากค่าครองชีพในเขตเมืองที่ปรับตัวเพิ่มสูง อีกทั้งสถานการณ์ของโควิดก็มีความไม่แน่นอน ปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิด “เทรนด์อาชีพอิสระ” ที่ช่วยตอบโจทย์ด้านรายได้หลักหรือรายได้เสริมของแรงงานในยุคนี้ ซึ่งนับเป็นความพยายามอย่างยิ่งในการพลิกวิกฤตเป็นโอกาส หรือการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดท่ามกลางสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

เส้นทางอาชีพอิสระ: ตอบโจทย์แรงงานช่วงโควิด

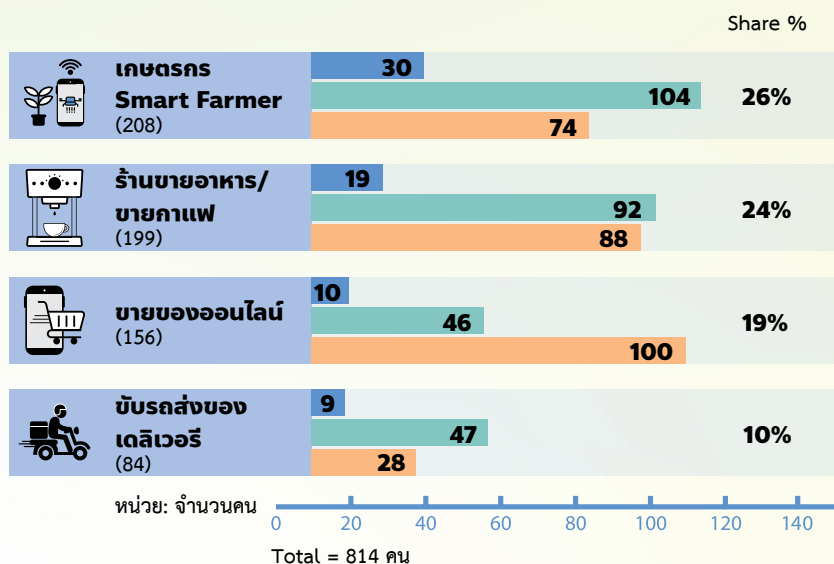
การประกอบอาชีพอิสระ นับเป็นทางเลือกทางรอดที่ช่วยตอบโจทย์แรงงานในยุคโควิด-19 เนื่องจากสถานการณ์การจ้างงานที่เปลี่ยนแปลงไปจากการปฏิบัติอุตสาหกรรม โดยผู้ผลิตต่างเร่งใช้เทคโนโลยี หุนยนต์ ปัญญาประดิษฐ์เข้ามาแทนที่แรงงานคน จึงส่งผลให้ผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงานต้องหาทางเลือกสู่อาชีพอิสระ ในยุคของระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยการทำงานลักษณะชั่วคราว (Gig Economy)

จากผลการสำรวจความต้องการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานของผู้ประกันตนมาตรา 33 จำนวน 1,424 คน ในไตรมาสที่ 4 ปี 2564 พบว่า เกือบ 60% ต้องการประกอบอาชีพอิสระ โดย 4

อันดับแรกของอาชีพที่สนใจคือ เกษตรกร Smart Farmer 26% รองลงมาคือ ร้านขายอาหาร / ขายกาแฟ 24% ขายของออนไลน์ 19% และขับรถส่งของเดลิเวอรี่ 10% โดยแรงงานที่จับชั้น ปวส. / ปริญญาตรี สนใจประกอบอาชีพอิสระเป็นผู้ประกอบการรายย่อย ขายของออนไลน์มากที่สุด ซึ่งมาจากการมีทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัล และใช้ทุนตั้งต้นไม่สูงมากนัก ส่วนแรงงานที่จับชั้นมัธยมศึกษา / ปวช. ต่างมีความสนใจเป็นเกษตรกร Smart Farmer มากกว่า โดยทั้งสองกลุ่มมีความสนใจเป็นผู้ประกอบการรายย่อยเปิดร้านขายอาหาร / ขายกาแฟในจำนวนใกล้เคียงกัน

การสำรวจอาชีพอิสระ TOP-4 ที่ได้รับความนิยมจากแรงงานยุคโควิด-19, ไตรมาสที่ 4 ปี 2021

■ ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ■ มัธยมศึกษา/ปวช. ■ อนุปริญญา/ปวส. และสูงกว่า

หมายเหตุ: (1) สํารวจผู้ประกันตน มาตรา 33 ที่ขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน (ทุกกรณี) (2) ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 1,425 คน ด้านอายุ : กลุ่มใหญ่สุดอายุ 26-35 ปี (39%) รองลงมากลุ่มอายุ 36-45 ปี (26%) และกลุ่มอายุ 15-25 ปี (18%) ด้านระดับการศึกษา : แรงงานวุฒิปริญญาตรีเป็นกลุ่มใหญ่สุด 32% รองลงมาคือ กลุ่มวุฒิมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 23% และวุฒิมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า 18% (3) จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามซ้อนนี้ และมีข้อมูลระดับการศึกษา 814 คน ไม่ตอบซ้อนนี้ 485 คน

วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้กลุ่มคนวัยแรงงานได้เลือกเส้นทางในการปรับเปลี่ยนสู่อาชีพอิสระมากขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าย่อมมีทั้งคนที่ประสบความสำเร็จ กลายเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้หล่อเลี้ยงครอบครัว ในขณะที่บางคนต้องกลับเข้ามาสู่วงจรของตลาดแรงงานอีกครั้ง อย่างไรก็ตาม หากรัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานแรงงานให้แข็งแกร่ง โดยการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน (Reskill / Upskill) รวมทั้งทักษะแรงงานในหน้าที่ทั้งระดับ Hard Skill และ Soft Skill เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล ภาษา การสร้างสรรค์นวัตกรรม ฯลฯ มีการสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยใช้แนวคิด ESG (Environmental, Social, Governance) และส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม ผ่านการปรับปรุงกฎหมายที่เอื้อต่อธุรกิจขนาดเล็ก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้วัยแรงงานได้กลับมาประกอบอาชีพในตลาดแรงงานอีกครั้ง อีกทั้งยังช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศเกิดความเข้มแข็งอีกด้วย

The Great Resignation ปรากฏการณ์การลาออกครั้งใหญ่

ในช่วงปี 2565 ตลาดแรงงานของโลกรวมถึงประเทศไทย ต้องเผชิญกับมรสุมการลาออกของพนักงานในองค์กรจำนวนมาก หรือ “ปรากฏการณ์การลาออกครั้งใหญ่” (The Great Resignation) โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายด้าน เช่น การขาดสมดุลชีวิตจากการทำงานทางไกล (Remote Working) การประสบกับภาวะหมดไฟในที่ทำงาน (Burn out) การทำงานภายใต้สภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่เป็นพิษ (Toxic Workplace) ฯลฯ ส่งผลให้เกิดการลาออกครั้งใหญ่อย่างไม่เคยมีมาก่อน และเป็นสิ่งที่จะต้องเร่งแก้ไขอย่างเร่งด่วน

The Great Resignation เป็นสัญญาณเตือนให้องค์กรต่าง ๆ ได้หันกลับมาดูแลพนักงานของตนให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการให้ความสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดี (Well-Being) และสภาพจิตใจของพนักงาน (Mental Health) เช่น การทำงานแบบยืดหยุ่นเวลา การนำเครื่องมือเทคโนโลยี และระบบ Automation มาใช้ในองค์กร เช่น เครื่องมือบริหารโครงการ เพื่อลดภาระการทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้พนักงานมีเวลาไปโฟกัสในงานที่สำคัญ และให้ความสนใจในการหาความรู้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ

นอกจากนี้ ยังมีการเปิดใจพูดคุยและให้พนักงานทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่เคยทำมาก่อน มีการสนับสนุนความหลากหลาย และยอมรับความแตกต่างของพนักงานภายในองค์กร (Diversity and Inclusion) โดยนายจ้างต้องยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้พนักงานรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง และงานที่มีความหมายต่อชีวิต รวมทั้งการได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างประโยชน์ให้กับสังคม

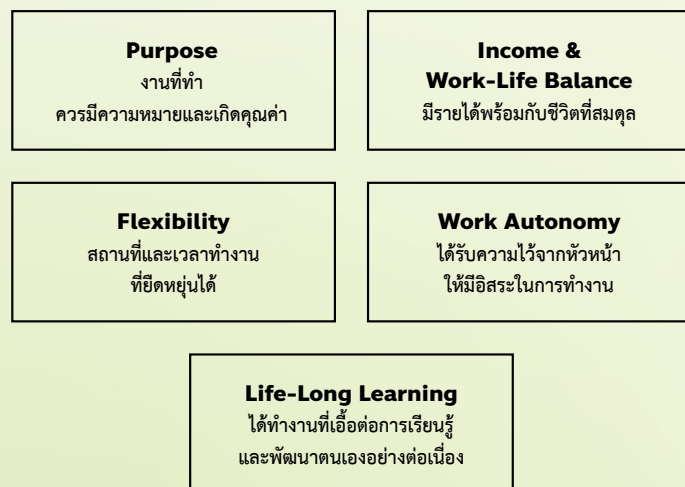
รู้ก่อน รับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ก่อน

ในปี 2566 เป็นช่วงที่ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจากการเปิดประเทศอย่างเต็มตัว และนับว่าเป็นความได้เปรียบในด้านการท่องเที่ยว โดยอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งโรงแรม ที่พัก และสายการบินต่างได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก อีกทั้งงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ดิจิทัลมาร์เก็ตติ้ง การให้บริการด้านสุขภาพความงาม การให้บริการผู้สูงอายุ ก็จะเป็นเทรนด์อาชีพในอนาคต

นอกจากนี้ องค์กร วัฒนธรรมองค์กร และคนทำงานก็เปลี่ยนแปลงไป โดยจะมีความยืดหยุ่น คล่องตัว และการปรับตัวเพื่อเข้ากับภูมิทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีการทำงานในลักษณะกลุ่ม การประสานความร่วมมือมากขึ้น และเปิดโอกาสให้คนจำนวนมากหลากหลายเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างอิสระ การมุ่งเน้นบรรยากาศความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการส่งเสริมวัฒนธรรมการแสดงความเคารพ ให้เกียรติ คำนึงถึงบุคคลอื่นด้วยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) ซึ่งนับเป็นความท้าทายในการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรสู่การปฏิบัติของพนักงาน ในช่วงการฟื้นฟูกิจการหลังการแพร่ระบาดของโควิด

The Great Reset

มุมมองชีวิตการทำงานที่เปลี่ยนไปหลังโควิด

เตรียมความพร้อม รับมือกับการทำงานหลังโควิด

แม้ว่าสถานการณ์โควิดจะกลับมาสู่ภาวะปกติ จากเดิม ดังนั้นเพื่อให้เกิดความพร้อมกับการ แต่พฤติกรรมการทำงานของคนในสังคม ก็ยังคง เปลี่ยนแปลงในอนาคต คนทำงานต้องเตรียมตัว ต้องการ “ความยืดหยุ่น” จึงทำให้เกิดลักษณะ ดังต่อไปนี้ ของงาน หรือรูปแบบการจ้างงานที่แตกต่างไป

1 เครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุนการผลิต และช่วยปรับปรุง กระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ โดยคนรุ่นใหม่ กลุ่ม Gen Z ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน จะ มองหานายจ้างหรือองค์กรที่เปิดรับเทคโนโลยีดิจิทัล และจัดเตรียมการทำงานที่ยืดหยุ่นให้ สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

2 การจ้างงานในลักษณะฟรีแลนซ์ ในอนาคตบริษัทจะหันมาจ้างพนักงานที่เป็นฟรีแลนซ์ หรือ พาร์ทไทม์แทนการจ้างงานประจำมากขึ้น เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการแก่พนักงาน สามารถกำหนดค่าตอบแทนที่ยืดหยุ่น นอกจากนี้ การทำงานของฟรีแลนซ์จะช่วยเพิ่มความ ยืดหยุ่นมากขึ้น ในด้าน Workflow ขององค์กร ทำให้ธุรกิจตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้ อย่างทัน่วงที

3 Soft Skills เริ่มมีความสำคัญมากขึ้นและสอดคล้องกับช่วงเวลาทำงานต่าง ๆ ถูกแทนที่ด้วย ระบบปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ เวลา การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) การทำงานเป็นทีม (Teamwork) เพื่อ รองรับการการทำงานในรูปแบบผสมผสาน (Hybrid Working)

4 การทำงานในรูปแบบ DEI - Diversity (ความหลากหลาย) Equity (ความเสมอภาค) Inclusion (ความเป็นหนึ่งเดียวกัน) การยอมรับความแตกต่างในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เชื้อชาติ เพศสภาพ หรือแม้กระทั่งช่วงวัย

แหล่งข้อมูล :

- เทรนด์ตลาดแรงงานกับทางเลือกสู่ “อาชีพอิสระ” ใน Gig Economy คอลัมน์ “แจ่งสี่เบี้ย” นสพ.กรุงเทพธุรกิจ ฉบับที่ ๓๘/๑๑๑ วันที่ 1 มีนาคม 2565
- การเดินทางครั้งใหม่บนเส้นทางเศรษฐกิจชุมชนของแรงงานคืนถิ่น. ธนาคารแห่งประเทศไทย เข้าถึงได้จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_29Mar2022.aspx
- ระวังตกเทรนด์! อัปเดต 6 เทรนด์การทำงานในปี 2023 ที่คุณควรรู้. CONTENT SHIFU เข้าถึงได้จาก <https://contentshifu.com/blog/jobs-trends-2023>
- ทำความรู้จัก The Great Resignation การลาออกระลอกใหญ่ของมนุษย์เงินเดือน. Adecco Thailand เข้าถึงได้จาก <https://adecco.co.th/en/knowledge-center/>
- The Great Reset: มุมมองชีวิตการทำงานที่เปลี่ยนไปหลังโควิดของมนุษย์เงินเดือน <https://adecco.co.th/en/knowledge-center/detail/great-reset-of-employee-expectation-after-covid>

สถานการณ์ที่ 3

อุบัติเหตุ ปี 65 พุ่งสูงขึ้น สาเหตุขาดวินัยการขับขี่

ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน
ตลอด 5 ปีที่ผ่านมา
มีจำนวนเกือบแสนชีวิต

ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 15-19 ปี
ซึ่งเกิดจากการใช้รถจักรยานยนต์
ร้อยละ 80.85

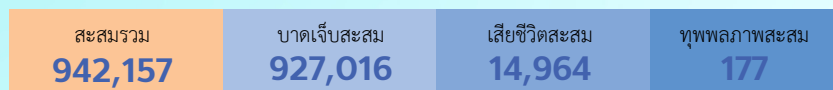
อุบัติเหตุบนท้องถนน

นอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้ที่ประสบภัย ทำให้เกิดความสูญเสียแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินแล้ว ยังทำให้เกิดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม โดยเฉพาะการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มวัยแรงงาน และเยาวชน ซึ่งถือเป็นอนาคตที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย

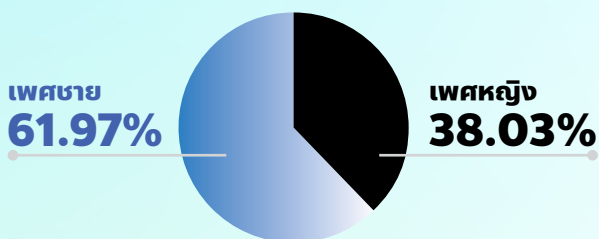
ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (Thai RSC) ได้รายงานจำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ โดยในปี 2565 มีจำนวนผู้เสียชีวิตสะสม 14,964 ราย เป็นอุบัติเหตุจากการขับขี่หรือโดยสารรถจักรยานยนต์ 55.96% ซึ่งเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยช่วงอายุที่เสียชีวิตมากที่สุดคือ 36 – 60 ปี คิดเป็น 26.48%

ในขณะที่องค์การอนามัยโลก (World Health Organization – WHO) ได้เปิดเผยผ่านรายงาน GLOBAL STATUS REPORT ON ROAD SAFETY 2018 ว่า จำนวนผู้เสียชีวิตบนท้องถนนทั่วโลกยังคงเพิ่มขึ้น จากข้อมูลปี 2559 พบว่า มีจำนวนผู้เสียชีวิตสูงถึง 1.35 ล้านคนต่อปีทั่วโลก หรือทุก 1 ชั่วโมง จะมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนน 155 คน โดยรายงานระบุว่า อุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับที่ 8 ของคนทุกกลุ่มอายุทั่วโลก

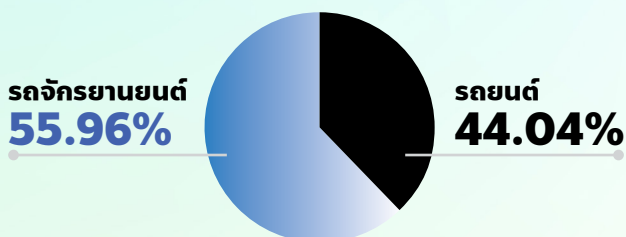
จำนวนอุบัติเหตุบนท้องถนน ปี 2565

จำแนกตามเพศ

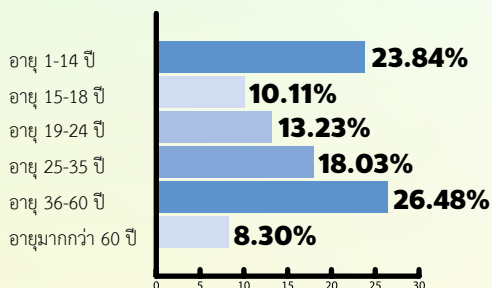
จำแนกตามประเภทรถ

จำนวนสถิติ

ผู้ประสบภัย สะสม ปี 2565

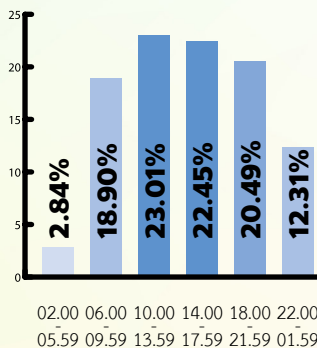
จำแนกตามช่วงอายุ

จำนวนสถิติ

ผู้ประสบภัย สะสม ปี 2565

จำแนกตามช่วงเวลา

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน ThaiRSC

“รถบรรทุก”

สาเหตุอันดับต้นของอุบัติเหตุ

จากข้อมูลรายงานมูลเหตุสันนิษฐานหลัก ที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในระบบ CRIMES ซึ่งเป็นระบบสารสนเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี 2564 สามารถสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

- การเกิดอุบัติเหตุ ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะของการชนระหว่างรถกับรถ ประเภทยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์ รถยนต์นั่ง และรถบรรทุกขนาดเล็ก (ปิคอัพ) ซึ่งมีความสอดคล้องกับสัดส่วนยานพาหนะจดทะเบียนตามกฎหมายของกรมการขนส่งทางบก
- การขับรถตัดหน้ากระชั้นชิด และการขับรถเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด ซึ่งยังคงเป็นข้อสันนิษฐานอันดับต้น ๆ ซึ่งมีสาเหตุมาจากบุคคลที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ
- ระบบห้ามล้อ ระบบไฟขัดข้องและยางแตก เป็นปัจจัยสำคัญของการเกิดอุบัติเหตุบนถนนที่มีสาเหตุมาจากอุปกรณ์
- ถนนลื่น ฝนตกและคนตัดหน้ารถ เป็นปัจจัยสำคัญของการเกิดอุบัติเหตุจากสภาพแวดล้อม
- สัญญาณไฟจราจรและป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ชำรุด ใช้การไม่ได้ เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญของการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากสัญญาณไฟจราจรและป้ายบอกทาง

สรุปสถิติ 5 ปี (ปี 2561 – 2565)

7 วันอันตราย เทศกาลปีใหม่ และสงกรานต์

เทศกาลปีใหม่

จากข้อมูลการบาดเจ็บ และเสียชีวิตช่วงเทศกาลปีใหม่ 5 ปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2561-2565

ผู้เสียชีวิต
1,765 คน

เฉลี่ย 353 คน/เทศกาล⁽¹⁾

ผู้พิการ
1,186 คน

เฉลี่ย 237 คน/เทศกาล

มูลค่า

ความสูญเสีย

ทั้งหมด 24,457 ล้านบาท
เฉลี่ย 4,891 ล้านบาท/เทศกาล

ผู้บาดเจ็บ
139,997 คน

เฉลี่ย 27,999 คน/เทศกาล

บาดเจ็บเล็กน้อย(OPD)
114,214 คน

เฉลี่ย 22,843 คน/เทศกาล

บาดเจ็บรุนแรง (IPD)
25,783 คน

เฉลี่ย 5,157 คน/เทศกาล

เทศกาลสงกรานต์

จากข้อมูลการบาดเจ็บ และเสียชีวิตช่วงเทศกาลสงกรานต์ 5 ปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2561-2565

ผู้เสียชีวิต
1,324 คน

เฉลี่ย 265 คน/เทศกาล⁽¹⁾

ผู้พิการ
872 คน

เฉลี่ย 174 คน/เทศกาล

มูลค่า

ความสูญเสีย

ทั้งหมด 18,372 ล้านบาท
เฉลี่ย 3,674 ล้านบาท/เทศกาล

ผู้บาดเจ็บ
110,152 คน

เฉลี่ย 22,030 คน/เทศกาล

บาดเจ็บเล็กน้อย(OPD)
91,195 คน

เฉลี่ย 18,239 คน/เทศกาล

บาดเจ็บรุนแรง (IPD)
18,957 คน

เฉลี่ย 3,791 คน/เทศกาล

4 แนวทาง

สร้างสังคมขับขี่ปลอดภัย

1 การนำมิติด้านความปลอดภัยทางถนนมาใช้ โดยนำมาผนวกเข้ากับ การดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับนโยบาย การกำกับดูแล ระดับ ปฏิบัติ และประชาชนทั่วไป รวมทั้งนำมาใช้ในการทำงานและการดำเนิน ชีวิต รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนเลือกเดินทางหรือใช้บริการขนส่งสินค้า กับระบบขนส่งสาธารณะที่ได้มาตรฐานปลอดภัย

2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ใช้รถใช้ถนน ทั้งผู้ขับขี่ ผู้โดยสาร และ คนเดินเท้า เพื่อลดความเสี่ยงที่เป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุทางถนนและ การบาดเจ็บ เสียชีวิต อาทิจับรถเร็ว ขับตัดหน้าระยะกระชั้นชิด ดื่มแล้ว ขับ หลับใน รวมถึงการรณรงค์ให้ใช้อุปกรณ์นิรภัย อาทิจัมนิรภัย เข็มขัด นิรภัย โดยเน้นการสร้างความรู้ความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัย ความรู้ด้าน กฎหมายและวินัยจราจร การฝึกทักษะการขับขี่และทักษะการคาดการณ์ อุบัติเหตุ โดยการพัฒนาหลักสูตรอบรมออนไลน์ หรือจัดทำแอปพลิเคชันให้ ความรู้ในด้านการขับขี่ปลอดภัย เพื่อเผยแพร่ในโรงเรียน สถาบันการศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ผู้ประกอบการขนส่ง ควบคู่ไปกับการกำกับดูแลและบังคับ ใช้อนุสัญญาที่มีอยู่แล้วอย่างเข้มข้น

3 ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา รวมถึงการนำเทคโนโลยีเพื่อ ความปลอดภัยในการขับขี่ มาใช้ในการขนส่งและการเดินทางให้มากขึ้น เช่น เทคโนโลยีควบคุมความเร็วรถ (Road Safety Technology) เทคโนโลยี ช่วยควบคุมการทรงตัวรถ เช่น ในช่วงการเข้าโค้ง ช่วงถนนลื่น (Electronic Stability Control) เทคโนโลยีป้องกันการหลับใน ตลอดจนเทคโนโลยี ที่ใช้ในการกำกับดูแล เช่น กล้อง CCTV รวมถึงการพัฒนาฐานข้อมูล ขนาดใหญ่ (Big Data) และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) มาช่วยในการวางแผนและติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดความปลอดภัย เพิ่มขึ้น

4 ให้ความสำคัญกับการสร้างบำรุงรักษาถนน เพื่อให้เกิดความปลอดภัย เช่น นำระบบการประเมินมาตรฐานความปลอดภัยของถนนในระดับนานาชาติ มาประยุกต์ใช้กับถนนที่สร้างใหม่ รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขถนนบริเวณ จุดเสี่ยง (Black Spot) เช่น จุดตัดรถไฟ ทางโค้งทางแยก ทางลาดชัน และบริเวณจุดกลับรถเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุ

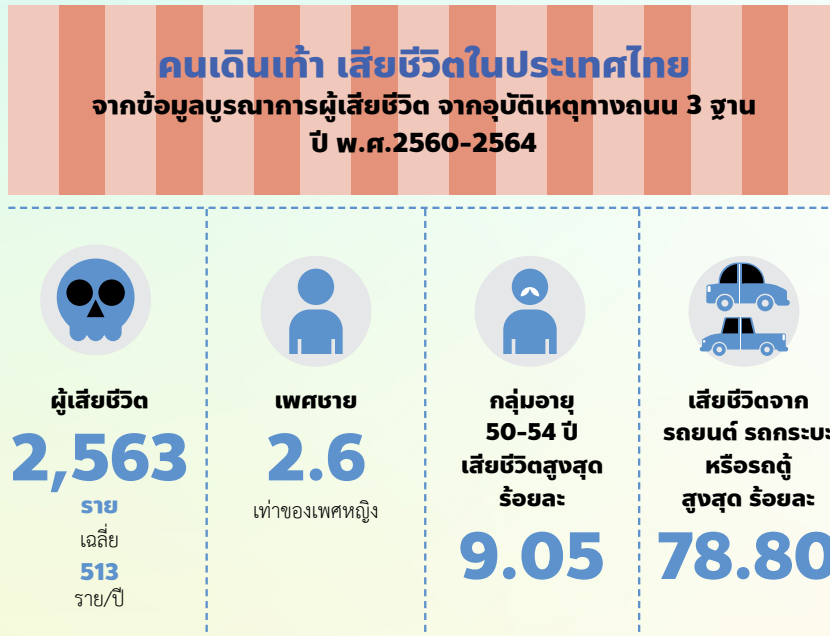
“ทางม้าลายกระต่ายน้อย” สร้างจิตสำนึกผู้ขับขี่

จากเหตุการณ์ความสูญเสียที่เกิดขึ้นของ พญ.วราลักษณ์ สุภวัตรจริยากุล หรือหมอกะต่าย ที่เสียชีวิตจากรถชนบนทางม้าลายเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2565 ที่ผ่านมามีสะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของชีวิตคนเดินข้ามถนนในประเทศไทย จนนำมาสู่การตั้งคำถามของสังคมในวงกว้างเรื่องความปลอดภัยบนท้องถนน และเกิดความรู้สึกว่า ทางม้าลายอาจจะไม่ใช่ที่ที่ปลอดภัยสำหรับการข้ามถนนอีกต่อไป

บทความที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของทีดีอาร์ไอ ได้กล่าวถึงประเด็นด้านความปลอดภัยของคนเดินเท้า ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิใช้นถนนด้วย โดยตาม

พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 32 ได้รับรองสิทธิของคนเดินเท้าไว้ว่า

“ในการใช้ทางเดินรถ ผู้ขับขี่ต้องใช้ความระมัดระวังไม่ให้รถชน หรือโดนคนเดินเท้า ไม่ว่าจะอยู่ ณ ส่วนใดของทาง และต้องให้สัญญาณเตือนคนเดินเท้าให้รู้ตัวเมื่อจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็ก คนชรา หรือคนพิการที่กำลังใช้ทาง ผู้ขับขี่ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษในการควบคุมรถของตน” ซึ่งที่ผ่านมาประเด็นความปลอดภัยของคนเดินเท้าไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ทั้งที่คนเดินเท้าหลายร้อยคนเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนในแต่ละปี

สาเหตุหลักที่ทำให้คนเดินถนนประสบอุบัติเหตุ นั้น เกิดจากหลายปัจจัยด้วยกัน ได้แก่ การขับรถเร็วเกินกำหนด การขับโดยประมาท เมาแล้วขับ การขาดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนเดินเท้าจากการออกแบบถนน การวางผังเมือง ทัศนวิสัยที่ไม่เอื้อต่อการใช้ถนนของคนเดินเท้า และการบังคับใช้กฎหมายจราจรไม่เพียงพอ ซึ่งในกรณีของการเสียชีวิตของหมอกระต่ายนั้น มีปัจจัยหลัก 2 ประเด็นคือ

- 1) การขับซิ่งรถจักรยานยนต์ด้วยความเร็วสูง ทำให้ไม่สามารถเบรกได้ทัน
- 2) โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เอื้อต่อการข้ามถนน ไม่มีป้ายชะลอความเร็ว และที่กดสัญญาณไฟข้ามถนน

สร้างแรงขับเคลื่อนเพื่อทางสังคม ลดอุบัติเหตุบนท้องถนน

การสูญเสียบุคลากรทางการแพทย์ในครั้งนี้ ได้สร้างแรงกระตุ้นให้สังคมได้ร่วมกันตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และหาทางป้องกันเพื่อลดอุบัติเหตุบนท้องถนน โดยรัฐบาลได้ประกาศให้วันที่ 21 มกราคมของทุกปี เป็นวันความปลอดภัยของผู้ใช้ถนน เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้ประชาชนหันมาตระหนักถึงการใชถนนอย่างปลอดภัย และการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมความปลอดภัย นอกจากนี้ มีหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ รวมถึงอาสาสมัคร ได้จัดโครงการและกิจกรรมรณรงค์ทางสังคมที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้ขับขี่และผู้ใช้รถใช้ถนนระมัดระวังและใช้สติในการขับขี่มากขึ้น

- โครงการ “ทางม้าลายกระต่ายน้อย” เพื่อปลูกจิตสำนึกแก่ผู้ขับขี่บนท้องถนน และสร้างวินัยจราจร โดยใช้การทาสีสัญลักษณ์เครื่องหมายจราจรทางข้ามทางม้าลาย ขับเคลื่อนโดยโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการจัดทำทางม้าลายกระต่ายน้อยในโรงพยาบาล 4 จุด และทำสติ๊กเกอร์สำหรับติดรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เพื่อรณรงค์กระตุ้นเตือนผู้ขับขี่
- เยาวชนไทยไอเดียเก๋ สร้างทางม้าลายสามมิติ เยาวชนกลุ่มหนึ่งได้ตระหนักถึงความสำคัญของทางม้าลาย จึงเกิดไอเดียสร้างทางม้าลายสามมิติ โดยความร่วมมือจากนิสิตคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นไอเดียที่สร้างความแปลกใหม่ให้กับผู้ใช้รถใช้ถนนในมหาวิทยาลัย แต่ก็มีการเสียดจากโลกโซเชียลมีเดียทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย แม้ทางม้าลายจะช่วยลดอุบัติเหตุเป็นการเพิ่มจุดสังเกตจุดข้ามถนนแก่ผู้ขับขี่ แต่สำหรับผู้ที่ไม่คุ้นชินอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มจิตอาสาอีกจำนวนหนึ่ง ที่มองเห็นความสำคัญด้านความปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนน จึงได้รวมตัวกันออกแบบทางม้าลาย เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ เช่น สถานีตำรวจภูธรแสนสุข จังหวัดชลบุรี ได้จัดกิจกรรมทาสีทางม้าลาย บริเวณหน้าศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และได้ขยายไปหลายจุดในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เช่น หน้าตลาดหนองมน เป็นต้น เจ้าหน้าที่กองช่างและเจ้าหน้าที่เทศกิจเทศบาลนครอุบลราชธานี ที่ได้ทาสีทางม้าลายด้วยสีเส้นที่สดใส เพื่อเป็นจุดสังเกตให้แก่ผู้ใช้รถใช้ถนน อีกทั้งยังเป็นแลนด์มาร์กแก่ผู้ที่สนใจถ่ายภาพคู่กับทางม้าลายหลากสีเส้นอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีบริษัทเอกชน ที่ได้ร่วมกันติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มความปลอดภัยบนท้องถนน และจัดทำทางม้าลาย ป้ายสัญญาณจราจรเพื่อให้ผู้ใช้รถใช้ถนนชะลอความเร็ว รวมทั้งมีการดูแลรักษาเครื่องหมายจราจรทางข้าม และป้ายเตือนทางข้ามให้อยู่ในสภาพที่ผู้ขับขี่ยานพาหนะมองเห็นได้ชัด

สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) โดยจิตอาสาทั้งประชาชนทั่วไป หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ได้ร่วมกันสร้างจิตสำนึกแก่ผู้ขับขี่รถยนต์บนท้องถนน รวมทั้งมีการผลักดันกฎหมายและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับทางม้าลายในประเทศไทย

แหล่งข้อมูล :

- ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน Thai RSC
เข้าถึงได้จาก <https://www.thairsc.com/>
- รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของกระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2564. สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร สำนักแผนความปลอดภัย กรกฎาคม 2565.
- สถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทย กองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรค
- เปิดตัว ‘ทางม้าลายกระต่ายน้อย’ สร้างจิตสำนึกผู้ขับขี่และสร้างกุศลแห่งความดี ‘หมอกระต่าย’
เข้าถึงได้จาก <https://workpointtoday.com/crosswalk-21/>

สถานการณ์ที่ 4

วิกฤต

**คุณภาพสิ่งแวดล้อมไทย
ย่ำแย่ ร่วงลง 30 อันดับ
ของโลก!**

//

วิกฤตสิ่งแวดล้อมไทย เป็นเรื่องที่เราทุกคนจะต้องร่วมมือกันแก้ไข

และเป็นเรื่องที่ต้องผลักดัน

ให้เป็นวาระเร่งด่วนระดับชาติ

//

เมื่อเอ่ยถึงวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม หลายคนอาจนึกถึงการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ขยะล้นเมือง ฯลฯ แม้ว่าปัญหาเหล่านี้จะเป็นที่จับตาและเฝ้าระวังในประเทศไทยรวมถึงทั่วโลก แต่หลายคนอาจยังไม่ทราบว่า ทั้งหมดนี้เป็นเพียงภาพกว้างของปัญหาที่ธรรมชาติแบกรับอยู่นั่น เพราะตอนนี้ประเทศไทยเองก็ประสบกับการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศที่เราอาศัยอยู่

วิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมไทยในปี 2565 แม้ในช่วงหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด (Post Covid-19) ประชาชนจะกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ แต่ก็นับว่าเป็นปีที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับผลกระทบทางสภาพภูมิอากาศ เช่น ฝนตกหนัก เกิดน้ำท่วมฉับพลัน การกลับมาของฝุ่นจิ๋ว PM 2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนขยะพลาสติกและขยะติดเชื้อที่เพิ่มจำนวนมหาศาล วิกฤตอาหารเหลือทิ้ง ฯลฯ ซึ่งได้กลายเป็นปัญหาระดับโลกที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันแก้ไข ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนทุกคน เพื่อก้าวไปสู่ความหวังของประเทศ คือการเป็น Net Zero ในปี 2065

คุณภาพสิ่งแวดล้อมไทย ตกอันดับจาก 78 อยู่ที่ 108 ของโลก

มหาวิทยาลัยเยล (Yale University) ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้จัดอันดับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของไทย จาก 180 ประเทศทั่วโลก ในปี 2565 ผลการจัดอันดับพบว่า ภาพรวมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของไทยแยกลง จากอันดับที่ 78 ของโลกในปี 2563 ลดลงไปอยู่ที่อันดับ 108 ในปี 2565 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า คุณภาพอากาศโดยรวมแยกลง จากอันดับที่ 85 ของโลกไปอยู่ที่อันดับที่ 93 ของโลก ในขณะที่ค่าฝุ่น PM 2.5 จากอันดับ 88 อยู่ที่อันดับ 87 ของโลก ซึ่งดีขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

การจัดอันดับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของไทย ในระดับนานาชาติ 2565

ดัชนีชี้วัด	2565	2563	เปลี่ยนแปลง
ภาพรวมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	108	78	แยกลง
คุณภาพอากาศโดยรวม	93	85	แยกลง
ฝุ่นพิษ PM 2.5	87	88	ดีขึ้นเล็กน้อย
มลพิษจากไอโซนบนภาคพื้นดิน	102	102	ไม่เปลี่ยนแปลง
ออกไซด์ของไนโตรเจน (NO _x)	143	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)	156	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
คาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)	157	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
สารประกอบอินทรีย์ระเหยง่าย (VOC _s)	154	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก

ข้อมูล : อาจารย์วิษณุ อรรถวานิช คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

“ขยะ” ครองโลก ปัญหาเร่งด่วนที่ต้องจัดการ

จากการจัดอันดับสิ่งแวดล้อม ในด้านการจัดการขยะ พบว่า จากอันดับที่ 84 ในปี 2563 ลดลงไปที่อันดับที่ 100 ในปี 2565 และในส่วนของ การควบคุมขยะมูลฝอย และการจัดการขยะพลาสติกในทะเลก็ยังมีค่าดัชนีที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก ในขณะที่เกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสีย การอนุรักษ์ระบบนิเวศและบริการของระบบนิเวศก็มีค่าดัชนีที่แย่งลง จากอันดับที่ 101 ลดลงมาอยู่ที่อันดับ 129

การจัดอันดับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของไทย ในระดับนานาชาติ 2565

ดัชนีชี้วัด	2565	2563	เปลี่ยนแปลง
การจัดการขยะ	100	84	แย่งลง
การควบคุมขยะมูลฝอย	96	84	แย่งลง
การจัดการขยะพลาสติกในทะเล	133	-	ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก
การบำบัดน้ำเสีย	116	97	แย่งลง
การอนุรักษ์ระบบนิเวศและบริการของระบบนิเวศ	129	101	แย่งลง
บริการระบบนิเวศ	152	140	แย่งลง
ความหลากหลายทางชีวภาพและที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต	107	114	ดีขึ้น แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก

ที่มา : อาจารย์วิษณุ อรรถวานิช คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเพิ่มขึ้นของจำนวนขยะในแต่ละปี เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาในระดับภูมิภาคและระดับโลก รวมถึงประเทศไทยที่ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นมหาศาล ทั้งขยะอาหารจากการบริโภค ที่มาพร้อมกับฟู้ดเดลิเวอรี (Food Delivery) และออนไลน์ช้อปปิ้ง (Online Shopping) ขยะมูลฝอยชุมชน ขยะอิเล็กทรอนิกส์หรือขยะติดเชื้อ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย หากมองเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพฯ ก็มีการสร้างขยะกว่าวันละ 10,000 ตัน หากเปรียบเทียบกับรถบรรทุกทุกสิบล้อ ขยะ 10,000 ตัน จะเท่ากับสิบล้อ 400 คัน ซึ่งขยะปริมาณมหาศาลแบบนี้ก็ย่อมส่งผลให้เกิดมลภาวะ ทัศนียภาพของเมือง

หากย้อนกลับไปดูปริมาณขยะมูลฝอย 5 ปีย้อนหลัง (ปี 2559 – 2563) พบว่าขยะเกือบครึ่งหนึ่งเป็นเศษอาหาร 45.4% รองลงมาเป็นพลาสติกที่รีไซเคิลไม่ได้เกือบ 20% และอีก 11% เป็นกระดาษที่รีไซเคิลไม่ได้

เรื่อง “ขยะ” ที่ไม่ควรปล่อยปละละเลย

Rocket Media Lab แหล่งข้อมูลสาธารณะในการติดตามประเด็นสังคม ได้ทำการสำรวจขยะของคน กทม. โดยอ้างอิงข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ ปี 2563 พบข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนี้

- กรุงเทพฯ สร้างขยะ 12,281.70 ตันต่อวัน หรือ 2.2 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน หากเทียบกับการใช้งบประมาณจัดการขยะ 4.09 บาทต่อวัน หรือ กิโลกรัมละ 1.86 บาท
- กทม. ไม่เคยมีขยะตกค้างเลยในแต่ละปี เพราะขนถ่ายไปฝังกลบยังพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ เช่น จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครปฐม กว่า 4,000 ตันต่อวัน
- กรุงเทพฯ มีขยะอินทรีย์ 45% หรือราว 3,874 ตันต่อวัน นำไปทำปุ๋ยที่โรงงานในอ่อนนุช 1,600 ตันต่อวัน และนำไปคัดแยกและสร้างพลังงานโรงงานระบบ MBT 800 ตันต่อวัน แต่โรงงานระบบ MBT ถูกระงับใบอนุญาตหลังถูกร้องเรียนเรื่องกลิ่นเหม็น

ขยะที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ สามารถจำแนกออกเป็นสองแบบ คือ 1) ขยะแปรรูปใช้ใหม่ หรือ “ขยะรีไซเคิล” ซึ่งสามารถนำไปแปรสภาพเป็นวัสดุเพื่อการผลิตใหม่ได้ 3,672 ตันต่อวัน และ 2) ขยะที่ต้องนำไปกำจัด (ขยะอินทรีย์ และขยะมูลฝอย) 8,609 ตันต่อวัน โดยขยะรีไซเคิลนั้นจะถูกแยกโดยบรรดาพนักงานเก็บขยะหรือชาเล้ง และนำไปขายให้แก่ร้านรับซื้อของเก่า เพื่อส่งไปยังโรงงานรีไซเคิล ดังนั้นปัญหาขยะของคนกรุงเทพฯ จึงอยู่ที่ขยะที่นำไปกำจัดมากกว่า

ปริมาณขยะมูลฝอยในประเทศไทย ปี 2561 - 2565

ปี 2561 **27.93** ล้านตัน

ปี 2562 **28.71** ล้านตัน

ปี 2563 **25.37** ล้านตัน

ปี 2564 **24.98** ล้านตัน

ปี 2565 **25.70** ล้านตัน

ที่มา : ข้อมูลจากระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
กรมควบคุมมลพิษ

ไทยครองแชมป์โลก “เมืองมลพิษ” มากที่สุด

จากการจัดอันดับด้านสิ่งแวดล้อมของไทยในด้านคุณภาพอากาศ โดยรวมแล้วสถานการณ์คุณภาพของอากาศยังอยู่ในระดับแย่ลง ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมของคนในสังคม เช่น ในพื้นที่ชนบทที่นิยมเผาวัสดุการเกษตรในที่โล่ง เพื่อเตรียมทำไร่ หาดของป่า หรือจัดการพื้นที่ปารกร้างไอลเสียจากรยนต์และการจราจรที่ติดขัด ทำให้เกิดเขม่าและฝุ่นควันมาก การเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิลในโรงไฟฟ้า โรงงานอุตสาหกรรม การเผาเศษขยะ และกิจกรรมในครัวเรือนรวมทั้งฝุ่นควันที่พัดมาจากประเทศเพื่อนบ้านจากการเผาวัสดุการเกษตรหลังปลูกพืชข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะในภาคเหนือที่อยู่ติดกับชายแดนพม่า เช่น จังหวัดตาก แม่ฮ่องสอน เชียงราย ฯลฯ

จากข้อมูลของ State of Global Air รายงานว่า ในปี 2562 ประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากฝุ่น PM 2.5 ถึง 32,200 คน ในขณะที่ กรีนพีซ ได้เปิดเผยตัวเลขผู้เสียชีวิตก่อนวัยอันควรจากฝุ่น PM 2.5 ในปี 2564 สูงถึง 29,000 คน ซึ่งนับเป็นตัวเลขที่สูงกว่าการตายจากอุบัติเหตุบนท้องถนน ยาเสพติด และการฆาตกรรมรวมกัน นอกจากนี้ในรายงานใหม่ของ State of Global Air ยังเผยว่า การมีคุณภาพอากาศที่แย่งทำให้เด็กรุ่นใหม่มีอายุสั้นลง เฉลี่ย 1 ปี 8 เดือน หรือมากกว่านั้น

ปัญหาฝุ่น PM 2.5 เป็นปัญหาเรื้อรังที่คนไทยจะต้องเผชิญอยู่ทุกปี หลายจังหวัดต้องเผชิญกับค่าฝุ่นพุ่งสูงเกินมาตรฐาน ทั้งในพื้นที่ภาคเหนืออย่างเช่น เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน

รวมทั้งกรุงเทพฯ ที่ต้องเจอวิกฤตหนัก และยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการดำเนินชีวิตของประชาชน

“เชียงใหม่” คือ หนึ่งในจังหวัดทางภาคเหนือของประเทศไทย ที่เผชิญกับฝุ่นควันที่ปกคลุมหนาแน่นไปทั่วทั้งจังหวัด จากข้อมูลเว็บไซต์ IQ AIR ที่ได้มีการจัดอันดับเมืองคุณภาพอากาศดี และเมืองที่มีมลพิษมากที่สุดในโลก พบว่า เชียงใหม่ขึ้นรั้งอันดับหนึ่งของกลุ่มประเทศสี่แดง มีค่าเฉลี่ย 191 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพมาก (ข้อมูล ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566) โดยมีสาเหตุมาจากสภาพอากาศที่แล้งจัด ไม่มีฝน ปริมาณสะสมของเชื้อเพลิงที่เพิ่มสูงขึ้นจากการเผาไหม้ในพื้นที่ป่า โดยมีการเผาอย่างหนักหน่วงจนเข้าขั้นวิกฤต แม้จะมีการจัดการฝุ่นภายในจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน ภาคประชาสังคม โดยมีมาตรการป้องกันทั้งในเมืองและชนบท แต่ก็ไม่สามารถรับมือกับฝุ่น PM 2.5 ได้ เพราะส่วนหนึ่งพัดข้ามมาจากจังหวัดใกล้เคียง ในภาคเหนือและประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะชายแดนฝั่งพม่าที่ปลูกข้าวโพด อีกทั้งประเทศไทยยังขาดข้อมูลและความรู้ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของฝุ่น PM 2.5 ที่เรียกว่า Airshed รวมถึงแนวทางการจัดการฝุ่นที่ไม่เหมาะสม และการจัดสรรงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความยากลำบากในการบริหารจัดการแก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ของประเทศไทยได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

ฝุ่นพิษที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน

“เข้านี้ ผมตื่นมาพร้อมกับค่าฝุ่น PM 186 ในห้องที่กำลังได้รับการฉายแสงครับ” เสียงเล็กๆ ของคุณหมอท่านหนึ่ง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีค่าฝุ่นจิ๋วสูงเกินมาตรฐาน และได้รับผลกระทบจนทำให้เกิดโรคมะเร็งปอด ในระยะแพร่กระจายลูกกลม และอยู่ระหว่างเข้าพักรักษาอาการ ได้กลายเป็นข่าวดังที่เผยแพร่ผ่านทางโซเชียลมีเดีย และสื่อโทรทัศน์ เมื่อช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน ปี 2565 จนทำให้เกิดการตั้งคำถามว่า “เราต้องอยู่ในประเทศที่ต้องซื้ออากาศหายใจจริง ๆ หรือ”

“อากาศ” ถือเป็นหนึ่งในความต้องการขั้นพื้นฐานทางกายภาพเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ แต่เมื่ออากาศที่เราหายใจเต็มไปด้วยมลพิษ ทั้งจากก๊าซอันตราย ฝุ่น PM 2.5 ที่ทำร้ายระบบทางเดินหายใจ หัวใจ เยื่อปอดตา จมูก และเข้าสู่ชั้นในสุดของปอด แม้ฝุ่นจิ๋วจะไม่ได้แสดงอาการต่อร่างกายอย่างเฉียบพลัน แต่ต้องใช้เวลาสะสมนับสิบปีถึงจะแสดงผล และ

ยังเป็นตัวกลางนำพาสารอื่น ๆ เข้าสู่ปอดอีกด้วย เช่น สารก่อมะเร็ง สารโลหะหนัก เป็นต้น

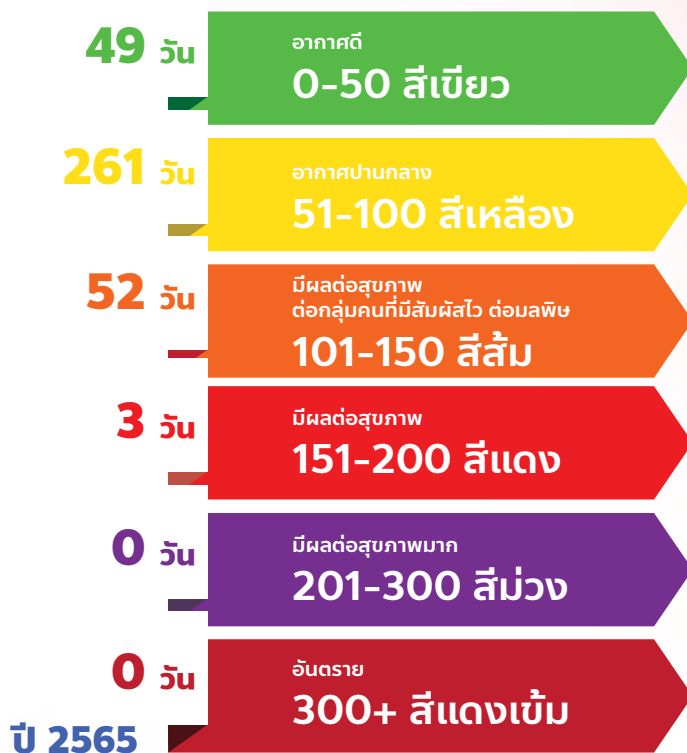
ข้อมูลจากกลุ่มอนามัยสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ระบุว่า จำนวนผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศช่วงวันที่ 1 ก.พ. ถึงวันที่ 9 มี.ค. 2566 พบผู้ป่วยกลุ่มโรคทางเดินหายใจ กลุ่มโรคหัวใจ หลอดเลือด กลุ่มตาอักเสบ กลุ่มผิวหนังอักเสบ และกลุ่มอื่น ๆ รวม 9,234 คน นอกจากนี้สถานการณ์ไฟฟ้าที่มาซ้ำเติมวิกฤตฝุ่นควันที่เชียงใหม่ ยังคงเข้าขั้นวิกฤตจนต้องมีการประกาศเป็นภัยพิบัติฝุ่นควันไฟฟ้าในหลายพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่ และอพยพชาวบ้านออกจากที่พักอาศัย หลังพบว่าไฟปายังคงลุกไหม้ในเขตอุทยานแห่งชาติอย่างต่อเนื่องหลายวัน ในขณะที่เกิดวิกฤตฝุ่นพิษปกคลุมในภาคเหนือเวลานับสัปดาห์ ก็ได้เกิดปรากฏการณ์แห่งชื่อเครื่องฟอกอากาศจนขาดตลาด เพราะหวังว่าจะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพ

ชาวกรุง สุดฝุ่นพิษ PM เทียบเท่าสูบบุหรี่ 1,224 มวน

ในขณะที่ภาคเหนือได้รับผลกระทบจากฝุ่น PM 2.5 กรุงเทพฯ ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบไม่แพ้กัน Rocket Media Lab ได้รวบรวมข้อมูลในปี 2565 พบว่า **คนกรุงเทพฯ สูดดมฝุ่นพิษ PM 2.5 เทียบเท่ากับการสูบบุหรี่ 1,224.77 มวน** ซึ่งลดลงถึง 37 มวน จากปี 2564 ที่มีจำนวน 1,261.05 มวน อย่างไรก็ตาม กรุงเทพฯ ก็ยังมีวันที่อากาศดีจำนวน 49 วัน ในขณะที่ส่วนใหญ่จะเป็นวันที่คุณภาพอากาศปาน

กลาง ส่วนวันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพกลุ่มผู้ที่มีสัมผัสไวต่อมลพิษ จำนวน 52 วัน และมีผลต่อสุขภาพ 3 วัน โดยในปี 2566 คาดว่า จำนวนของวันที่อากาศแย่มากและส่งผลต่อสุขภาพ จะมีจำนวนมากกว่าปกติ ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยงที่สูง หากภาคส่วนต่าง ๆ ไม่สามารถจัดการและแก้ไขอย่างเร่งด่วน ก็อาจยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพและระบบนิเวศรอบตัว

คนกรุงเทพฯ อยู่กับอากาศดีกี่วัน

- วันที่อากาศดี (สีเขียว 49 วัน) คิดเป็น 13.42% ของทั้งปี น้อยกว่าในปี 2564 ที่มีถึง 90 วัน
- วันที่อากาศมีคุณภาพปานกลาง (สีเหลือง 261 วัน) คิดเป็น 71.51% ของทั้งปี ซึ่งมากกว่าปี 2564 ที่มีจำนวน 202 วัน
- วันที่มีคุณภาพอากาศมีผลต่อสุขภาพต่อกลุ่มที่มีสัมผัสไวต่อมลพิษ (สีส้ม 52 วัน) คิดเป็น 14.25% ของทั้งปี ลดลงจากปี 2564 ที่มี 61 วัน
- วันที่มีอากาศมีผลกระทบต่อสุขภาพ (สีแดง 3 วัน) คิดเป็น 0.82% ของทั้งปี ซึ่งลดลงจากปี 2564 ที่มีถึง 12 วัน

ที่มา : ข้อมูลจาก Rocket Media Lab ร็อกเกต มีเดีย แล็บ แหล่งข้อมูลสาธารณะในการติดตามประเด็นสังคม ได้เปิดเผยข้อมูลสภาพอากาศของคนกรุงเทพฯ ในปี 2022 โดยการอ้างอิงข้อมูลมาจากสถิติจากเว็บไซต์ The World Air Quality Index Project และอ้างอิงค่าระดับคุณภาพอากาศของค่า PM2.5 จากข้อเสนอของกรีนพีซ

ปัญหาฝุ่น วาระเร่งด่วน ที่ควรแก้ไข

ในการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5 ให้สำเร็จนั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาครัฐในการกำหนดนโยบาย และจัดสรรงบประมาณลงไปในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม มีการดำเนินงานในลักษณะองค์รวม แก้ไขปัญหาแบบบูรณาการให้ครบทุกด้าน บทความเผยแพร่นี้เรื่อง “ข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5” ของทีดีอาร์ไอ ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับปัญหาฝุ่นในระดับนโยบาย ไว้ดังนี้

1. **เร่งศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดขอบเขต Airshed ของฝุ่น PM 2.5** ที่เป็นปัญหาข้ามจังหวัด และข้ามประเทศ
2. **จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการฝุ่น PM 2.5** โดยความร่วมมือของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ใน Airshed เดียวกัน
3. **สร้างความร่วมมือในการป้องกันและลดปัญหาฝุ่น** ภายในแต่ละ Airshed กับประเทศเพื่อนบ้าน และนักธุรกิจไทยที่ไปส่งเสริมการปลูกข้าวโพด อ้อยในประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา

4. **สร้างตลาดคาร์บอนภาคบังคับ เพื่อให้มีการซื้อขายคาร์บอนเครดิต** ทางออกที่น่าจะมีความเป็นไปได้สำหรับเกษตรกรสูงอายุที่อยู่บนที่สูง โดยรัฐบาลจะต้องเก็บภาษีคาร์บอนในอัตราเท่ากับต้นทุนทางสังคมจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก แล้วนำเงินรายได้มาใช้ซื้อคาร์บอนเครดิตรวมทั้งส่งเสริมการปลูกป่าและดูแลจัดการอย่างจริงจัง
5. **นโยบายลดการเผาในที่โล่งในภาคเกษตรและป่า ในระยะสั้น** ได้แก่ ลดการเผา ทอยยกันเผา เช่น การอุดหนุนเกษตรกรที่ต้องการปรับระดับแปลงไร่นาเพื่อใช้เครื่องจักรแทนการเผา ในระยะกลาง คือการวิจัย / พัฒนาพืชทดแทน สร้างอาชีพใหม่ เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ที่ดีจากอาชีพที่หลากหลาย
6. **นโยบายในเมือง : การผลิตไฟฟ้า การขนส่งอุตสาหกรรม** สร้างตลาดคาร์บอนภาคบังคับ โดยเก็บภาษีคาร์บอนและการซื้อขายเครดิตคาร์บอน โดยผลักดันและส่งเสริมให้ใช้เครื่องยนต์ไฟฟ้า หรือเครื่องยนต์ไฮโดรเจนเพื่อลดฝุ่น PM 2.5 และก๊าซเรือนกระจก

แหล่งข้อมูล :

- ผงะ “คุณภาพสิ่งแวดล้อมไทย” แย่แน่ ร่วงลง 30 อันดับ ของโลก!
เข้าถึงได้จาก : <https://www.thansettakij.com/economy/527711>
- ข้อมูลจากระบบสารสนเทศด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรมควบคุมมลพิษ
เข้าถึงได้จาก : <https://thaimsw.pcd.go.th/index.php>
- ปี 2022 คนกรุงเทพฯ มีวันอากาศดีแค่ 49 วัน สูดฝุ่นพิษ PM2.5 เทียบเท่าการสูบบุหรี่ 1,224 มวน
เข้าถึงได้จาก : <https://rocketmedialab.co/bkk-pm-25-2022/>
- Rocket Midi Lab: ชยะของคน กทม. ที่ถูกนำไปทิ้งที่บ้านคนอื่น
เข้าถึงได้จาก : <https://www.tcijthai.com/news/2022/5/scoop/12314>
- ทำไมการแก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ในไทย ถึงยังไม่สำเร็จ
เข้าถึงได้จาก : <https://www.thairath.co.th/news/society/2664491>
- “ภาคเหนือ” ฝุ่นยังหนา “เชียงใหม่” มีผู้ป่วยแล้วกว่า 9 พันคน
เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaipbs.or.th/news/content/325445>
- ข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5
เข้าถึงได้จาก : <https://tdri.or.th/2023/03/pm2-5-thailands-solutions/>

สถานการณ์ที่ 5

ดัชนีรับรู้

การทุจริตปี 65 ดีขึ้น

ไทยไต่ขึ้นมา 9 ลำดับ

อยู่ที่ 101 ของโลก

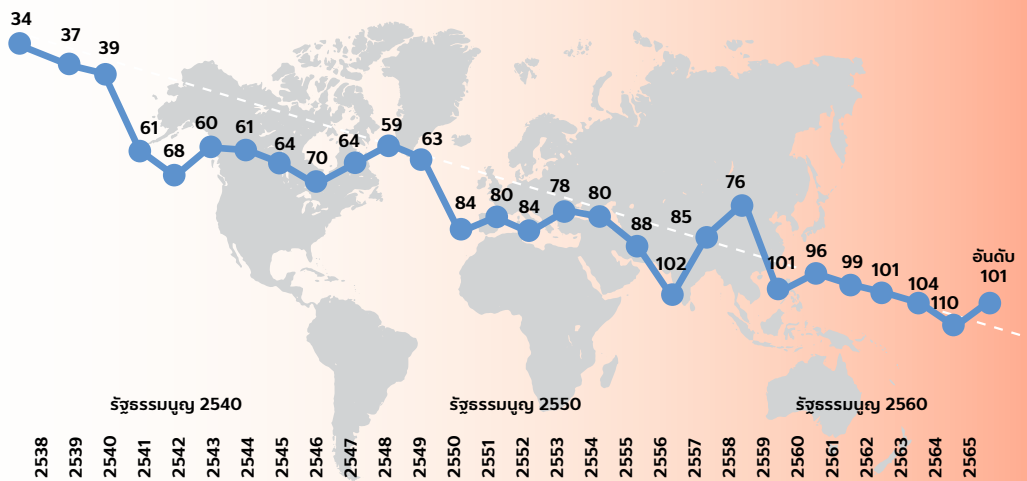
**ดัชนีการรับรู้การทุจริตดีขึ้น
แต่ประเทศไทยยังมีการทุจริตอยู่มาก**

เราทุกคนต้องร่วมด้วย ช่วยกัน
เป็นหูเป็นตาให้กับประเทศชาติ

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้รายงานผลคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ในปี 2565 จากจำนวน 180 ประเทศทั่วโลก พบว่า ประเทศเดนมาร์ก ครองแชมป์อันดับที่ 1 ของโลก ด้วยคะแนนสูงสุด 90 คะแนน ประเทศฟินแลนด์ และนิวซีแลนด์ อยู่ที่อันดับ 2 ได้ 87 คะแนนเท่ากัน ในขณะที่ ประเทศไทย ได้ 36 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 101 ของโลก ซึ่งลำดับคะแนนดีขึ้นกว่าปี 2564 และอยู่ในอันดับ 4 ในภูมิภาคอาเซียน ประเทศที่ได้คะแนนสูงสุดคือ สิงคโปร์ ได้ 83 คะแนน จัดอยู่ในอันดับ 4 ของโลก

คอร์รัปชันไทยในการจัดอันดับ CPI โลก 180 ประเทศ ดัชนีชี้วัดคอร์รัปชัน Corruption Perception Index 2022 ประเทศไทย อยู่อันดับที่ 101 (ได้คะแนน 36)

ที่มา : องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน

ผลการสำรวจดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยในปี 2565 เป็นการประเมินจากแหล่งข้อมูล 9 แหล่ง ประเทศไทยได้คะแนนเพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 2 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูล IMD World Competitiveness Yearbook (IMD) โดยพิจารณาข้อมูลการติดสินบนและการทุจริตมีอยู่หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด ไทยได้คะแนนเพิ่มขึ้นจาก 39 เป็น 43 คะแนน และแหล่งข้อมูล World Economic Forum (WEF) โดยพิจารณาข้อมูลภาครัฐกิจต้องจ่ายเงินสินบนในกระบวนการต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ซึ่งไทยได้คะแนนเพิ่มขึ้นจาก 42 เป็น 45 คะแนน

แม้ค่า CPI จะเพิ่มขึ้น แต่สถานการณ์ทุจริตไทยยังน่าเป็นห่วง

แม้ว่าดัชนีการรับรู้การทุจริต ในปี 2565 จะเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาจากสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปี 2565 คาบเกี่ยวมาถึงต้นปี 2566 พบว่ามีเหตุการณ์การทุจริตเกิดขึ้นมากและหลายกรณีก็ยังคงมีความน่ากังวลอยู่ เช่น พฤติกรรมการเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ การทุจริตการสอบเข้ารับราชการ ฯลฯ ดังนั้น การที่ดัชนีการรับรู้การทุจริตจะอยู่ในอันดับที่ดีขึ้น แต่ก็ไม่ได้เป็นการยืนยันว่า สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทยจะดีขึ้น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนต่าง ๆ จึงต้องดำเนินการอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ทั้งในเชิงนโยบายและปฏิบัติการ รวมถึงเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีความตื่นตัวในการจับตามองการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อขจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้หมดไป และร่วมกันสร้างสังคมที่น่าอยู่ สงบสุข และยุติธรรม

สถานการณ์การทุจริตในประเทศไทย

สถานการณ์การทุจริตในประเทศไทย ยังคงมีให้เห็นอย่างต่อเนื่อง และมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยการทุจริตของภาครัฐก็ยังคงมีให้เห็นบ่อยครั้ง จากข้อมูลของศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ หรือ คอตช. ได้เปิดเผยสถิติพบเรื่องร้องเรียนในภาครัฐ ในปีงบประมาณ 2565 (วันที่ 1 ตุลาคม 2564 จนถึง 30 กันยายน 2565) รับเรื่องร้องเรียนทั้งหมด จำนวน 1,398 เรื่อง ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 628 เรื่อง และอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 770 เรื่อง โดยเมื่อจำแนกพฤติการณ์เรื่องร้องเรียน พบว่า มีเรื่องร้องเรียนปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติโดยมิชอบ / ทุจริต มากที่สุด รองลงมา คือ เรื่องการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการต่าง ๆ และยังพบว่าถูกร้องเรียน ช่มชู้ เรียกรับทรัพย์สินหรือประโยชน์เพื่อปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติในหน้าที่ด้วยเช่นกัน

ประเภทพฤติกรรม	เรื่องเสร็จ					รวม	คงค้าง
	รับเรื่องปีงบประมาณ 65	ส่ง ป.ป.ช.	ไม่พบทุจริต	ส่งหน่วยงานอื่น	ส่งหน่วยงานต้นสังกัด		
1 ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติ โดยไม่ชอบ/ทุจริต	410	78	93	0 (*2)	0	171 *ไม่พบทุจริต 2	239
2 ทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างทั้งโครงการ	181	46	27	3 (*3)	0 (*2)	76 *สนง. ป.ป.ช. 4/ หน่วยงานอื่น 1	105
3 ช่มชู้/เรียกรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ เพื่อปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติในหน้าที่	127	20	23	0	0	43	84
4 จัดทำโครงการซ้ำซ้อนกับโครงการอื่น ๆ ที่เคยได้รับงบประมาณดำเนินการแล้ว	93	0	68	0 (*1)	0	68 *ไม่พบทุจริต 1	25
5 ทุจริตระดับนโยบาย หรือในการจัดทำโครงการ	82	9	11	1	0	21	61
6 ใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มค่า อาจมีการทุจริต	81	9	36	3 (*4)	0	48 *ไม่พบทุจริต 4	33
7 ยักยอกเงินหรือทรัพย์สินราชการ	78	12	24	0	0	36	42
8 อื่น ๆ	66	5	20	4 (*5)	0	29 *ส่งหน่วยงานอื่น 5	37
9 ความผิดอาญาอื่น (ยังไม่ชัดเจนว่ามีกรณีทุจริตในภาครัฐ)	40	6	17	0 (*2)	0	23 *ไม่พบทุจริต 2	17
10 ทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างประโยชน์ทับซ้อน	38	9	2	0	0	11	27

หมายเหตุ: *เป็นเรื่องร้องเรียนที่ไม่ต้องนับ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ส่งพร้อม ป.ป.ช./เรื่องเสร็จโดยไม่พบมูลการทุจริตในภาครัฐ/ส่งหน่วยงานต้นสังกัด/ส่งหน่วยงานอื่น

สังคมไทยจะแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันได้อย่างไร

สถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันของไไทย นับเป็นปัญหาที่ถูกกล่ามยาวนาน และอยู่ในระดับวิกฤตที่ต้องเร่งแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน เพราะมีแนวโน้มจะสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีหลายปัจจัยที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างจริงจัง เช่น ระบบอุปถัมภ์ หรือการให้ความสำคัญกับผู้มีฐานะร่ำรวย หรือบุคคลที่มี

อำนาจ กฎหมายที่เปิดโอกาสให้ข้าราชการใช้ดุลพินิจ นำไปสู่ช่องทางการคอร์รัปชัน การขาดกลไกปกป้องคุ้มครองประชาชนที่พยายามต่อสู้ที่จะไม่รับสินบน หรือเปิดโปงการทุจริต การเอาผิดคนโกงที่ทำได้ยาก จนการคอร์รัปชันกระจายไปสู่ทุกกลุ่มในสังคม ไม่เว้นแม้แต่ข้าราชการ พ่อค้า แม่ค้า พระสงฆ์ และครู

การคอร์รัปชัน จึงเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วน รวมทั้งประชาชนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ไข เพื่อให้ประเทศไทยได้อันดับความโปร่งใสมาสู่อันดับต้น ๆ ในอนาคต ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด สามารถทำได้ดังต่อไปนี้

1 การเปิดเผยข้อมูลหน่วยงานภาครัฐ ข้อมูลที่เปิดเผยต้องมีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยต้องสามารถเข้าถึงง่าย (Access) และสามารถเปิดเผยได้ตลอดเวลา (Real Time) ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และหากมีข้อมูลการทุจริต ก็จะมีการกระจายข่าวสารให้ทุกคนสามารถรับรู้ได้เท่าเทียมกันหมด เช่น ข้อมูลมาตรการหรือโครงการของภาครัฐ การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณะ รวมถึงสื่อมวลชนช่วยในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญของทางราชการ รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

2 การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อสนับสนุนแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน เช่น ร่วมตรวจสอบการใช้งบประมาณและอำนาจการบริหารงานผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ฯลฯ ในส่วนของบุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักในโลกโซเชียลมีเดีย หรือเยาวชนคนรุ่นใหม่ ก็ได้นำเสนอปัญหาคอร์รัปชันในวงการต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้กับสังคมไทย และช่วยเปิดให้เห็นโลกแห่งความเป็นจริงของการคอร์รัปชันที่ก่อกวนในสังคมมานาน หรือแสดงให้เห็นสังคมได้รับรู้ถึงความเพิกเฉยของผู้มีอำนาจหน้าที่ในสังคม เช่น คดีบ่อนพนันออนไลน์ คดีการทุจริตของผู้บริหารระดับสูงในภาครัฐ เป็นต้น

3 การสร้างเครื่องมือ / ช่องทางในการเข้าถึงข้อมูล ในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้นั้น จะต้องมีการออกแบบเครื่องมือ เพื่อเป็นช่องทางในการเข้าถึงข้อมูล จากระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) โดยที่ผ่านมามีการคิดค้นเครื่องมือ หรือแพลตฟอร์มในการตรวจสอบ ติดตาม หรือแจ้งเบาะแสการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น เครื่องมือสู่ไกล ACT AI ซึ่งเป็นระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มสำหรับตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญในการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน สามารถตรวจสอบข้อมูลโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ตรวจสอบงบประมาณและโครงการจัดซื้อจัดจ้างจากแผนฟื้นฟูผลกระทบจากโควิด-19 หรือตรวจสอบข้อมูลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งนับเป็นอีกก้าวสำคัญในการสร้างระบบเฝ้าระวังและร่วมกันเปิดโปงการกระทำผิดและจัดการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันอย่างเป็นระบบ

ทำไมสแกนดิเนเวีย ถึงมีการ “คอร์รัปชันต่ำ”

ในการจัดอันดับ CPI ของแต่ละประเทศ เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ไม่ว่าจะเป็นเดนมาร์ก นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ จัดอยู่ในอันดับต้น ๆ ของโลกอยู่เสมอ เหตุผลสำคัญทำไมประเทศเหล่านี้จึงมีอัตราการคอร์รัปชันที่ต่ำเป็นอันดับต้น ๆ และประเทศไทยของเราจะก้าวข้ามพ้นปัญหาการทุจริตที่เรื้อรังยาวนาน จนได้มาสู่อันดับต้น ๆ ได้อย่างไร

หากย้อนกลับไปในยุคประวัติศาสตร์และระบบการเมือง ที่มีส่วนทำให้สังคมสแกนดิเนเวียมีอัตราการคอร์รัปชันต่ำ โดยประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ได้มี การสร้างกลไกที่เข้มแข็งในการทำงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทุกจุด เช่น ประเทศสวีเดนมีการสร้างกฎหมายให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้ และส่งเสริมเสรีภาพสื่อมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1766 โดยให้ทุกฝ่ายสามารถตรวจสอบการใช้งบประมาณของรัฐบาล ในขณะที่ประเทศเดนมาร์กมีกฎหมายบังคับให้รัฐมนตรีทุกคนต้องเปิดเผยงบค่าใช้จ่าย เช่น ค่าเดินทางและการซื้อของชำร่วยให้สาธารณะในแต่ละเดือน

นอกจากนี้ ประเทศสแกนดิเนเวียต่างมีฐานคิดเรื่องของ “ความไว้ใจกัน” มาตั้งแต่ยุคประวัติศาสตร์ โดยในอดีตทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นชนชั้นสูงต่ำ ในสมัยก่อนต้องมีการตกลงผลประโยชน์กันให้ลงตัวทั้งในกลุ่มและนอกกลุ่ม เพื่อมิให้เกิดปัญหาภายใน ทำให้ในปี ค.ศ. 1840 เป็นต้นมา อำนาจของชนชั้นนำในการเป็นคนกำหนดฝ่ายบริหารประเทศก็ถูกทำลายกลายเป็นของประชาชน ซึ่งนับว่าประวัติศาสตร์ทางสังคมของชาวสแกนดิเนเวียส่งผลให้คนมีความไว้วางใจ เชื่อใจ ไว้วางใจกัน ไม่ต้องหาสินน้ำใจอื่น ๆ ที่จะป็นต้นตอของปัญหาการคอร์รัปชัน ประชาชนก็ไว้วางใจคนเก่งมาบริหารประเทศ และอีกด้านหนึ่งคือ การส่งเสริมความโปร่งใสในภาคเอกชน ที่ได้บรรจุหลักจริยธรรมในการดำเนินงาน เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วก็ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลรายงานผลการปฏิบัติงานต่อสาธารณะ ซึ่งนอกจากจะช่วยลดการคอร์รัปชันให้ประเทศแล้ว ยังสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนและประชาชนในเวลาเดียวกัน

Law of Jante หรือ “กฎของยานเต้” คือปรัชญาการดำเนินชีวิตและการทำงานของชาวสแกนดิเนเวีย ที่มีกรยึดถือปฏิบัติมาช้านาน ซึ่งเป็นรากฐานความคิดที่ส่งเสริมความเท่าเทียมกัน ลดความเหลื่อมล้ำ การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความซื่อสัตย์สุจริต และการถ่อมตน โดยมีใจความสรุปได้ว่า “คุณอาจไม่ได้ดี เก่ง หรือเหนือไปกว่าผู้อื่น” ชาวสแกนดิเนเวียที่ยึดมั่นในปรัชญานี้ ก็จะมีใจกว้างใจกันในการทำงาน การเข้าสังคม ทำให้เกิดการพัฒนาความคิด พัฒนาดตนเองต่อเนื่องไม่รู้จัก และช่วยลดปัญหาการเมืองในที่ทำงานลงได้ ปัญหาความเท่าเทียม การคอร์รัปชันก็จะน้อยลงตามมา

ส่อง “เดนมาร์ก” กับสถิติการครองแชมป์ความโปร่งใสโลก

เดนมาร์ก ถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่ประชากรมีความสุขมากที่สุดในโลก นอกจากนี้ยังเป็นหนึ่งในประเทศที่มีสถิติครองแชมป์ความโปร่งใสในโลกหลายปีติดต่อกัน ความสำเร็จที่ทำให้เดนมาร์กถูกขนานนามว่า เป็นประเทศที่มีความโปร่งใสสูงที่สุดในโลก มาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

- 1) สังคมเดนมาร์ก เป็นสังคมที่เปิดเผย บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะข้อมูลสาธารณะ เจ้าหน้าที่รัฐ ต้องแสดงความโปร่งใสด้วยการเปิดเผยออกมา
- 2) รัฐบาลสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน ภาษีที่จ่ายไปนั้นถูกนำมาใช้บริหารประเทศอย่างคุ้มค่า และรั่วไหลน้อยที่สุด
- 3) มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Law Enforcement)
- 4) มีการสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความโปร่งใส ผ่านกระบวนการตรวจสอบ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

จากข้อมูลของ Finance Denmark ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมผู้ให้กู้อะว่า **ประเทศเดนมาร์กมีสถิติการปล้นธนาคารลดลงอย่างต่อเนื่อง** ตั้งแต่ปี 2000 โดยในปี 2021 เดนมาร์กมีการปล้นธนาคารเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว และปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศนี้ก้าวพ้นออกมาจากปัญหาอาชญากรรมหรือสามารถลดปัญหาลงได้นั้น เนื่องจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้เงินสดไปสู่ธนาคารดิจิทัล หรือแนวคิด “**สังคมไร้เงินสด**” โดยพวกเขาจะไว้วางใจในสถาบันการเงินค่อนข้างสูง เปิดกว้างต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ และการชำระเงินด้วยบัตรจึงเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

แหล่งข้อมูล :

- เดนมาร์ก เคล็ดลับสู่แชมป์โลกโปร่งใส 3 ปีซ้อน
เข้าถึงได้จาก <https://thaipublica.org/2015/06/hesse004-49/>
- Law of Jante: เคล็ดลับการทำงาน & ใช้ชีวิต ของชาวสแกนดิเนเวีย
เข้าถึงได้จาก <https://www.careervisaassessment.com/law-of-jante/>
- เปิดสถิติ 2022 ของ ‘เดนมาร์ก’ ที่การปล้นธนาคารเป็น 0 พร้อมแนวคิดสังคมไร้เงินสดที่ตัวมันดี
เข้าถึงได้จาก <https://www.spacebar.th/world/Theres-no-bank-robbery-in-Denmark-and-nordics-going-cashless>
- CPI เหยดดัชนีการรับรู้การทุจริตประจำปี 2565 พบไทยคะแนนดีขึ้น 1 คะแนน รั้งอันดับ 101 ของโลก แต่สถานการณ์ทุจริตในประเทศยังน่ากังวล
เข้าถึงได้จาก <https://www.sdgmovement.com/2023/02/02/cpi-corruption-perceptions-index-2022/>
- เปิดเครื่องมือสู้โกง ACT Ai รวมพลังคนไทยต่อต้านคอร์รัปชัน
เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/business/feature/2497260>
- คอตช.เปิดสถิติโรงเรียนทุจริตภายในภาครัฐ “มหาดไทย” ครองแชมป์อันดับหนึ่ง
เข้าถึงได้จาก <https://www.pptvhd36.com/news>

สถานการณ์ที่ 6

สารพัด

เรื่องหลอกลวง
ในโลกออนไลน์

มีงานใช้มักจะเลือกวิธีที่จะ
สร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ
และมักใช้การโน้มน้าวทางอารมณ์

**ทำให้เหยื่อรู้สึกหลงเชื่อ
และรับส่งข้อมูล หรือโอนเงิน
เพื่อที่จะได้รับผลตอบแทน
ที่ล่อตาล่อใจ**

ปัจจุบันการทำธุรกรรมและซื้อขายออนไลน์ เป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 รูปแบบการซื้อขายออนไลน์ได้กลายเป็นทางเลือกอันดับต้น ๆ ที่คนนิยมใช้บริการกันมาก เพราะความสะดวกสบาย ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ได้สินค้าที่ต้องการง่าย ๆ เพียงปลายนิ้ว แต่เมื่อมีผู้ใช้บริการจำนวนมาก ก็ย่อมที่จะตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพที่เข้ามาหลอกลวง ยิ่งเทคโนโลยีก้าวล้ำหน้าไปมากเท่าใด มิจฉาชีพก็มักจะใช้กลโกงเพื่อหลอกลวงผู้ใช้บริการมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ ที่มักตกเป็นเหยื่อ และไม่สามารถหาทางออกได้

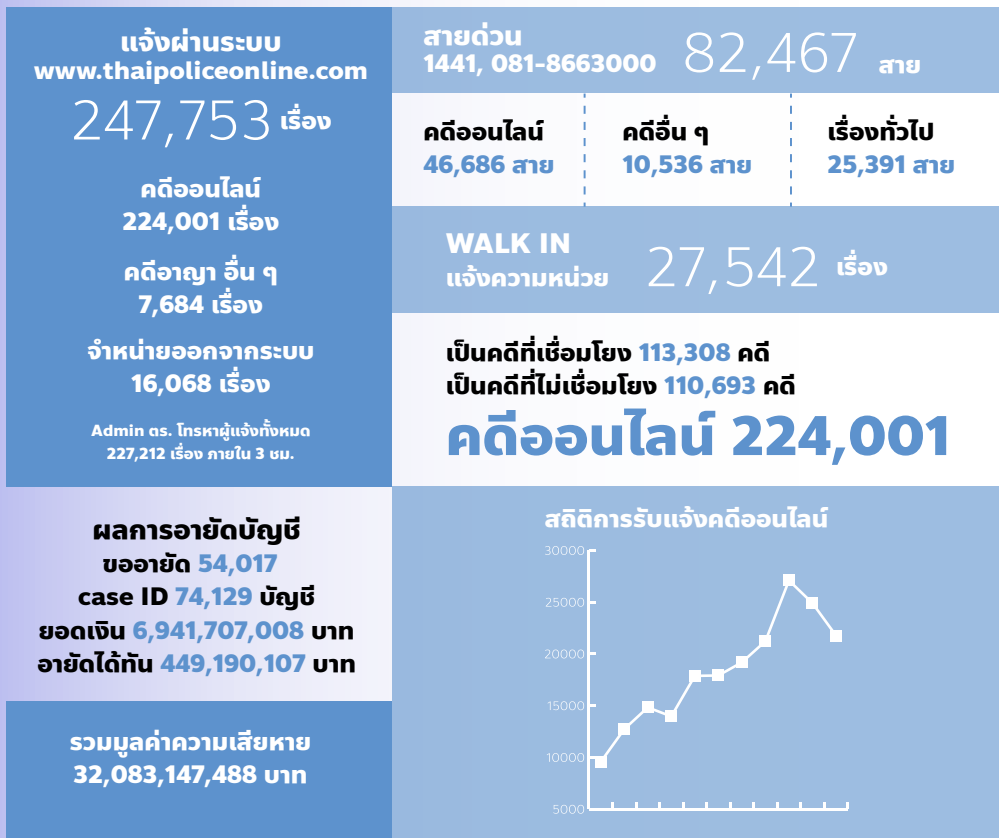
คดีออนไลน์พุ่งสูง 2.5 แสนเรื่อง สูญเงินกว่า 3.2 หมื่นล้านบาท

ปัญหาโลกโง่งในโลกลงออนไลน์ยังคงมีแนวโน้มที่จะสร้างผลกระทบและความเสียหายได้เพิ่มขึ้น โดยจำนวนตัวเลขที่ประชาชนได้แจ้งเรื่องร้องเรียนผ่านเว็บไซต์ ThaiPolice Online.com ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2565 – 21 มีนาคม 2566 พบว่า มีคดีความออนไลน์กว่า 247,753 เรื่อง แบ่งเป็นคดีออนไลน์ จำนวน 224,001 เรื่อง คดีอาญาอื่น ๆ 7,684 เรื่อง และจำหน่ายออกจากระบบ 16,068 เรื่อง ขณะที่ผลการอายัดบัญชีที่มีค่าธรรมเนียม 74,129 บัญชี มีการขออายัด 54,017 บัญชี ยอดเงิน 6,941 ล้านบาท และอายัดได้ทัน 449 ล้านบาท รวมมูลค่าความเสียหาย 32,083 ล้านบาท ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เพราะเปอร์เซ็นต์สำเร็จยังสูง ประเภทความเสียหาย 5 อันดับแรกที่ประชาชนถูกมิจฉาชีพหลอกลวงมากที่สุด ได้แก่

1. หลอกลวงซื้อขายสินค้า จำนวน 75,307 ครั้ง คิดเป็น 33.62% ความเสียหาย 1,003 ล้านบาท
2. หลอกให้โอนเงินเพื่อหารายได้จากการทำกิจกรรม จำนวน 30,753 ครั้ง คิดเป็น 13.73% ความเสียหาย 3,415 ล้านบาท
3. หลอกให้กู้เงินแต่ไม่ได้เงิน จำนวน 25,412 ครั้ง คิดเป็น 11.34% ความเสียหาย 1,058 ล้านบาท
4. หลอกลวงทางโทรศัพท์เป็นขบวนการ (คอลเซ็นเตอร์) จำนวน 20,682 ครั้ง คิดเป็น 9.23% ความเสียหาย 3,601 ล้านบาท
5. หลอกให้ลงทุน (ที่ไม่เข้าลักษณะฉ้อโกงประชาชน) จำนวน 16,742 ครั้ง คิดเป็น 7.47% ความเสียหาย 7,771 ล้านบาท

แจ้งความออนไลน์

www.thaipoliceonline.com

แกลโกงที่สุดแห่งปี 2565

คนทุกเพศทุกวัย สามารถเป็นกลุ่มเป้าหมายของการหลอกลวงได้ทุกรูปแบบ จากงานวิจัยเรื่อง ‘จิตวิทยาของการตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ’ (Victim of Scams) โดยดร.สุภสิรี จันทรินทร์ อาจารย์ประจำคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ชี้ให้เห็นว่า มิจฉาชีพมักใช้เทคนิคจิตวิทยาเพื่อโน้มน้าวเหยื่อ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทหลักคือ 1) การอ้างอำนาจ (Authority) และ 2) การกดดันโดยจำกัดเวลา หรือจำนวนรางวัลตอบแทน (Scarcity) มิจฉาชีพเลือกวิธีที่จะสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ โดยแสดงให้เห็นว่า ข้อเสนอที่นำมาล่อลวงนั้นมีความถูกต้องตามกฎหมาย หรือมีหน่วยงานหรือบริษัทที่น่าเชื่อถือรองรับ หรืออ้างว่าตนเป็นตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้เหยื่อรู้สึกหลงเชื่อใจ ไขว่คว้าใจ อีกทั้งผู้หลอกลวงมักใช้การโน้มน้าวทางอารมณ์ ทำให้เหยื่อรู้สึกว่าต้องรีบส่งข้อมูลหรือโอนเงินเพื่อที่จะได้รับผลตอบแทนที่ล่อตาล่อใจ

THE BANGKOK INSIGHT ได้รวบรวมข้อมูล กลโกงมิจฉาชีพ 18 ข้อ ที่มักใช้ในการหลอกล่อเหยื่อในปี 2565 โดยกลโกงที่มิจฉาชีพมักใช้บ่อย มีดังต่อไปนี้

18 กลโกงมิจฉาชีพ

ใช้หลอกล่อเหยื่อให้หลงเชื่อ

- 1 ขายสินค้าออนไลน์** เป็นคดีที่พบมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนใหญ่จะใช้วิธีเปิดเพจใหม่และโฆษณาชวนเชื่อ เช่น ของดีราคาถูกเกินจริง ลดราคาก่อนจะปิดโรงงาน อ้างชื่อบุคคลดังในโลกออนไลน์ ฯลฯ
- 2 ทำงานเสริมผ่านออนไลน์** ชักชวนให้หารายได้พิเศษผ่านออนไลน์ เช่น จ้างให้กดไลก์ กดแชร์ ดูคลิปวิดีโอจากช่องยูทูบ กดรับออเดอร์สินค้า หรือทำกิจกรรมที่มีมิจฉาชีพออกอุบายประกาศหรือผ่านการส่งเอสเอ็มเอส ให้เหยื่อกดลิงก์เพิ่มเพื่อนทางแอปพลิเคชันไลน์

3 กู้เงินออนไลน์	<p>สร้างเว็บไซต์ปลอม หลอกให้โอนเงิน ค้ำประกันค่าธรรมเนียมก่อนกู้ (เงินกู้ ทรัพย์สิน) หรือถ้าได้รับเงินจริง ก็จะไม่บังคับ อนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลในโทรศัพท์ (ดอกเบี้ยวโหด) และติดตามทางการเงินจาก ลูกหนี้ และคนรู้จัก ด้วยการข่มขู่ และ สร้างความน่ารำคาญ</p>
4 คอลเซ็นเตอร์ (Call Center)	<p>โดยโทรมาอ้างเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงหาย เช่น พัสตูดค้าง โทรศัพท์จะถูกตัด มี ยอดหนี้ค้างไว้ในบัญชี มีใบสั่งจรรยา ฯลฯ แล้วใช้วิธีการข่มขู่ให้เหยื่อเกิดความตกใจ และหลอกให้มีการโอนเงินไปตรวจสอบ</p>
5 หลอกให้ลงทุน ในรูปแบบต่าง ๆ	<p>สร้างข้อมูลปลอมทางการเงิน และชักชวน ให้ลงทุนเทรดเงินดิจิทัล เงินตราต่างประเทศ (Forex) ทอง น้ำมัน</p>
6 ลงทุนออนไลน์	<p>มีการปลอมประวัติในโซเชียลมีเดีย (Profile) และเข้ามาทำความรู้จักผ่าน แอปพลิเคชันหาคู่ หรือบัญชีออนไลน์ โดยสอนลงทุนและหลอกเข้าไปลงทุนใน โปรแกรมลงทุนปลอม เช่น เทรดหุ้นปลอม เงินดิจิทัลปลอม ฯลฯ</p>
7 หลอกให้โอนเงิน	<p>มีการปลอมแปลงประวัติ เป็นบุคคล หน้าตาดี เข้ามาตีสนิทและทำที่จะส่ง ทรัพย์สินมาให้จากต่างประเทศ แต่กลับ ลวงเอาเงินค่าธรรมเนียมต่าง ๆ หรือ หลอกให้โอนเงิน</p>
8 ปลอม หรือ แสกบัญชีไลน์ เฟซบุ๊ก	<p>คนร้ายแสกข้อมูลบัญชีไลน์ เฟซบุ๊ก และ ส่งข้อความยืมเงินจากคนรู้จัก หรืออ้าง ว่าเป็นบุคคลที่รู้จักเพื่อยืมเงิน</p>
9 แอร์ลูกโซ่	<p>การสร้างเรื่องราวธุรกิจที่ได้กำไรเกินจริง เน้นหาสมาชิกใหม่มาลงทุน</p>
10 พันธออนไลน์	<p>โฆษณาชักชวนให้เล่นการพนันออนไลน์ โดยหลอกลวงว่าเล่นง่าย และได้ผลตอบแทนเร็ว</p>

11 หลอกให้ติดตั้งโปรแกรมควบคุมคอมพิวเตอร์ทางไกล	หลอกหลวงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ / เจ้าหน้าที่รัฐอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบ หลอกให้ติดตั้งโปรแกรมควบคุมทางไกล เพื่อเจาะข้อมูลทางการเงิน บัญชีเงินฝากธนาคาร
12 ส่ง QR Code หลอกให้โอนเงิน	โดยคนร้ายอ้างว่าจะคืนค่าสินค้า หรือ หลอกให้เหยื่อสแกน QR Code ซึ่งเป็นการโอนเงินให้แก่คนร้าย บางกรณีจะเป็นการกรอกข้อมูลบัญชีธนาคาร และรหัสผ่านเพื่อขโมยเงินของเหยื่อ
13 จ้อโกงรูปแบบอื่น ๆ	มีเป้าหมายเพื่อหลอกหลวงให้เหยื่อโอนเงินให้ เช่น เป็นผู้โชคได้รางวัล ซื้อสินค้าราคาพิเศษ โรงแรมที่พักฟรี ได้สิทธิ์พิเศษต่าง ๆ เป็นต้น หรือแอบอ้างเป็นหน่วยงานหลอกเอาข้อมูลส่วนบุคคลไป
14 โฆษณาเชิญชวนทำงานต่างประเทศ	หลอกให้หลบหนีออกนอกประเทศ บังคับกักขังให้ทำงานผิดกฎหมาย
15 หลอกให้ถ่ายภาพโป๊เปลือย	หลอกหลวงให้ถ่ายภาพเปลือย โดยอ้างว่าจะนำไปรีวิวลินค้า ถ่ายแบบ แต่กลับนำไปข่มขู่เพื่อเรียกเงิน
16 ยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัญชีธนาคาร	รับจ้างเปิดบัญชีให้คนร้าย (บัญชีม้า)
17 ข่าวดปลอม	เผยแพร่หรือแชร์จากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ หรือข้อความที่ส่งต่อกันในสื่อสังคมออนไลน์
18 เรียกค่าไถ่ทางคอมพิวเตอร์	มีจฉาซีพหลอกแนบไฟล์หรือลิงก์ติดตั้งไวรัสมากับอีเมล หรือในโปรแกรมละเมิดลิขสิทธิ์ เมื่อโหลดมาแล้วข้อมูลในเครื่องจะล็อกใช้งานไม่ได้ ต้องจ่ายเงินเพื่อปลดล็อก

3 นิสัย

เพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกโกง

จากงานวิจัยเรื่อง ‘จิตวิทยาของการตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ’ (Victim of Scams) ได้ระบุถึงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การถูกโกง หรือเพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกโกง ดังนี้

1 กล้าลองทำสิ่งใหม่ ๆ ยอมรับความเสี่ยงได้ ซึ่งมีแนวโน้มตอบรับข้อเสนอของผู้หลอกลวงมากถึงสองเท่า

2 ควบคุมตนเองค่อนข้างต่ำ หรือมีความบกพร่องในการควบคุมตนเอง ไม่สามารถยับยั้งการตัดสินใจลงทุน หรือโอนเงินแบบหุนหันพลันแล่น

3 ทักษะการจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเองต่ำ ซึ่งจะทำให้ความสามารถในการไตร่ตรองข้อมูลลดลง และอาจตัดสินใจทางการเงินโดยใช้อารมณ์ชั่วขณะ

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลตกเป็นเหยื่อการโกงได้ง่ายขึ้น เช่น ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศไม่มากพอ ไว้วางใจและเชื่อคนง่าย ฯลฯ ดังนั้น การรู้เท่าทันกลหลอกลวงจากเหล่ามิจฉาชีพ อาจช่วยให้สามารถหลีกเลี่ยงการถูกหลอกลวงฉ้อโกงได้ โดยใช้เวลาศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากหลายแหล่ง ปรัชญาคนรอบตัวที่ไว้วางใจก่อนตัดสินใจโอนเงินหรือลงทุน ถึงแม้ว่าข้อเสนออาจดูน่าเชื่อถือ เรายังควรนำข้อมูลทั้งหมดมาไตร่ตรองพิจารณาให้ดี และเตือนตัวเองว่าโอกาสจะได้รับผลตอบแทนที่ล่อตาล่อใจมักมาพร้อมกับความเสี่ยงไม่น้อย

แนวทางการป้องกัน

มิให้ตกเป็นเหยื่อของเหล่ามิจฉาชีพ

แม้ประเทศไทยจะมีการยกระดับมาตรการป้องกันร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การทหารหรือร่วมกับภาคเอกชนในการช่วยตรวจสอบบัญชีปลอมของธนาคาร การพัฒนาความปลอดภัยให้กับธนาคาร การควบคุมและจัดการ SMS/แอปพลิเคชันปลอม การปิดกั้นการเข้าถึงลิงก์ต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การหลอกลวง รวมทั้งการสร้าง ความเข้าใจและตระหนักด้านความมั่นคงปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง แต่ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ก็มาพร้อมกับกลโกงในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นแนวทางในการป้องกัน แก่ไข จะต้องเริ่มต้นจากการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ต้องรู้เท่าทันกลโกงของเหล่ามิจฉาชีพ หมั่นติดตามข้อมูลข่าวสารการใช้งานเทคโนโลยีเป็นประจำ และหาแนวทางป้องกันเพื่อมิให้ตกเป็นเหยื่อของเหล่ามิจฉาชีพ ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล

- 1) ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ เช่น ชื่อ-นามสกุล เบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่ ฯลฯ
 - 2) ไม่ส่งหลักฐานส่วนตัวให้ผู้อื่น เช่น สำเนาบัตรประชาชน รหัสบัตรเครดิต เป็นต้น
 - 3) ไม่ออกไปพบคนแปลกหน้าที่รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ต
-

การใช้คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ

- 1) ติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัสที่น่าเชื่อถือ
 - 2) ใช้รหัสผ่านที่คาดเดายาก เพื่อป้องกันการแฮกข้อมูล ไม่ควรใช้รหัสผ่านเดียวกันในหลายบัญชี
 - 3) ไม่ควรเข้าเว็บไซต์ หรือดาวน์โหลดจากเว็บไซต์ที่ไม่น่าไว้วางใจ เพราะอาจติดสปายแวร์ได้
 - 4) ไม่ควรเปิดอ่านอีเมลขยะ เพราะเป็นช่องทางให้แฮกเกอร์ขโมยข้อมูล หรืออาจโดนไวรัสได้
 - 5) ล็อกเอาต์ออกจากระบบทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งาน
 - 6) หลีกเลี่ยงการดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน จาก QR Code และระมัดระวังการสแกน QR Code ที่ติดตั้งในที่สาธารณะ
 - 7) ไม่บันทึกภาพวิดีโอที่ไม่เหมาะสมเก็บไว้ในโทรศัพท์หรือคอมพิวเตอร์ เพราะถึงแม้จะลบไฟล์แล้ว ก็อาจกู้กลับขึ้นมาได้
-

การทำธุรกรรมออนไลน์

- 1) ไม่หลงเชื่ออีเมลลวง ทุกธนาคารและสถาบันการเงินไม่มีนโยบายแจ้งให้ลูกค้าเข้าใช้บัญชีผ่านทางอีเมล
 - 2) ตั้งการแจ้งเตือนเมื่อมีการทำธุรกรรม ผ่าน SMS หรือให้อีเมลกับธนาคารและสถาบันการเงิน
 - 3) ไม่ควรใช้ Wi-Fi สาธารณะทำธุรกรรมทางการเงิน
 - 4) ควรจำกัดวงเงินการเบิกถอนต่อวัน เพื่อลดความเสี่ยงต่อการสูญเงินจำนวนมาก
 - 5) หากเปลือให้ข้อมูลใครไป ต้องรีบเปลี่ยนรหัสทันที
 - 6) สังเกตชื่อเว็บไซต์ธนาคารต้องขึ้นต้นด้วย <https://> และมีสัญลักษณ์รูปกุญแจอยู่ด้านหน้าชื่อ
-

การชอปปิงออนไลน์

- 1) รมัตรีวังคำโฆษณาชวนเชื่อ ควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้ขายให้ดี
 - 2) ตรวจสอบ / เปรียบเทียบราคาสินค้าจากหลายร้านก่อนตัดสินใจซื้อ
 - 3) เลือกซื้อสินค้าจาก Official Store หรือแพลตฟอร์มที่ไว้ใจได้
 - 4) ตรวจสอบบัญชีร้านค้าออนไลน์ก่อนโอนเงิน และเก็บหลักฐานการโอนเงินไว้เสมอ
 - 5) ทำลายข้อมูลส่วนตัวบนกล่องพัสดุ เช่น ชื่อ-นามสกุล ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ฯลฯ
-

แหล่งข้อมูล :

- เปิดสถิติโกงออนไลน์ 1 ปี ร้องเรียนพุ่ง! 2.5 แสนเรื่อง สูญเงินกว่า 3.2 หมื่นล้านบาท
เข้าถึงได้จาก : https://www.matichon.co.th/economy/news_3906313
- รวมกลโกงแห่งปี 2566 รู้ไว้ จะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ
เข้าถึงได้จาก : <https://www.thebangkokinsight.com/news/lifestyle/1015439/>
- จิตวิทยาของการตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ (Victim of scams)
เข้าถึงได้จาก : <https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/victim-of-scams>
- สสส. แนะนำ 10 วิธีเอาตัวรอดในโลกออนไลน์ เพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ
เข้าถึงได้จาก : <https://mgronline.com/onlinesection/detail/966000005505>
- รู้ทัน ป้องกันกลโกงซื้อของออนไลน์
เข้าถึงได้จาก : <https://www.yuvabadhanafoundation.org/th>
- 7 วิธี ไม่ตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพหลอกขโมยเงินในธนาคาร เข้าถึงได้จาก :
<https://www.scb.co.th/personal-banking/stories/tips-for-you/7-ways-avoid-phishing.html>
- กลโกงมิจฉาชีพหลอกติดตั้งแอปพลิเคชันดูดเงิน และการยกระดับมาตรการป้องกันร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ
เข้าถึงได้จาก : https://www.tba.or.th/wp-content/uploads/pdf/TB-Cert%20Presentation_16.10_ForPress_blur.pdf

สถานการณ์ที่ 7

โซเซียลมีเดีย

ทำคุณไทยเสพติดหนัก

ก่อโรคกระทบจิตใจ

โซเชี่ยลมีเดีย

ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งเชิงบวกและลบ

โดยผลกระทบด้านลบนั้น

เช่น เสพติดโซเชี่ยล อาการ FOMO

ภาวะ Echo Chamber

การกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์

ซึ่งควรจะต้องแก้ไขที่ตัวเราก่อน

จากรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2565 สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พบว่า **คนไทยใช้เวลาในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ชั่วโมง 4 นาทีต่อวัน และเจนเนอเรชันที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ Gen Y (อายุระหว่าง 22 – 41 ปี) อยู่ที่ 8 ชั่วโมง 55 นาทีต่อวัน** ในขณะที่ Gen Z (อายุน้อยกว่า 22 ปี) ซึ่งเคยเป็นเจนเนอเรชันที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดในปี 2564 มาในปีนี้ Gen Z ใช้อินเทอร์เน็ตน้อยกว่า Gen Y โดยใช้เวลาในการออนไลน์อยู่ที่ 8 ชั่วโมง 24 นาทีต่อวัน และเมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพใน 5 อันดับแรก ที่มีจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่าค่าเฉลี่ยในภาพรวม พบว่า **ข้าราชการ / เจ้าหน้าที่รัฐ มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ซึ่งมีระยะเวลาในการออนไลน์สูงถึง 11 ชั่วโมง 37 นาที** ส่วนหนึ่งเกิดจากผลของสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ตั้งแต่ปี 2563 ที่ผ่านมา ทำให้หน่วยงานภาครัฐต้องเร่งปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ด้วยการเพิ่มช่องทางการให้บริการแบบออนไลน์ รองลงมาคือ นักเรียน / นักศึกษา ใช้เวลาเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอยู่ที่ 8 ชั่วโมง 57 นาทีต่อวัน ฟรีแลนซ์ 7 ชั่วโมง 40 นาทีต่อวัน เจ้าของกิจการ-ธุรกิจส่วนตัว ใช้เวลาเข้าถึงอินเทอร์เน็ต 7 ชั่วโมง 29 นาทีต่อวัน และพนักงาน / ลูกจ้างเอกชน เข้าถึงอินเทอร์เน็ต 7 ชั่วโมง 6 นาทีต่อวัน

เจาะลึก

กลุ่มไหนใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด

GEN Y

ทวงบัลลังก์ลึ่ม GEN Z
ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด
8 ชั่วโมง 55 นาที

ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ ติดอันดับ 1

อาชีพที่ใช้เน็ตมากที่สุดแซงหน้าแชมป์
นักเรียน/นักศึกษา

จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ต
จำแนกตามเจนเนอเรชัน

BABY BOOMERS ซีนโบ
3 ชั่วโมง 21 นาที

GEN X
5 ชั่วโมง 52 นาที

GEN Y
8 ชั่วโมง 55 นาที

GEN Z
8 ชั่วโมง 24 นาที

จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ต
จำแนกตามอาชีพ

อันดับ 1 ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ
11 ชั่วโมง 37 นาที

อันดับ 2 นักเรียน/นักศึกษา
8 ชั่วโมง 57 นาที

อันดับ 3 อาชีพอิสระ/ฟรีแลนซ์
7 ชั่วโมง 40 นาที

อันดับ 4 เจ้าของกิจการ/ประกอบธุรกิจส่วนตัว
7 ชั่วโมง 29 นาที

อันดับ 5 พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน
7 ชั่วโมง 6 นาที

จำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ต
โดยเฉลี่ยต่อวัน

7 ชั่วโมง 4 นาที

และเมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต รายงานจาก Data Reportal พบว่า คนไทยนิยมใช้โซเชียลมีเดียมากที่สุด โดยเฉพาะ เฟซบุ๊ก และไลน์ (LINE) โดยคนไทยนิยมใช้เฟซบุ๊กมากที่สุดในปี 2565 คิดเป็นสัดส่วน 93.3% จากจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอายุระหว่าง 16 – 64 ปี ในขณะที่ไลน์ (LINE) ตามมาเป็นอันดับที่ 2 ในสัดส่วน 92.7% และเฟซบุ๊ก เมสเซนเจอร์ (Facebook Messenger) อยู่ในอันดับที่ 3 ที่ระดับ 84.7% ปัจจุบันแพลตฟอร์มที่มาแรงอย่างต่อเนื่องในประเทศไทยคือ ดี้กต็อก (TikTok) ดังจะเห็นได้จากยอดผู้ใช้ดี้กต็อกพุ่งสูงถึง 35 ล้านราย คิดเป็นสัดส่วน 63.6% โดยพฤติกรรมของผู้บริโภคมักนิยมค้นหาและอ่านข้อมูลข่าวสารผ่านโซเชียลมีเดียกันมากขึ้น รวมทั้งมีการใช้โซเชียลมีเดียในการส่งเสริมการขาย หรือโซเชียลคอมเมิร์ซ (Social Commerce) มากขึ้น นับตั้งแต่การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยมีการให้อินฟลูเอนเซอร์มาช่วยขายหรือรีวิวลสินค้าผ่านทางออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม และดี้กต็อก ทำให้ปัจจุบันคอนเทนต์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อผู้ใช้งานในโลกออนไลน์มากยิ่งขึ้น

“อัลกอริทึม”

ดาบสองคมที่แทรกแซงผู้ใช้งาน

อัลกอริทึม (Algorithm) คือ วิธีการของระบบคอมพิวเตอร์ที่ช่วยเรียงลำดับความสำคัญ เพื่อนำเสนอคอนเทนต์ให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน และจะฟีด (Feed) คอนเทนต์ของผู้ใช้โซเชียลมีเดียให้เหมาะสมกับความสนใจเป็นรายบุคคล (Personalize) หรือนำเสนอคอนเทนต์ที่ใกล้เคียงกับความสนใจของผู้ใช้มากที่สุด ท่ามกลางการรับส่งข้อมูลที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว อัลกอริทึม จึงเป็นเหมือนดาบสองคมที่ช่วยทำให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ตรงตามความต้องการ แต่ในขณะเดียวกัน ผู้ใช้งานก็ถูกเทคโนโลยีจำกัดการใช้ในระดับที่อาจไม่รู้ตัวมาก่อน หรือถูกควบคุมโดยระบบ จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมอื่น ๆ ตามมา เช่น พฤติกรรมการติโซโซเชียลมีเดีย การโน้มน้าวให้สนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเกินไป การส่งต่อข้อมูลที่เป็นเท็จ เกิดกระแสการปลุกปั่นสร้างความแตกแยกให้สังคม การหลอกลวงหรือหาผลประโยชน์แอบแฝงอื่น ๆ เป็นต้น

The Social Dilemma สารคดีชื่อดังที่เผยแพร่ใน เน็ตฟลิกซ์ (Netflix) ได้ตีแผ่เรื่องราวเบื้องหลังการทำงานของโซเชียลมีเดียที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน โดยได้อธิบายหลักการทำงานของระบบหลังบ้าน เป้าหมายหลักของบริษัทโซเชียลมีเดียคือการดึงให้ผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วม (Engagement) ในการทำกิจกรรมบนแพลตฟอร์มอย่างต่อเนื่อง และเกิดการชักชวนคนใกล้ตัวมาสร้างเครือข่ายที่ใหญ่ขึ้น โดยจะมีการโฆษณา (Advertising) เพื่อให้ผู้ชมสนใจในตัวสินค้า และบริการเป็นโฆษณาแฝงที่จะช่วยนำเม็ดเงินของลูกค้ามาสู่บริษัท

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโซเชียลมีเดีย

• เสพติดโซเชียลมีเดียมากเกินไป (Social Addiction)

ภาวะการเสพติดโซเชียลมีเดีย (Social Addiction) หรือการติดจอ ติดโซเชียลหรือติดแชท เป็นพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ ทำให้ปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างลดลง ความสัมพันธ์ล้มเหลว และเป็นกลุ่มที่เรียกร้องความสนใจ เช่น ต้องการจำนวนไลค์มากขึ้นจากการโพสต์ ฯลฯ และเกิดการเปรียบเทียบเรื่องราวของตนเองกับเพื่อนบนโลกออนไลน์ จนทำให้เกิดความรู้สึกไร้ค่า และเป็นต้นเหตุของการป่วยเป็นโรคซึมเศร้า

• กลัวการตกกระแส (FOMO)

อาการ FOMO หรือ Fear of Missing Out คืออาการของคนกลัวการตกข่าว กลัวตกเป็นกระแส กลัวการไม่เป็นที่ยอมรับ ทำให้ต้องเช็คข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา และอยู่ในโลกของโซเชียลมีเดียเพื่อที่จะติดตามข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะวนเวียนอยู่ในโลกออนไลน์ ชอบเสพข่าวสารที่รวดเร็ว จนเกิดอาการเสพติดโซเชียลมีเดีย อาการดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้ทุกวัย แต่มักพบมากในวัยรุ่น เพราะเป็นช่วงที่ส่องส่วนอารมณ์พัฒนา แต่ส่องส่วนเหตุผลยังทำงานไม่เต็มที่ นอกจากนี้ยังพบในกลุ่มผู้ใหญ่ โดยผลกระทบของการกลัวตกเทรนด์นั้น จะทำให้คนให้ความสำคัญต่อภาพลักษณ์ภายนอกจนละเลยแก่นสารภายใน โดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งอยู่ในวัยที่กำลังค้นหาตัวตน อาจสูญเสียความเป็นตัวเองตามเทรนด์มากเกินไปจนไม่รู้จักความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และที่สำคัญคือ ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ลดลง ขาดสมาธิ และมีอาการกระวนกระวาย

• เกิดการสนับสนุนความคิดเห็น หรือความสนใจของตัวเอง (Echo Chamber)

อัลกอริทึม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะ Echo Chamber หรือห้องแห่งเสียงสะท้อน ซึ่งถูกนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่ผู้คนอยู่ในพื้นที่ที่ต้องพบเจอแต่ความคิดเห็นคล้ายๆกัน หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันราวกับอยู่ในห้องที่ได้ยินแต่เสียงสะท้อนซ้ำ ๆ มักจะเกิดขึ้นทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์ แต่โดยทั่วไปแล้วก็มักพูดถึงปรากฏการณ์ที่เกิดในโลกออนไลน์ ซึ่งในสภาพแวดล้อมของโซเชียลมีเดียจะมีระบบอัลกอริทึมเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการตอบสนองความพึงพอใจของผู้ใช้มากที่สุด

ด้วยเหตุนี้ ข้อมูลที่แต่ละคนได้รับในโลกออนไลน์ จึงถูกกลั่นกรองมาแล้วโดยอัลกอริทึม ซึ่งอาศัยข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากประวัติหรือร่องรอยที่บุคคลคนนั้นเคยกดไลค์ กดแชร์ เข้าไปแสดงความคิดเห็น หรือเคยค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะเป็นการตอกย้ำความเชื่อ ความสนใจของเขา เมื่อผู้ใช้งานได้รับสารที่สนับสนุนความคิดเห็นหรือความสนใจของตัวเอง และมักคิดว่าตนได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง โดย Echo Chamber จึงเป็นเสมือนห้องที่แบ่งแยกคน

ให้คงความคิดแตกต่างอย่างสุดโต่งไว้ นำไปสู่การโจมตีความเชื่อของฝ่ายตรงข้ามด้วยข้อมูลฝั่งของตนเอง ซึ่งเชื่อว่าถูกต้องมากกว่า จนนำมาสู่การแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายของกลุ่มคนต่างขั้วความคิดในสังคม และอาจลุกลามไปถึงปัญหาส่วนตัว ทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์และความขัดแย้งทางอารมณ์จากความไม่ลงรอยกันได้

• การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying)

เราทุกคนแทบจะมีโซเชียลมีเดียเป็นของตนเอง โซเชียลมีเดียเปรียบเหมือนอาวุธที่คอยตีแทงผู้ที่ตกเป็นเป้าหมายของสังคม เช่น การด่าทอที่รุนแรง การทำร้ายด้วยวาจา (Hate Speech การทำให้เกิดความหวาดกลัว ตกใจ การทำให้อับอาย ประจาน เป็นต้น โดยการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying) จะส่งผลกระทบต่อรุนแรงได้ หากมีการกลั่นแกล้งบ่อยครั้ง ทำให้ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อมีความเสี่ยงมากขึ้น ทั้งความวิตกกังวล เกิดภาวะซึมเศร้า บางคนถึงขั้นฆ่าตัวตาย จากสถิติของกรมสุขภาพจิตพบว่า พฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกกันของเด็กไทยติดอันดับสองของโลก รองจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งการกลั่นแกล้งทางออนไลน์นับเป็นปัญหาสังคมที่ไม่ควรมองข้าม

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ที่นับเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นสูงสุดในประเทศไทย ได้แก่

1 Body Shaming การวิจารณ์รูปร่างผู้อื่น โดยเฉพาะในโลกออนไลน์ ซึ่งเกิดขึ้นง่ายและรุนแรงกว่าในชีวิตจริง ซึ่งไม่จำเป็นต้องวิจารณ์คนรู้จัก แต่อาจเป็นการซ้ำเติมโดยการกดแชร์ และชวนกันมาแสดงความคิดเห็น (Reply) เหมือนเป็นการกลั่นแกล้งซ้ำแล้วซ้ำเล่า

2 Gender Inequality ความไม่เท่าเทียมทางเพศ จากข้อมูลพบว่า เยาวชน LGBTQ+ จำนวนกว่า 87% เคยถูกบูลลี่ด้วยการเหยียดและดูหมิ่น และเมื่อมีการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ โดยการกดไลก์และแชร์ ก็ทำให้เกิดการกระจายต่อไปเรื่อย ๆ โดยผู้ถูกกระทำไม่รู้สึกพอใจกับการเลือกปฏิบัติและการใช้ความรุนแรง

3 Sexual Harassment การคุกคามทางเพศ ใช้วิธีการคุกคามที่หลากหลาย เช่น การใช้ถ้อยคำวิจารณ์ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ในลักษณะที่สื่อถึงเรื่องเพศ หรือการใช้สัญลักษณ์ในโซเชียลมีเดีย ที่ทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับความบอบซ้ำทางจิตใจ

ศัพท์แสง โซเชียลมีเดีย ในสื่อสังคมออนไลน์

Retweet การทวีตเพื่อมาต่อ
ขุดเลือก เอาเรื่องไม่ดีมาโพสต์ประจาน
เฟกนิวส์ สร้างข่าวลือ ส่งต่อข่าวปลอม

กอสซิป ตั้งกลุ่มนินทาในโลกออนไลน์
ทักตา โดยตรง การทักไปตาโดยตรง
สร้างอวดคร ตั้งแอดหลุม บัญชีปลอม

บล็อก ไม่รับเพื่อนหรือลบจากกลุ่ม
โพสต์ล่อยๆ ทำให้คนอื่นร้อนตัว
โพสต์แซะ/ดัก ใช้นามสมมุติคนที่อยากด่า

แฆวน การรีทวีต แคปรูป แคปโพสต์
ที่ไม่เห็นด้วยมาตาในกลุ่ม

• Pay It Forward ส่งต่อความดี ที่ไม่สิ้นสุด

นอกจากผลกระทบที่เกิดจากการใช้โซเชียลมีเดียที่ไม่เหมาะสมแล้ว การใช้เพื่อประโยชน์แก่สังคม ก็เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างผลกระทบเชิงบวก หรือสร้างพลังบวก ได้ **Pay It Forward** หรือ **การส่งต่อความดีไม่มีที่สิ้นสุด** เป็นหนึ่งในแนวคิดที่เชื่อว่า เราทุกคนสามารถสร้างโลกให้น่าอยู่ได้ โดยเริ่มต้นจากการทำความดีของตัวเอง และช่วยเหลือคนรอบข้างที่เดือดร้อน ในขณะที่ผู้ได้รับความช่วยเหลือก็มีหน้าที่ตอบแทน โดยการส่งมอบการช่วยเหลือแก่ผู้อื่นต่อไปเรื่อย ๆ เมื่อมีโอกาส ซึ่งนับเป็นการทำความดีแบบทวีคูณไม่สิ้นสุด

ในสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เห็นได้อย่างชัดเจนว่า สังคมไทยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคทุนทรัพย์เพื่อสนับสนุนภารกิจของโรงพยาบาล การลงพื้นที่เพื่อต่อลมหายใจให้กับผู้ป่วยในพื้นที่ห่างไกล การช่วยเหลือชุมชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการติดเชื้อโควิด-19 ซึ่งเป็นการส่งต่อความดีให้กับผู้อื่น หรือแม้กระทั่งการที่บุคคลดั่งในสังคมได้ทำกิจกรรมเพื่อระดมทุนจัดหาเครื่องมือทางการแพทย์ให้กับโรงพยาบาล การช่วยเหลือผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จุดประกายให้คนในสังคมหันมาสนใจในการช่วยเหลือสังคม หน่วยงานต่าง ๆ ก็ให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางด้านสาธารณะมากขึ้น เกิดการส่งต่อเรื่องราวดี ๆ เพื่อเป็นกำลังใจ และเกิดการสนับสนุนผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย

แก้ปัญหาที่ต้นตอ มิใช่ปลายเหตุ

โซเชียลมีเดีย คือเครื่องมือที่ส่งผลกระทบต่อทั้งเชิงบวกและลบ โดยผลกระทบที่เป็นด้านลบนั้น เช่น การเสพติดโซเชียลมีเดีย อาการ FOMO ภาวะ Echo Chamber ฯลฯ จะต้องแก้ไขที่ “ตัวเรา” โดยเริ่มต้นจากการจัดแบ่งเวลาทำงาน การเรียน และเวลาพักผ่อนที่เหมาะสม ลดการใช้โซเชียลมีเดีย โดยปิดการแจ้งเตือน (Notification) และกำหนดเวลาจำกัดของการใช้งานแอปพลิเคชัน หันมาใช้เวลากับครอบครัว คนรอบข้าง คนรักให้มากขึ้น และใช้เวลาในการพักผ่อนให้เกิดประโยชน์ ต้องกลับมาใช้ชีวิตที่

ว่าตัวเรากำลังคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร อย่าปล่อยให้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล สิ่งสำคัญคือเราต้องยอมรับก่อนว่า ข้อมูลทุกประเภทไม่ได้ถูกต้องทั้งหมด ควรพิจารณาเนื้อหาก่อนที่จะโพสต์ เช่น ใครเป็นคนเขียน ภาษาที่ใช้เน้นเหตุผลหรืออารมณ์เป็นหลัก ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และสิ่งที่เขาต้องการสื่อคืออะไร ควรเปิดกว้างรับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ยอมรับว่าสังคมมีความแตกต่างทางความคิด การเคารพและยอมรับในความเป็นตัวเอง และเคารพในการตัดสินใจของทุกคน

ป้องกันไว้ ก่อนสายเกินแก้

เสพติดโซเชียลมีเดีย มากเกินไป

(Social Addiction)

กลัวการตกกระแส

(FOMO)

วิธีป้องกัน

- 1) ตระหนักรู้ตัวเองก่อนว่า สิ่งที่กำลังเป็นอยู่ส่งผลกระทบต่ออนาคตได้
- 2) พยายามจำกัดเวลาการใช้โซเชียลมีเดียให้น้อยลง
- 3) หากิจกรรมอื่นทำเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ เช่น ออกกำลังกาย ท่องเที่ยว เป็นต้น
- 4) ใช้เวลาอยู่กับครอบครัวหรือเพื่อนให้มากขึ้น
- 5) คนรอบข้างต้องคอยสังเกต พยายามพูดคุยด้วย ‘I Message’ หรือการพูดแทนความรู้สึกของตัวเอง ความกังวลของเรา
- 6) ปรึกษาจิตแพทย์ หรือติดต่อสายด่วนสุขภาพจิต

การสนับสนุนความคิดเห็น หรือความสนใจของตัวเอง

(Echo Chamber)

- 1) รู้เท่าทันความคิดและอารมณ์ของตัวเอง
- 2) เปิดใจ เปิดกว้างรับข้อมูลข่าวสารอย่างหลากหลาย
- 3) ยอมรับว่าสังคมมีความแตกต่างทางความคิด
- 4) พูดคุยกันโดยใช้เหตุผล และความไว้เนื้อเชื่อใจกัน
- 5) ตรวจสอบข้อมูลกับแหล่งข่าวก่อนเสมอ
- 6) เคารพการตัดสินใจของทุกคน และเสนอข้อมูลใหม่สำหรับประกอบการตัดสินใจในอนาคต

การกลั่นแกล้ง บนโลกออนไลน์

(Cyberbullying)

ผู้ปกครอง

- 1) ปลูกฝังแนวคิดปฏิบัติกับทุกคนเท่ากัน
- 2) สร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศให้กับลูกตั้งแต่เด็ก
- 3) ไม่ปิดกั้นหรือบังคับให้ลูกต้องมีเพศสภาพตรงกับเพศกำเนิด
- 4) สอนลูกให้รู้จักสิทธิส่วนบุคคลและเคารพในร่างกายผู้อื่น
- 5) เป็นตัวอย่างที่ดี เคารพทุกเพศ
- 6) ไม่เปรียบเทียบรูปร่างหน้าตา
- 7) ไม่ล้อเลียนเด็ก ไม่ตั้งชื่อเด็กตามบุคลิกหน้าตาหรือพฤติกรรม
- 8) สอนให้ลูกเห็นคุณค่า และภูมิใจในตัวเอง

ครู และผู้อำนวยการโรงเรียน

- 1) ปรับการเรียนการสอนให้รู้ถึงความแตกต่างในร่างกายเป็นเรื่องปกติ
- 2) ส่งเสริมให้เด็กมองว่าทุกคนคือเพื่อน
- 3) สอนให้เด็กรู้จักสิทธิส่วนบุคคล การเคารพในร่างกายผู้อื่น
- 4) ครูและบุคลากรเป็นตัวอย่างที่ดี ในการเคารพทางเพศ
- 5) ไม่ตั้งชื่อเด็กใหม่ตามรูปร่างหน้าตา
- 6) มีคู่มือให้ครูรับมือแก้ปัญหาบูลลี่
- 7) ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น
- 8) มีการเยียวยาผู้กระทำ – ถูกกระทำให้ถูกต้องตามหลักจิตวิทยา
- 9) ไม่เซ็นชมหน้าตาเด็กเป็นพิเศษ
- 10) ให้ทุกคนแสดงออกอย่างเท่าเทียมกัน
- 11) มีบทลงโทษและการเยียวยาที่ชัดเจน
- 12) มีช่องทางร้องเรียนในโรงเรียน

กระทรวงศึกษา

- 1) ให้ความรู้เพื่อสร้างทัศนคติแก่คนทั่วไปเข้าใจความแตกต่างในร่างกายของมนุษย์
- 2) ให้ความรู้กับคนในสังคมว่าการกระทำใดบ้างที่เป็นการวิจารณ์รูปร่างคนอื่น
- 3) ปรับปรุงกฎระเบียบยอมรับความต่าง
- 4) ปรับปรุงการสอนวิชาเพศศึกษา ให้เด็กเข้าใจความต่างทางเพศ
- 5) กำหนดให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการบูลลี่
- 6) ให้ความรู้แก่ครูในการสร้างความภาคภูมิใจแก่เด็ก

แหล่งที่มา :

ETDA เปิดพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตคนไทย 2022 “คนกรุง” เสพเน็ตหนักวันละ 10 ชั่วโมง “e-Health” ครองแชมป์กิจกรรมใช้มากที่สุด

เข้าถึงได้จาก : <https://www.brandbuffet.in.th/2022/08/etda-thailand-internet-user-behavior-2022/>

The Social Dilemma เผยความลับหลังธุรกิจโซเชียลมีเดีย ทำอย่างไรให้ผู้บริโภคเสพติด

เข้าถึงได้จาก : <https://workpointtoday.com/the-social-dilemma-social-media/>

เฟซบุ๊กและไลน์นั่งแท่นสื่อโซเชียลมีเดียยอดนิยม

เข้าถึงได้จาก : <https://www.infoquest.co.th/thailand-media-landscape-2023/social-media>

THAILAND INTERNET USER BEHAVIOR 2022 รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2565

เข้าถึงได้จาก : <https://www.etda.or.th/>

มาร่วมปลูกความกล้า เปล่งเสียง และปล่อยความคิดเห็น เพื่อ #ให้ไซเบอร์บูลลี่จบที่รุ่นเรา

เข้าถึงได้จาก : <https://thestandard.co/safeinternetlab/>

Pay It Forward

เข้าถึงได้จาก : https://www.tkpark.or.th/tha/articles_detail/147/Pay-It-Forward

FOMO (Fear of Missing Out) ก็ฉันทักทกระแส

เข้าถึงได้จาก : <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramachannel/gallery/fomo-fear-of-missing-out>

Social Addiction ผลกระทบชีวิตติดโซเชียล

เข้าถึงได้จาก : <https://www.sikarin.com/health/social-addiction>

Social Addiction ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ

เข้าถึงได้จาก : https://www.petcharavejhospital.com/en/Article/article_detail/Social-Addiction-Affects-Mental-Health

รู้ทัน! อาการ FOMO (Fear of Missing Out) กับดีกรีสายตาดูเทรนด

เข้าถึงได้จาก : https://www.ais.th/review/digital-update/fomo.html?intcid=review-th-digital_update-fomo

Echo Chamber เสียงสะท้อนในห้องที่มองไม่เห็น กับटकความคิดโต่งที่ปลดได้ด้วยความเชื่อใจ

เข้าถึงได้จาก : <https://becommon.co/life/echo-chamber/>

‘Echo Chamber’ เราต่างมีกะลาคนละใบ...ที่เข้าใจว่าคือโลกกว้าง

เข้าถึงได้จาก : <https://thepotential.org/social-issues/echo-chamber-2/>

สถานการณ์ที่ 8

สูงวัยเผชิญหน้า

“อยู่โดดเดี่ยว ลำพัง”

ขาดคนเหลียวแล

//

“ความโดดเดี่ยว”

เป็นปัญหาที่พบของผู้สูงวัย

ที่อาศัยอยู่เพียงลำพัง

สาเหตุมาจากความโสด

หย่าร้าง ไม่มีลูกหลาน

ไม่ได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง

ขาดคนพึ่งพา

//

จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ในปี 2565 ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หลังจากเมื่อสามปีก่อน ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ประเทศไทย ที่มีจำนวนผู้สูงอายุในวัย 60 ปีขึ้นไปมากกว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยประชากรผู้สูงอายุในปี 2565 มีมากถึง 12,116,199 คน คิดเป็น 18.3% ของประชากรทั้งหมด แบ่งเป็น ผู้สูงอายุวัยต้น อายุ 60 – 69 ปี จำนวน 6,843,300 คน คิดเป็น 56.5% ผู้สูงอายุวัยกลาง อายุ 70 – 79 ปี จำนวน 3,522,778 คน คิดเป็น 29.1% และผู้สูงอายุวัยปลาย 80 ปีขึ้นไป จำนวน 1,750,121 คน คิดเป็น 14.4%

จำนวนผู้สูงอายุแบ่งตามช่วงอายุ

จำนวนผู้สูงอายุ
ปี 2565

12,116,199

คิดเป็นสัดส่วน
ของประเทศ **18.3%**

♂ ชาย
5,339,610

♀ หญิง
6,776,589

ช่วงอายุ	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)	ร้อยละ	ชาย (คน)	หญิง (คน)
60-69 ปี	6,843,300	56.5%	3,123,517	3,719,783
70-79 ปี	3,522,778	29.1%	1,533,624	1,989,136
80 ขึ้นไป	1,750,121	14.4%	682,451	1,067,670

ปัจจุบันผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ในขณะที่อัตราการเกิดค่อนข้างต่ำ โดยสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างครอบครัวให้กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น คนหนุ่มสาวเลือกที่จะครองโสด แต่งงานและมีบุตรกันน้อยลง แนวโน้มของการอยู่คนเดียวของผู้สูงอายุที่กำลังจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเริ่มส่งสัญญาณที่ชัดเจนในเรื่องของการไม่มีผู้ดูแลในบั้นปลายชีวิต

สังคมสมัยใหม่ ไร้ลูกหลาน หนุ่มสาวครองโสดมากขึ้น

สังคมไทยกำลังจะกลายเป็นสังคมที่ไร้ลูกหลาน ค่านิยมของการมีคู่ของคนสมัยใหม่เริ่มเปลี่ยนแปลงไป เช่น มีความพึงพอใจชีวิตโสดมากกว่าชีวิตคู่ พึงใจในชีวิตที่เป็นโสดเพราะมีอิสระเสรีมากกว่า ไม่อยากแบกรับค่าใช้จ่ายที่สูงในการสร้างครอบครัว ผู้หญิงยุคใหม่ ต้องหารายได้เอง ไม่ต้องพึ่งผู้ชาย ฯลฯ จากค่านิยมดังกล่าวนี้ ทำให้คนหนุ่มสาวเริ่มที่จะใช้ชีวิตเป็นโสดมากขึ้น แต่งงานกันช้าลง ทำให้ต้องใช้ชีวิตอยู่คนเดียวตามลำพังมากขึ้นในบั้นปลายชีวิต

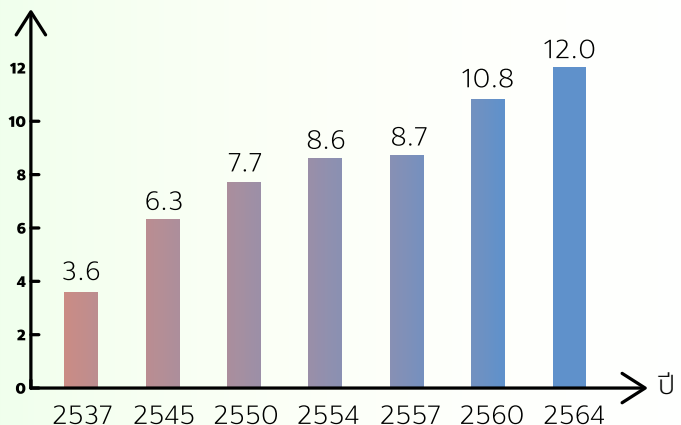
ค่านิยมคนหนุ่มสาวสมัยใหม่

- พึงพอใจชีวิตโสดมากกว่าชีวิตคู่ พึงใจในชีวิตที่เป็นโสดที่มีอิสระเสรีมากกว่า
- ไม่อยากแบกรับค่าใช้จ่ายที่สูงในการสร้างครอบครัว เช่น ค่าแต่งงาน ค่าใช้จ่ายการมีบุตร ฯลฯ
- ผู้หญิงยุคใหม่ หารายได้เอง ไม่ต้องพึ่งผู้ชาย

จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี 2564 ระบุว่า ครีวเรือนทั้งหมด 21.9 ล้านครัวเรือน มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ลำพังคนเดียวถึง 1.3 ล้านครัวเรือน ขณะที่ 1.4 ล้านครัวเรือน มีเฉพาะผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ด้วยกัน โดยไม่มีคนวัยอื่นอาศัยอยู่ในบ้าน นั่นก็หมายความว่า มากกว่าร้อยละ 12 มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ตามลำพัง

ในปี 2564
มีผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง
ของผู้สูงอายุทั้งหมด **12%**

ร้อยละ

ที่มา: การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564 โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อเจาะลึกลงไปยังกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียวพบว่า ประชากรกลุ่มนี้ยังต้องการมีรายได้และการประกอบอาชีพ เพราะการอยู่คนเดียวทำให้ไม่มีรายได้เข้ามานอกจากเบี้ยยังชีพจากภาครัฐในแต่ละเดือน (ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 600 บาทต่อเดือน) ในขณะที่ค่าครองชีพในสังคมปัจจุบันค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในตัวเมือง เช่น กรุงเทพฯ ก็ทำให้เกิดสังคมแบบ “ตัวใครตัวมัน” และถ้าอาศัยอยู่ในคอนโดมิเนียม ทาวน์เฮาส์ด้วยแล้ว ก็ยิ่งเหมือนถูกปิดตายอยู่คนเดียวในห้อง โดยเฉพาะคอนโดมิเนียมซึ่งเป็นพื้นที่ที่ตัดขาดความสัมพันธ์กับผู้คนรอบข้าง ต่างคนต่างอยู่ และปัญหาที่น่ากังวลคือ การอยู่ในห้องทำให้เคลื่อนไหวร่างกายได้น้อยลง อาจส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพกาย รวมทั้งส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต เพราะการอาศัยอยู่ในห้องพักคนเดียว ไม่ได้รู้สึกถึงความปลอดภัย ทำให้เกิดความเครียด ความกังวลใจ นำไปสู่ภาวะการเป็นโรคซึมเศร้าได้ง่าย

นอกจากนี้ ยังมีผู้สูงอายุอีก 11% ที่ต้องอยู่คนเดียวตามลำพัง ไม่มีคนดูแล ซึ่งพบว่า มีความรู้สึกกังวลและซึมเศร้าถึง 23.3% ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ชมรมผู้สูงอายุ 10.7% ไม่มีการออม ไม่มีรายได้ 10.5% และไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐานได้ 2.8% สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า **ผู้สูงอายุควรจะต้องเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและสังคมอย่างทั่วถึง** การให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และจากการเคลื่อนย้ายแรงงานคืนถิ่นที่อยู่เดิม ก็อาจกลายเป็นโอกาสที่คนรุ่นใหม่จะเข้ามาช่วยเหลือผู้สูงอายุได้อย่างครบวงจร เช่น การจัดหาบริการต่าง ๆ เช่น บริการด้านสุขภาพ อาหาร ฯลฯ การเข้าไปหาตัวผู้สูงอายุในที่อยู่อาศัย โดยภาครัฐควรดำเนินการร่วมกับชุมชนในการจัดการบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง และครอบคลุมคนกลุ่มวัย

ปัญหาผู้สูงวัย ต้องแก้ไขที่ระบบก่อน

ปัญหาความโดดเดี่ยวของผู้สูงอายุ มักไม่ได้มีแคในสังคมเมืองเท่านั้น พื้นที่ชนบทก็เช่นกัน ในการเข้าถึงการบริการทางสังคมและสาธารณสุขก็เป็นไปได้ยาก เช่น การไปโรงพยาบาล การทำธุรกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในสังคม รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมที่ไม่สามารถเข้าไปจัดการได้ เช่น ครอบครัว ชุมชน ฯลฯ ศ.ดร.วรเวศม์ สุวรรณระดา อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำของผู้สูงอายุ ซึ่งต้องเริ่มแก้ไขที่ระบบก่อน ได้แก่

- 1) **ระบบคุ้มครองทางสังคม** เช่น ระบบบำนาญ การรักษาพยาบาล การดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง และสังคมไทยจะมีระบบการบริหารจัดการ แต่ก็ยังไม่มีพลังเพียงพอที่จะทำให้ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้
- 2) **ระบบการคลังท้องถิ่น** แม้ว่าบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความชัดเจนเรื่อย ๆ แต่ระบบการคลังท้องถิ่น ไม่ว่าจะป็นภาษีท้องถิ่น งบจากรัฐบาลกลางสู่ท้องถิ่น และบุคลากร ก็เป็นปัญหาเชิงระบบที่ประเทศไทยยังไม่มีความพร้อม

- 3) **ระบบบริการสังคม** ที่จะทำให้ผู้สูงอายุไม่ตกอยู่ในภาวะพึ่งพิงเร็วเกินไป ซึ่งระบบควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถออกมาใช้ชีวิตข้างนอกบ้านได้ (Active Ageing) หากผู้สูงวัยออกมาจากบ้านก็จะช่วยลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ นอกจากนี้ยังควรมีการส่งเสริมอาชีพที่เป็นการทำงานนอก ระบบที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่มด้วย

เกาหลีใต้ กับการเผชิญภาวะ “อยู่อย่างโดดเดี่ยว ตายอย่างเดี๋ยวเดียว”

กระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการสาธารณะ ประเทศเกาหลีใต้ ได้เผยแพร่รายงานและสถิติที่น่าสนใจของ “การตายอย่างโดดเดี่ยว” หรือ โดดกซา เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2565 ที่มีจำนวนมากถึง 3,378 ราย ในปี 2564 ซึ่งหมายถึงผู้เสียชีวิตไปแบบเงียบ ๆ ในบ้านหรือที่พัก โดยไม่มีใครรับรู้หรือสังเกตเห็นเป็นระยะเวลาหลายสัปดาห์หรือหลายเดือน เนื่องจากผู้เสียชีวิตเหล่านี้ แยกตัวออกมาจากครอบครัว และขาดการติดต่อกับญาติมิตรเป็นเวลานาน โดยคนที่ตายอย่างโดดเดี่ยว ส่วนใหญ่จะมีอายุในช่วง 50 – 60 ปี คิดเป็น 60% ของผู้เสียชีวิตในลักษณะนี้ทั้งหมด และพบผู้เสียชีวิตเพศชายมากกว่าเพศหญิง 5.3 เท่า ซึ่งเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ที่เคยมีผู้เสียชีวิตเพศชายมากกว่าเพศหญิงถึง 4 เท่า โดยสถานทางการเงินและอาชีพก็เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนในเกาหลีใต้ประสบปัญหาการตายอย่างโดดเดี่ยว

ในรายงานจากองค์กรสวัสดิภาพสังคมแห่งกรุงโซล ปี 2562 พบว่า กลุ่มโดดกซาจำนวน 52% มักจะพบที่ห้องเช่าหรืออาคารที่พักให้เช่าราคาถูก นอกจากนี้ยังระบุว่า 95% ของผู้เสียชีวิตอย่างโดดเดี่ยวยังคงอยู่ในสถานะการว่างงาน ซึ่งนอกจากเกาหลีใต้แล้ว ประเทศญี่ปุ่นก็มีจำนวนผู้เสียชีวิตอย่างโดดเดี่ยว หรือ โคโดคุชิ ไม่แพ้กัน จนเกิดธุรกิจรับจ้างทำความสะอาดที่พักที่มีผู้เสียชีวิต รวมถึงการจำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัยสำหรับผู้ที่มีอาคาร หรืออพาร์ทเมนต์ให้เช่า เนื่องจากการทำความสะอาดเพื่อขจัดร่องรอยต่าง ๆ เมื่อมีผู้เสียชีวิตในที่พักค้างคาอยู่เป็นเวลานาน อาจต้องเสียค่าบริการที่แพงมาก

แม้ประเทศเกาหลีใต้จะมีความพยายามที่จะลดจำนวนผู้เสียชีวิตอย่างโดดเดี่ยว โดยอาศัยเทคโนโลยีในการตรวจจับความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น ระบบตรวจการใช้ไฟฟ้าที่จะแจ้งเตือนเมื่อพบว่า ไม่มีการใช้ไฟฟ้าในที่พักติดต่อกันเป็นเวลานาน รวมทั้งการผลักดันมาตรการเพื่อรับมือการเสียชีวิตอย่างโดดเดี่ยว โดยการวางแผนอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกันประเทศญี่ปุ่น อังกฤษ และอีกหลายประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ในขณะที่โลกกำลังจะหมุนไปข้างหน้าด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล แต่ผู้คนจำนวนไม่น้อยก็เอื้อมไม่ถึง และขาดการใส่ใจดูแล ต้องใช้ชีวิตในบั้นปลายอย่างโดดเดี่ยวยิ่งขึ้น

5 แนวทาง แก้ไขปัญหา “โอดกซา”

แม้ในต่างประเทศอย่างเช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จะมีอัตราการตายอย่างโดดเดี่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ก็ถือเป็นบทเรียนสำคัญที่ทำให้ทุกประเทศ รวมทั้งประเทศไทยที่ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว พร้อมหาแนวทางการแก้ไข ปัญหาและรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

- **จัดตั้งโครงการ เฝ้าดูเพื่อนบ้าน (Neighborhood Watch)** โดยให้สมาชิกในชุมชนเยี่ยมชมครัวเรือนที่มีผู้อาศัยอยู่คนเดียวในพื้นที่เสี่ยง เช่น ห้องเช่าใต้ดิน ห้องเช่าแบ่งย่อย ฯลฯ และให้โรงพยาบาล เจ้าของบ้าน พนักงานร้านสะดวกซื้อ ทำหน้าที่เป็น “ยามอาสา” คอยแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ชุมชน เมื่อไม่พบผู้ป่วยหรือลูกค้าประจำเป็นเวลานาน หรือเมื่อมีการค้างค่าเช่าและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ
- **พัฒนาแอปพลิเคชัน สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ตามลำพัง** ซึ่งจะส่งข้อความไปยังผู้ติดต่อได้ในกรณีฉุกเฉินโดยอัตโนมัติ หากว่าโทรศัพท์มือถือไม่มีการใช้งานเป็นระยะเวลาหนึ่ง
- **สนับสนุนด้านบริการและกิจกรรมชุมชนต่าง ๆ** เช่น โบสถ์และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร จัดการพิธีศพสำหรับผู้เสียชีวิตที่ไม่มีใครมารับศพ หรือไว้อาลัยให้ผู้เสียชีวิต
- **พ.ร.บ.ป้องกันและจัดการการเสียชีวิตอย่างโดดเดี่ยว** ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันที่ครอบคลุมมากที่สุด โดยสั่งการให้รัฐบาลท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ต้องกำหนดนโยบายเพื่อระบุตัวตน และช่วยเหลือผู้อยู่อาศัยที่มีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตอย่างโดดเดี่ยว
- **จัดทำรายงานสถานการณ์ทุก 5 ปี** โดยเนื้อหา พ.ร.บ. ยังกำหนดให้รัฐบาลโซล ต้องจัดทำแผนป้องกันอย่างรอบด้านด้วย (ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการ)

แหล่งข้อมูล :

- สถิติผู้สูงอายุไทยปี 65 จำนวนผู้สูงวัยเพิ่มต่อเนื่อง แต่อัตราการเกิดต่ำ.
เข้าถึงได้จาก <https://marketeeronline.co/archives/272771>
- สูงวัยไร้ญาติขาดมิตร แยกไปใครดูแล...
เข้าถึงได้จาก <https://theactive.net/read/alone-elderly-care/>
- เมื่อ ‘การตายอย่างโดดเดี่ยว’ กลายเป็นเทรนด์ที่ไม่มีใครอยากตาม
เข้าถึงได้จาก <https://www.dailynews.co.th/articles/1824610/>
- ‘ดกงาน ยากไร้ ไม่มีกิน’ ภาพสะท้อนปรากฏการณ์ ‘โอดกซา-ตายอย่างโดดเดี่ยว’ ของชาวเกาหลีใต้
เข้าถึงได้จาก <https://thestandard.co/south-korea-godoksa-lonely-death/>
- ‘ผู้สูงอายุโดดเดี่ยว’ ปลายทางของความเหลื่อมล้ำที่ยังไม่ถูกแก้ไข
เข้าถึงได้จาก <https://waymagazine.org/alone-elder/>

สถานการณ์ที่ 9

สื่อไทย กับ

จรรยาบรรณ

ในการนำเสนอข่าว

สื่อมวลชนหรือผู้นำเสนอข่าว
ควรนำเสนอด้วยความเป็นกลาง
รับผิดชอบ และต้องตระหนักถึง
ประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้สื่อสังคมออนไลน์ เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อผู้คน ในยุคปัจจุบันทำให้การนำเสนอข่าวสารขาดความรอบคอบ และเน้นการสร้างกระแสสังคม หรือ **“ใช้ตรามานำ”** มีการนำเสนอข่าวที่สร้างผลกระทบเชิงลบมากกว่าเชิงบวก ข่าวที่มีลักษณะเป็นการขี้นำสังคม โฆษณาชวนเชื่อ นำมาซึ่งการกระทำที่ไร้จริยธรรม และขาดจรรยาบรรณวิชาชีพ นอกจากนี้ยังมีการแข่งขันทางธุรกิจ ทำให้การทำงานของสื่อมวลชนเน้นการนำเสนอข่าวที่รวดเร็ว และต้องเร็วกว่าคู่แข่ง ยิ่งส่งผลให้การนำเสนอข่าวไม่รอบด้าน นำมาซึ่งผลกระทบต่อผู้ที่ตกเป็นข่าวหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน และด้วยทัศนคติที่ว่า **“ถ้าข่าวยังดัง ก็ยังทำให้เกิดการสร้างกระแสสังคม”** สามารถเรียกเรตติ้งรวมทั้งรายได้ค่าโฆษณา ทำให้สังคมเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมในการนำเสนอข่าว โดยเฉพาะกลุ่มผู้รับชมที่เป็นเด็กและเยาวชน เพราะจะนำไปสู่การขี้นำสังคมและเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา จนเกิดการตั้งคำถามมากมายเกี่ยวกับการสร้างความน่าเชื่อถือของสื่อมวลชนไทยในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

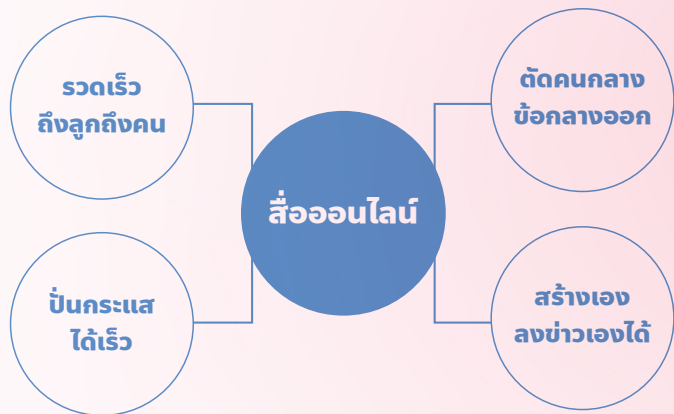
ปรากฏการณ์สื่อไทย ในปี 2565

- ในการจัดอันดับเสรีภาพสื่อทั่วโลกขององค์กรผู้สื่อข่าวไร้พรมแดน (RSF) ปี 2565 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 115 ของโลก ขยับขึ้นจากลำดับที่ 137 ในปีก่อน โดยเสรีภาพในการรายงานข้อมูลข่าวสารของสื่อไทยมีแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ แต่ในขณะเดียวกัน มีหลายปัจจัยที่ทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถรายงานข่าวสารเพื่อประโยชน์สาธารณะได้อย่างเต็มที่ เช่น ปัจจัยด้านกฎหมาย อิทธิพลของผู้สนับสนุนรายใหญ่ ฯลฯ ทำให้เกิดการสร้างบรรยากาศของ “การเซ็นเซอร์ตัวเอง” ในบางสถานการณ์
- สื่อมวลชนมักถูกตั้งคำถามในประเด็นจริยธรรมสื่อ ทั้งจากสาธารณชน และจากคนในวงการสื่อด้วยกันเอง โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่ละเมิดจริยธรรมสื่อ เช่น ข่าวการเสียชีวิตของดาราสาวแดงโม ข่าวดองป่วนแสง ฯลฯ ไปจนถึงการละเลยจริยธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในวงการสื่อมวลชน ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญขององค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนว่า จะสามารถแก้ไขปัญหาและกำกับดูแลกันเองได้อย่างไร
- การนำเสนอข่าวโศกนาฏกรรมสังหารหมู่ ซึ่งได้สร้างความหดหู่ให้กับคนในสังคม และเป็นทั้งตัวกระตุ้นให้สื่อมวลชนหันกลับมาทบทวนบทบาทตนเองในการนำเสนอข่าวให้อยู่ในกรอบจริยธรรม หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงได้เสนอทางออกไว้ เช่น หลีกเลี่ยงการรายงานข่าวที่ส่อเสี่ยงต่อการทำให้เกิดการเลียนแบบ การหาสมดุลระหว่างการเคารพสิทธิส่วนบุคคลกับการบอกเล่าเรื่องราวผู้สูญเสีย รวมถึงช่วยกันแสวงหาทางออกให้กับสังคมในระยะยาว
- การนำเสนอข้อมูลที่บิดเบือน หรือคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง เช่น กรณีสงครามรัสเซีย-ยูเครน ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการหยิบยกข้อมูลจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ แหล่งข้อมูลไม่ชัดเจน หรือโฆษณาชวนเชื่อ มาเผยแพร่ต่อโดยไม่ใช้วิจารณญาณหรือการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน
- เกิดรายการเล่าข่าว “ขี้” “โหนกระแส” สร้างดราม่ากันมากขึ้น จนกลายเป็นที่นิยมตลอดปี นอกจากนี้ การที่สำนักข่าวต่าง ๆ แข่งกันสร้างเรตติ้งและเม็ดเงินโฆษณาจากรายการเล่าข่าว อาจกลายเป็นการลดทอนความสำคัญของรายการข่าวประเภทที่มีสาระและเจาะลึก ซึ่งมีประโยชน์ต่อสาธารณะมากกว่า (แต่อาจไม่นำมาซึ่งเรตติ้งเช่นเดียวกับรายการประเภทเล่าข่าว) ทำให้นักข่าวถูกนักเล่าข่าวบดบังพื้นที่ข่าวที่ดี
- ปรากฏการณ์นักข่าวพลเมือง และการเติบโตของสำนักข่าวในโลกออนไลน์ โดยเฉพาะสื่อรุ่นใหม่ที่เน้นรายงานข่าวภูมิภาค หรือประเด็นที่สื่อกระแสหลักไม่นำเสนอ ปรากฏการณ์นี้ทำให้เกิดความกังวลใจว่า สื่อใหม่ ๆ จะรักษาระดับ

มาตรฐานจริยธรรม การไม่ละเมิดสิทธิ์ผู้อื่น ความเป็นกลาง และระมัดระวัง การใส่อารมณ์ ความคิดเห็นเข้าไปในการนำเสนอข้อมูลได้หรือไม่ แต่อีกด้านหนึ่ง อาจเป็นการสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ให้ผู้บริโภคข่าวสาร และช่วยให้เกิดการแข่งขันเชิงคุณภาพในอุตสาหกรรมสื่อไทย

- การหา “พื้นที่ปลอดภัย” สำหรับสื่อมวลชน ในการปฏิบัติหน้าที่รายงานข่าวสารในสถานการณ์การชุมนุมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างปลอดภัย

สื่อออนไลน์ เผยแพร่ง่าย ไร้การควบคุม

ปัญหาที่พบจากสื่อออนไลน์

- 1) นำเสนอข่าวไม่รอบด้าน รีบนำเสนอข่าวเพื่อให้ไปถึงผู้รับให้เร็วที่สุด โดยไม่คำนึงว่ามีความครบถ้วนหรือไม่
- 2) ละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน
- 3) นำเสนอโดยไม่บอกแหล่งที่มา ไม่ขออนุญาตเจ้าของ ทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ตกเป็นข่าวหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 4) ขาดการกำกับดูแลจริยธรรมของสื่อออนไลน์
- 5) ขาดจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าว

จรรยาบรรณสื่อออนไลน์ ที่ควรมีในการนำเสนอข่าว

- 1) **ไม่ถ่ายทอดสดเหตุการณ์ที่ละเมิดสิทธิ** ความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น สื่อควรคำนึงถึงจรรยาบรรณ คัดกรองก่อนว่ามีสิ่งที่น่าสนใจออกไป ต้องไม่ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว และไม่ขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น ภาพของผู้เสียชีวิต เป็นต้น
- 2) **ไม่ควรนำเสนอข่าวด้วยคำพูดพาดพิงหรือหมิ่นประมาท** ควรใช้คำพูดและกิริยาท่าทางที่เหมาะสมในการรายงานข่าว ไม่ควรพาดพิงหรือล้อในเชิงพาดพิง เพราะอาจทำให้ผู้ที่ถูกอ้างรู้สึกไม่ดีได้
- 3) **หลีกเลี่ยงคำถามที่กระทบจิตใจ** ไม่ควรใช้คำถามที่มุ่งถึงความรู้สึกของคนที่สุดยเสีย เช่น รู้สึกอย่างไรกับการจากไปครั้งนี้ ? หากสื่อจะสัมภาษณ์ต้องคำนึงถึงจิตใจของผู้ถูกสัมภาษณ์มากขึ้น
- 4) **หยุดเผยแพร่ข่าวลวง (Fake News) หรือพาดหัวข่าวเกินจริง (Clickbait)** หากข้อมูลที่ได้รับมา ยังไม่ได้มีการยืนยันความเป็นจริง ก็ไม่ควรเผยแพร่หรือแชร์ออกไป รวมถึงการพาดหัวข่าวเกินจริง เพื่อหวังทำยอด ทั้ง ๆ ที่เนื้อหาในด้านในไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการพาดหัว ก็นับเป็นข่าวปลอมเช่นกัน
- 5) **หลีกเลี่ยงนำเสนอข้อมูลความเชื่อที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้** ข่าวที่ไม่เกี่ยวข้องกับความจริง สิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ ที่ไม่อาจพิสูจน์ได้หรือมีหลักฐานมาสนับสนุน ก็ไม่ควรนำเสนอเพื่อชักจูงให้ผู้ชมมีความคิดโง่เขลาไปทางด้านใดด้านหนึ่ง ควรนำเสนอข่าวที่เป็นความจริง สร้างประโยชน์หรือเป็นบทเรียนให้กับผู้อ่าน
- 6) **ไม่นำเสนอเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับเหตุการณ์ หรือเชื่อมโยงผิด** ยกประเด็นที่ไม่เหมาะสม หรือชุดประวัติที่ไม่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างกระแสสังคมจนผู้อ่านเกิดความสงสัยมากขึ้น
- 7) **เป็นสื่อกลางในการสร้างความตระหนักต่อปัญหาทางสังคม** สื่อควรทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียง หรือสื่อกลางในการสะท้อนบทเรียน หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์นั้น ๆ เช่น ตั้งคำถามกับปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้สังคมเกิดการตระหนักและให้ความสำคัญต่อปัญหาที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ได้นำเสนอออกประเด็น
- 8) **จัดพื้นที่สื่อให้เหมาะสม** การทุ่มพื้นที่สื่อให้ข่าวใดข่าวหนึ่งมากเกินไป จนต้องลดบทบาทสำคัญของข่าวอื่น ๆ ลง สื่อจะกลายเป็นสื่อที่ไม่มีความเป็นมืออาชีพ บทพร่องในการนำเสนอข่าวให้ครบถ้วน ในขณะที่เดียวกัน ผู้รับสารก็ไม่สามารถรับสารได้มากพอเท่าที่ควรจะได้รับ จนสุดท้ายสื่อเองก็ไม่มีคุณภาพ ดังนั้นควรจัดพื้นที่นำเสนอให้มีความเหมาะสม และให้คุณค่ากับทุกข่าว

ปี 2565 คนไทยสนใจข่าวสาร เรื่องใดมากที่สุด

Google ประเทศไทย ได้เผยแพร่ผลคำค้นยอดนิยมนิยามประจำปี 2565 ซึ่งเป็นเครื่องมือในการประมวลภาพรวมว่า คนไทยสนใจเรื่องอะไรตลอดทั้งปีที่ผ่านมา โดยเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นที่คนไทย (Trending News) ที่ให้ความสนใจและมียอดการค้นหามากที่สุด อันดับที่ 1 ได้แก่ “ข่าวแดงโมล่าสุด” ซึ่งจัดประเภทอยู่ในหมวดข่าวยอดนิยมนิยาม อันดับที่ 2 ได้แก่ “ข่าวกราดยิง” จากเหตุการณ์กราดยิงศูนย์เด็กเล็ก ในจังหวัดหนองบัวลำภู และ อันดับที่ 3 ได้แก่ “ข่าวพระบิดา” ลัทธิประหลาดรักษาโรคต่าง ๆ นอกจากนี้ข่าวสารในต่างประเทศ ก็ยังให้ความสนใจข่าวสงคราม “รัสเซีย ยูเครน ล่าสุด” และ “ข่าวอิแกวอน” ซึ่งเป็นโศกนาฏกรรมที่เกิดจากที่ผู้คนไปเที่ยวงานฮาโลวีนเบียดเสียดกันจนทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต ในย่านชอปปิงอิแกวอน กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้

Trending News / ข่าว

- 1 ข่าวแดงโมล่าสุด
- 2 ข่าวกราดยิง
- 3 ข่าวพระบิดา
- 4 รัสเซีย ยูเครน ล่าสุด
- 5 ข่าวลุงพลล่าสุด
- 6 ข่าวฟังกี้
- 7 ข่าวอิแกวอน
- 8 ข่าวหลวงปู่แสง
- 9 ข่าวลาซาต้า
- 10 ข่าวรองหัวหน้าพรรค

ที่มา : ผลการสำรวจ Google Trends ปี 2022

ถอดบทเรียนสื่อมวลชนกับการนำเสนอข่าวดัง

อันดับที่ 1 ได้แก่

“ข่าวแดงโมล่าสุด”

การนำเสนอข่าวผ่านสื่อออนไลน์ของนักแสดงสาว แดงโม ภัทธิธิดา พัชรวีระพงษ์ ที่พลัดตกน้ำเสียชีวิต โดยจากฐานข้อมูลของ WISHIGHT (Thailand) ที่ได้มีการเก็บข้อมูลผ่านเครื่องมือ ZOCIAL EYE ในช่วง 2 สัปดาห์ หลังวันที่แดงโมตกจากเรือในแม่น้ำเจ้าพระยา โดยได้ถอดบทเรียนการทำงานของสื่อมวลชนในแง่มุมมองของการนำเสนอข่าว โดยสื่อมวลชนต้องไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยเฉพาะการละเมิดสิทธิของผู้เสียชีวิต และไม่ควรมานำเสนอข่าวเพื่อหวังเรตติ้งหรือการสร้างปฏิสัมพันธ์กับคน (Engagement) ให้เกิดเป็นกระแส โดยเฉพาะข่าวที่มีความละเอียดอ่อน คลุมเครือ หรือยังต้องตรวจสอบเพื่อหาข้อเท็จจริงจากกระบวนการทางกฎหมาย นอกจากนี้ สื่อมวลชนเองต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตน ไม่ใช่เล่นประเด็นตามสื่อออนไลน์เพียงอย่างเดียว และต้องเป็นผู้กำหนดวาระทางสังคม ในทางกลับกันสื่อมวลชนก็มีหน้าที่ในการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะประโยชน์ต่อผู้ชม เช่น ข้อควรปฏิบัติในการเกิดอุบัติเหตุตกจากเรือ เป็นต้น

แหล่งข้อมูล :

- จริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อในการนำเสนอข่าวยุคดิจิทัล (Morality and ethics of media for presenting news in digital era. เข้าถึงได้จาก <http://gscm.nida.ac.th/public-action/Journal/Vol.2-59/8.pdf>
- สถานการณ์สื่อมวลชนไทยในรอบปี 2565: ปีแห่งการเปลี่ยนผ่าน เข้าถึงได้จาก <https://www.presscouncil.or.th/8493>
- สถานการณ์จริยธรรมสื่อ'65 : ปีแห่งการทดสอบความเป็นวิชาชีพ เข้าถึงได้จาก <https://www.isranews.org/article/isranews-article/114738-presscouncil.html>
- สรุปสาระ คำถาม-คำตอบ การเสวนาทางวิชาการ ถอดบทเรียนทางจิตวิทยา “เหตุการณ์ยิง : ที่มา ทางแก้ และป้องกัน” วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2563 ณ ห้อง 105 อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ เข้าถึงได้จาก <https://www.psy.chula.ac.th/feature-articles/talk-mass-shooting-ep2>
- 6 จรรยาบรรณที่สื่อควรมี จาก Case Study ‘แดงโม-นิตา’ เข้าถึงได้จาก <https://www.rainmaker.in.th/6-journalism-ethics/>
- สื่อเป็นเวทีให้คนเขียนนิยายนักสืบ? ข่าวคดี ‘แดงโม’ สู่บทเรียนสื่อมวลชน เข้าถึงได้จาก <https://workpointtoday.com/press-lesson/>

อันดับที่ 2 ได้แก่

“ข่าวกราดยิง” จากเหตุการณ์ กราดยิงศูนย์เด็กเล็ก จังหวัดหนองบัวลำภู

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในแง่การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนพบว่า ได้มีการเปิดเผยชื่อ ภาพ เครื่องแบบ อาวุธ เรื่องราวส่วนตัว ประวัติ รวมทั้งแรงจูงใจในการก่อเหตุของผู้กระทำความผิด มีการรายงานข่าวโดยเน้นจำนวนผู้เสียชีวิต และเปรียบเทียบกับเหตุการณ์กราดยิงครั้งก่อน นอกจากนี้ยังมีการสื่อความในลักษณะที่ทำให้ผู้ก่อเหตุดูเท่ เก่ง เช่น ใช้คำบรรยายพฤติกรรมของผู้ก่อเหตุว่า เป็นการกระทำที่ “อุกอาจ” ซึ่งอาจมองว่าเท่ในกลุ่มผู้ที่นิยมความรุนแรง

จากการถอดบทเรียนของสื่อมวลชนในแง่มุมมองของการนำเสนอข่าว พบว่า สื่อมวลชนไม่ควรมีการพูดถึงชื่อ หรือชุกค้อยชื่อของผู้ก่อเหตุ เช่น ประวัติในอดีต หรือสิ่งที่คนร้ายเคยแสดงออก ฯลฯ เพราะจะส่งผลกระทบต่อจิตใจของครอบครัวผู้เสียชีวิต รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชนควรนำเสนอเรื่องราวของผู้ประสบเหตุ โดยสร้างตัวแบบทางบวกว่า คนเหล่านี้ผ่านเรื่องราวเลวร้ายกันมาได้อย่างไร แจ้งเรื่องราวผู้ที่แจ้งเหตุก่อนผู้ที่ตัดสินใจเข้าไปช่วยเหลือคนอื่น พึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวที่สร้างความสยดสยอง ระมัดระวังการตั้งคำถาม หรือนำเสนอภาพในลักษณะของการซ้ำเติมความทุกข์ กดดันซ้ำเติม หรือดูถูกเหยียดหยามผู้ก่อเหตุ แม้จะเสียชีวิตแล้วก็ตาม

สุดท้าย หากเป็นการแชร์ข่าวในโซเชียลมีเดียเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ควรอัปเดตเหตุการณ์ตามความเป็นจริง ตรงไปตรงมา ไม่เร้าอารมณ์ เน้นเรื่องการป้องกันและเยียวยา นอกจากนี้ต้องไม่ทำให้ผู้ก่อเหตุดูเป็นคนพิเศษ มีตัวตน มีพื้นที่ กลายเป็นเรื่องกระทำความผิดเป็นสิ่งที่ดูเท่ดูน่ายกย่อง จนเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้กับคนที่มีโอกาส มีความพร้อม และได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจจากการเชื่อมโยงตนเองกับผู้ก่อเหตุกรณีก่อนได้

สถานการณ์ที่ 10

คนไทย

สร้างสังคมแห่งการให้

ไม่สิ้นสุด

**พลังจิตสาธารณะ เป็นหัวใจสำคัญ
ในการขับเคลื่อนประเทศ**

และเป็นพลังสำคัญในการผลักดัน

(Impulsion Power)

ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ทางสังคมที่ดีขึ้น

การให้ คือจุดเริ่มต้นของการสร้างโอกาสในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ การช่วยเหลือแบ่งปัน เพื่อประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมด้วยความสมัครใจ ไม่หวังผลตอบแทน จุดเริ่มต้นของการทำจิตสาธารณะในประเทศไทย หากย้อนไปในช่วงปี 2547 หลังเกิดภัยพิบัติสึนามิ ซึ่งได้สร้างความสูญเสียอย่างใหญ่หลวงแก่คนไทย และได้จุดกำเนิดคำว่า “จิตอาสา” ขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย และในปี 2554 ก็ได้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ขึ้นทั่วทุกภาคของประเทศไทย มีอาสาสมัครจำนวนมากที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือดูแลผู้ประสบภัยในรูปแบบต่าง ๆ จากนั้นในปี 2561 ก็ได้เกิดเหตุการณ์ประวัติศาสตร์กับภารกิจช่วยชีวิตหมูป่าติดถ้ำหลวง มีทั้งอาสาสมัครทั้งชาวไทยและต่างชาติ ต่างระดมสรรพกำลังช่วยเหลือเด็ก 13 คน จนกลายเป็นปรากฏการณ์ความช่วยเหลือทางสังคมครั้งยิ่งใหญ่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้ม ทิศทางการสร้างจิตอาสาจากพลังประชาชน

จิตสาธารณะ พลังแห่งการให้ ไม่สิ้นสุด

พลังจิตสาธารณะ เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ และเป็นพลังสำคัญในการผลักดัน (Impulsion Power) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นพลังแนวราบ (Horizontal Power) ในการอาสาเข้าทำงาน โดยไม่ต้องรอขั้นตอนและกระบวนการในการสั่งการ จากสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปี 2565 สามารถแบ่งงานด้านจิตสาธารณะออกเป็น 2 ระดับด้วยกัน

- 1) **จิตสาธารณะในระดับปัจเจกบุคคล** โดยจะมีรูปแบบของการให้ เช่น การบริจาคเงิน สิ่งของ การแบ่งปันอาหาร การแสดงความมีน้ำใจต่อผู้อื่น รวมถึง “ความไม่ทิ้งตาย” เมื่อพบเห็นผู้ที่ประสบปัญหา หรือต้องการความช่วยเหลือในทันทีทันใด เรียกว่า เป็นผู้ให้ทั้งร่างกาย แรงใจ กำลังสติปัญญา เพื่อให้เกิดประโยชน์โดยไม่คาดหวังสิ่งตอบแทน
 - การแสดงความมีน้ำใจต่อกัน เพื่อสร้างสังคมที่น่าอยู่ เช่น การเก็บกวาดขยะชายหาด การปันน้ำใจแก่ผู้พิการ การช่วยเหลือผู้สูงอายุ การให้คนตั้งครรถับประทานอาหารฟรี เป็นต้น
 - การช่วยเหลือชีวิต บรรเทาความทุกข์ยาก เช่น การช่วยคนที่ประสบอุบัติเหตุ การเป็นอาสาสมัครสอนหนังสือให้กลุ่มผู้เปราะบาง การแจ้งกู้ภัยช่วยเหลือคนที่จะฆ่าตัวตาย เป็นต้น
 - การใช้โซเชียลมีเดียในการส่งต่อและขยายความดี เช่น การแชร์เรื่องราวภาพสุดซึ้งของนักเรียนที่ช่วยอุ้มเพื่อนที่ป่วย การส่งแชร์เรื่องราวความช่วยเหลือแก่คนที่ได้รับความเดือดร้อน เป็นต้น
- 2) **จิตสาธารณะในระดับองค์กร** มีองค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา ต่างระดมกำลังทรัพย์ กำลังกาย ในการจัดกิจกรรม / โครงการ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ผ่านพ้นวิกฤต รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการถดถอยของเศรษฐกิจ เพื่อพลิกฟื้นความหวังและสร้างพลังให้กับสังคม โดยสามารถจำแนกออกเป็นกิจกรรมด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านสาธารณสุข

- รับส่งผู้ป่วยไป-กลับโรงพยาบาล
- บริจาคเครื่องมือทางการแพทย์ให้โรงพยาบาล
- จัดตั้งเพจเฟซบุ๊ก ช่วยเหลือผู้ป่วยโควิด-19
- ออกแบบอาคารที่พักคอยให้ประชาชน

ด้านการศึกษา

- ช่วยเหลือนักเรียนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาให้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษา
- จัดกิจกรรมเดินวิ่งให้ทุนการศึกษา
- มอบทุนการศึกษาให้นักเรียนยากจน

ด้านสิ่งแวดล้อม

- เก็บ-แยกขยะ รณรงค์ให้ความรู้เรื่องขยะ
- รีไซเคิลบรรจุภัณฑ์ ให้เป็นวัสดุที่มีค่า
- นำขยะจากอาหารมาแปรรูปใช้ให้เกิดประโยชน์
- จัดทำธนาคารอาหารส่งต่อให้ผู้ด้อยโอกาส
- ปลูกต้นไม้ ปลูกป่าสร้างพื้นที่สีเขียว

ด้านภัยพิบัติ

- จัดตั้งศูนย์สนับสนุนภัยน้ำท่วม / ศูนย์พักพิงชั่วคราว
- จัดเตรียมถุงยังชีพ สิ่งของอุปโภคบริโภคบรรเทาทุกข์ผู้ประสบอุทกภัย
- บริจาคสิ่งของ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย
- ให้จอตลอดฟรี หนีน้ำท่วม

การให้บริการแก่กลุ่มคนเปราะบาง

- สร้างห้องน้ำ ช่อม้าน้ำให้ผู้สูงอายุ
- นำอาหารแจกจ่ายกลุ่มเปราะบาง
- รับบริจาคอาหาร และกระจายอาหารส่วนเกินให้ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ
- ช่วยคนพิการให้อิ่มท้อง
- พัฒนาทักษะอาชีพ / จ้างงานคนพิการ ผู้สูงอายุ
- ผลิต“ริสแบนด์” ให้ผู้สูงอายุเสี่ยงเดินพลัดหลง

การป้องกันอุบัติเหตุบนท้องถนน

- จัดทำทางม้าลาย เพื่อสร้างจิตสำนึกผู้ขับขี่
- ทำทางม้าลายสามมิติ ให้คนข้ามถนนปลอดภัย
- ทาสีม้าลายแหล่งท่องเที่ยว ลดเสี่ยงรถชน
- ติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มความปลอดภัยบนท้องถนน

ดังนั้น ในการเตรียมความพร้อมด้านการเสริมสร้างทักษะ (Skill) ให้กับอาสาสมัครในระดับองค์กร จึงเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งในด้านการปฏิบัติการ (Operation) และการบริหารจัดการ (Management) ในรูปแบบ “ก่อน ขณะ หลัง” (Before-While-After : BWA) เนื่องจากการเกิดขึ้นของจิตอาสา หลายครั้ง มักจะเกิดจากสถานการณ์เฉพาะหน้าหรือฉุกเฉิน ซึ่งเป็นเรื่องของ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ดังนั้นการบริหารจัดการ เช่น การวางกำลังคนให้เหมาะสมกับงาน การกระจายการทำงานได้อย่างเหมาะสม การเพิ่มทักษะด้านความพร้อมรับมือก่อนภัยต่าง ๆ รวมทั้งการสร้าง ความเข้มแข็ง รู้เท่าทันสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

คนไทย มีพฤติกรรมการให้ติดอันดับ 12 ของโลก

มูลนิธิเพื่อการกุศล (Charities Aid Foundation: CAF) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรม การให้และการช่วยเหลือสังคมของคนทั่วโลก และจัดทำดัชนีการให้ในระดับโลก (World Giving Index) จากกลุ่มตัวอย่าง 1.95 ล้านคนทั่วโลก โดยผลสำรวจในปี 2564 พบว่า คนไทยมีพฤติกรรม การให้อยู่ในอันดับที่ 12 จาก 119 ประเทศ โดยพฤติกรรมการให้แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ

The World Giving Index 2021

มูลนิธิเพื่อการกุศล (Charities Aid Foundation: CAF) พิจารณาพฤติกรรมการให้เพื่อการกุศล 3 รูปแบบ

- 1 Helping A Stranger**
การช่วยเหลือคนแปลกหน้า
- 2 Donating Money**
การบริจาคเงิน
- 3 Volunteering**
อาสาสมัคร

ผลการสำรวจ

ช่วยเหลือ
คนแปลกหน้า

ในอันดับที่ **58**

64%

ของกลุ่มตัวอย่าง

บริจาคเงิน

ให้องค์กรการกุศลสูง

ติดอันดับที่ **8** ของโลก

62%

ของกลุ่มตัวอย่าง

อุทิศเวลา

เป็นอาสาสมัคร

ในอันดับที่ **75**

19%

ของกลุ่มตัวอย่าง

ที่มา : World Giving Index 2022. A global view of giving trends

ผลการสำรวจดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการให้ของคนทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยที่มีอยู่ในอันดับที่สูงขึ้น โดยคนไทยยังคงบริจาคเงินสูงสุดติด 10 อันดับแรกของโลก และมีแนวโน้มการช่วยเหลือคนแปลกหน้าและทำงานเพิ่มขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

ดร.สมทิพ วัฒนพงษ์วานิช อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้มุมมองของการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ว่าเป็น **พฤติกรรมเอื้อสังคม (Prosocial Behavior)** หมายถึง การกระทำที่ก่อให้เกิดต้นทุนแก่ผู้กระทำ แต่สร้างประโยชน์แก่บุคคลอื่น โดยการกระทำดังกล่าวเป็นไปด้วยความสมัครใจ ผู้กระทำไม่ได้คาดหวังผลตอบแทนใด ๆ ที่เป็นรูปธรรม หากอธิบายในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์คือ เราเชื่อว่ามนุษย์เห็นแก่ตัว และตัดสินใจทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ตัวเองเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว การกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ก็มีส่วนช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับตัวผู้กระทำได้ด้วยเช่นกัน

การมีพฤติกรรมเอื้อสังคมนั้นจะสะท้อนว่า **คนเราคำนึงถึงความอยู่ดีมีสุขของผู้อื่น และการคำนึงถึงผู้อื่นนั้นอาจอยู่ในรูปแบบที่บริสุทธิ์ใจอย่างแท้จริง** เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่คาดหวังผลตอบแทนใด ๆ หรืออาจอยู่ในรูปแบบที่ไม่บริสุทธิ์ใจก็ได้ เช่น ต้องการความรู้สึกดีจากการเป็นผู้ให้เพื่อบรรเทาความรู้สึกผิด หรือต้องการชื่อเสียงจากการทำความดี เป็นต้น

เจาะแนวคิดคนรุ่นใหม่ กับการบริจาคเงิน

จากรายงาน “เจาะเทรนด์โลก 2020” โดย TCDC ได้ระบุว่า Gen X (อายุ 41 – 56 ปี) บริจาคให้กับองค์กรการกุศลมากกว่า Baby Boomer (อายุ 57 – 75 ปี) เกินกว่าครึ่ง แต่รูปแบบการบริจาคของ Gen X กับ Baby Boomer จะต่างกัน โดย Gen X มักจะศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลขององค์กร หน่วยงาน หรือโครงการ ระดมทุนต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาผลกระทบและประสิทธิภาพที่จะเกิดจากการบริจาค แต่ละครั้งอย่างละเอียดรอบคอบ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ Gen X เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต เช่น Google ทำให้พวกเขาให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริง มากกว่าความรู้สึก ในขณะที่เจนเนอร์ชันอื่น ๆ ตั้งแต่ Gen Y (อายุ 25 – 40 ปี) หรือที่เรียกว่า ชาวมิลเลนเนียล ไปจนถึง Gen Z (9 – 24 ปี) มีแนวโน้มการมอง การบริจาคที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อนหน้า โดยพวกเขา มองว่า การทำโลกให้น่าอยู่ หรือดีกว่านี้ ทำได้โดยไม่ต้องอาศัยการบริจาคเงินแบบเดิม ๆ เสมอไป ด้วยการ เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีที่รวดเร็ว การบริจาคจึงสามารถทำได้ง่าย ๆ เพียง ปลายนิ้ว

นอกจากนี้ Gen Y และ Gen Z ยังอยากทราบข้อมูลว่า เงินที่เข บริจาคไปนั้นถูก นำไปใช้อะไร (Informed Donors) และสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ดี ขึ้นแค่ไหน หากงานการกุศล หรือการบริจาคใด ๆ ที่ทำให้เกิดคำถาม หรือ วัตถุประสงค์ยังไม่มีความชัดเจน ก็อาจยากที่จะได้รับความช่วยเหลือจากทั้งสอง กลุ่มนี้

ดังนั้น ข้อมูลที่เป็นจริงและมีความน่าเชื่อถือมีความสำคัญต่อการตัดสินใจ บริจาคของคนรุ่นใหม่ ส่วนหนึ่งการบริจาคอาจทำให้ผู้บริจาครู้สึกดี แต่ ความรู้สึกดีต้องมาจากการบริจาคที่มีความน่าเชื่อถือ และถูกต้องเหมาะสม ในความรู้สึกของคน Gen Y และ Gen Z ด้วย การบริจาคที่ดูเหมือนเป็นการ แก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ไม่สร้างความเปลี่ยนแปลงในระยะยาว มักทำให้คนรุ่นใหม่ ตั้งคำถาม ไปจนถึงต่อต้านไม่ให้ความร่วมมือ ดังนั้น คนตั้งแต่ Gen X ไปจนถึง Gen Z อาจไม่ได้มองว่า การบริจาคคือการทำความดีอีกต่อไป แต่มองว่า การบริจาคคือการทำสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ พวกเขาจึงสนใจข้อเท็จจริง และวัตถุประสงค์ที่แท้จริง มากกว่าความรู้สึกที่ได้จากการบริจาค ซึ่งเป็น ผลพลอยได้

ที่มา : ดาบบสองคมของการให้ เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลง และ ‘การบริจาค’ ≠ ‘ทำดี’

<https://plus.thairath.co.th/topic/everydaylife/102357>

การให้ในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์

เข้าถึงได้จาก <https://www.thansettakij.com/blogs/business/economy/553350>

World Giving Index 2022. A global view of giving trends

เข้าถึงได้จาก <https://www.cafonline.org/about-us/publications/2022-publications/caf-world-giving-index-2022>

3

**คุณธรรม กับ
โลกยุคโกลาหล**

MORAL

WITH

THE

AGE

OF

CHAOS

ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในปีที่ผ่านมา นับว่ามีความท้าทาย หลากหลาย ซับซ้อน สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน และระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมรอบตัวที่เชื่อมโยงสู่ความสัมพันธ์ในมิติต่าง ๆ คำว่า คุณธรรมหรือความดีที่เราเข้าใจกันต่างถูกตีความ และปรับเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมและค่านิยมสมัยใหม่ ดังนั้น แนวคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนในยุคก่อน (Baby Boomer) กับ วัยหนุ่มสาวจึงมีความแตกต่างกัน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับ การให้คุณค่า ความหมาย หรือการให้ความสำคัญที่ไม่เหมือนกัน

โลกนับจากนี้จะซับซ้อน อ่อนไหว และเปราะบางมากยิ่งขึ้น

โลกหลังยุคการระบาดของโควิด-19 จะไม่ได้มีแค่ความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน และความคลุมเครือ (VUCA) อีกต่อไป แต่จะเพิ่มระดับของความเปราะบาง ความวิตกกังวลมากขึ้น และโลกก็จะได้เชื่อมโยงเป็นแบบเหตุเป็นผลกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถเข้าใจได้ และประสบการณ์ที่ในอดีตก็อาจจะใช้ไม่ได้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอีกต่อไป **จาไมส์ คาสซิโอ (Jamaïs Cascio)** นักมานุษยวิทยาและนักเขียนชื่อดังชาวอเมริกัน ได้อธิบายถึงแนวคิดใหม่ ซึ่งเป็นโลกในอนาคตหลังวิกฤตโควิดที่ต้องพบเจอ หรือ BANI World เพื่อให้ผู้คนได้มองโลกจากความเป็นจริง และเตรียมความพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะผลกระทบด้านอารมณ์และจิตใจ เช่น ความกังวลใจ ความหดหู่ ความสับสน ฯลฯ โดยสามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิด (Framework) ในการบริหารจัดการปัญหาต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการนำหลักคุณธรรมมาปรับใช้ในโลกสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง

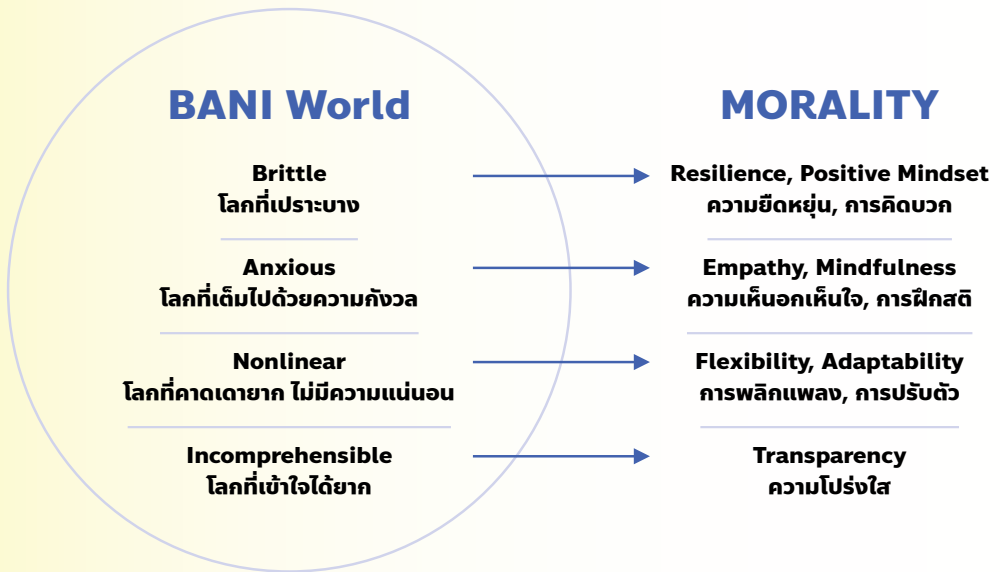
BANI World

Brittle
โลกที่เปราะบาง

Anxious
โลกที่เต็มไปด้วยความกังวล

Nonlinear
โลกที่คาดเดายาก ไม่มีความแน่นอน

Incomprehensible
โลกที่เข้าใจได้ยาก

Brittle โลกที่เต็มไปด้วยความเปราะบาง

ความสำเร็จที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน อาจไม่คงทนถาวรอีกต่อไป และยังมีโอกาสเกิดการ Disrupt จากเทคโนโลยีได้ตลอดเวลา ปัจจุบันเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) กำลังได้รับความสนใจ ซึ่งอาจส่งผลให้องค์กรหรือระบบที่ถูกสร้างจากรากฐานที่เปราะบาง สามารถพังได้ในชั่วข้ามคืน เมื่อถึงจุดแตกหัก (Breaking Point) และเมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ก็อาจแตกสลายได้อย่างรวดเร็ว เช่น ความผันผวนหรือความไม่แน่นอนของระบบเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านสังคม ฯลฯ

ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ จึงต้องมีการปรับตัว โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับคนทำงาน มุ่งเน้นการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ การออกแบบระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น (Resilience) พัฒนาคนให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ คนในองค์กรสามารถปรับตัวท่ามกลางปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น นอกจากนี้จะต้องมีทัศนคติที่ดี คิดบวก (Positive Mindset) ยอมรับความเป็นจริงหรือสิ่งที่เกิดขึ้น ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตัวเอง ทำความเข้าใจในข้อบกพร่องของคนอื่น และรู้จักค้นหาสิ่งดี ๆ หรือเลือกใช้ประโยชน์จากด้านบวกที่แฝงอยู่จากสิ่งนั้น ๆ

นอกจากนี้ ควรสอนให้ลูกหลานรับมือและจัดการกับความรู้สึกตนเอง เมื่อต้องพบเจอกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด การกระตุ้นหรือให้กำลังใจแก่เด็กอย่างต่อเนื่อง การสร้างนิสัยให้เกิดการเรียนรู้และมองเห็นสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน การสนับสนุนให้เกิดการทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต

Anxious โลกที่เต็มไปด้วยความกังวล

แม้จะผ่านช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 มาแล้วก็ตาม แต่ผู้คนในยุคปัจจุบันยังมีความวิตกกังวล และมีความลังเลในการตัดสินใจมากขึ้น โดยสภาวะวิตกกังวลนี้จะส่งผลกระทบต่ออนาคต เช่น คนทำงานจะมีความเครียดสูง มีภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burn out) เกิดความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ได้ง่าย หรือบางคนอาจมีภาวะของโรคแพนิค (Panic Disorder) หรือเกิดความกังวลจนเกินพอดี เช่น กลัวการตกงาน ส่งผลต่อร่างกาย ทำให้มือสั่น หายใจเร็ว เต้นแรง หรืออาจกลายเป็นโรคที่กลัวสังคม (Social Phobia) เช่น โดนบูลลี่ในที่ทำงาน เป็นต้น

ในโลกที่เต็มไปด้วยความวิตกกังวลนี้ องค์กรต่าง ๆ ควรนำทักษะความเห็นอกเห็นใจคนอื่น (Empathy) มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน นับตั้งแต่ผู้บริหาร หัวหน้างาน และพนักงาน ข้อมูลจาก Businessolver's 2017 Workplace Empathy Monitor รายงานว่า 77% ของพนักงานจะเต็มใจทำงานในช่วงที่มากขึ้น และ 66% ของพนักงานยินดีรับเงินเดือนที่ลดลง ถ้าหากนายจ้างหรือที่ทำงานมีบรรยากาศของการ Empathy นอกจากนี้ยังพบว่าพนักงานในกลุ่มมิลเลนเนียล (Gen Y) จะตัดสินใจลาออก ถ้านายจ้างหรือที่ทำงานมี Empathy น้อยเกินไป

นอกจากนี้ ถ้าหากคนในองค์กรต้องเผชิญภาวะความวิตกกังวล ความกดดันจากการทำงาน หรือความเครียดจากการดำเนินชีวิต ก็ควรหันกลับมาดูแลตัวเองโดยการฝึกฝนและพัฒนาจิตใจ (Mindfulness) เช่น นั่งสมาธิ หรือฝึกสติในการทำงาน ผู้นำที่มีสติจะสามารถยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และจัดการกับความวิตกกังวล หรือความเครียดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Nonlinear โลกที่คาดเดายาก ไม่มีความแน่นอน

ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น บางเหตุการณ์ก็เป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนและคาดเดายาก กรณีที่เป็นเรื่องส่วนตัวที่ส่งผลกระทบต่อเฉพาะบุคคล แต่กลับขยายวงกว้างไปยังครอบครัว ชุมชน สังคม หรือเหตุการณ์บางอย่างก็สะท้อนไปทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก ซึ่งทำให้ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าสาเหตุหลักที่แท้จริงคืออะไร เพราะมีหลายปัจจัยเข้ามาแทรกแซง ทำให้เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นแต่กลับลงเอยด้วยผลลัพธ์ที่ไม่น้อย ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ หรือบางเหตุการณ์ที่เกิดจากการทุ่มเทแรงกายแรงใจ แต่กลับมองไม่เห็นผลลัพธ์ ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เราสามารถเผชิญหน้ากับความคาดเดา และต่อกรกับความไม่มั่นคงแน่นอนได้ คือความสามารถในการพลิกแพลง (Flexibility) และการปรับตัว (Adaptability) โดยสามารถตอบสนองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และปรับตัวอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การใช้ชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรม เทคโนโลยี ปัญญาประดิษฐ์ การทำงานในลักษณะ Hybrid เป็นต้น

สำหรับเด็กและเยาวชนที่ต้องอยู่ท่ามกลางโลกที่มีความผันผวนไม่แน่นอน ผู้ปกครองจะต้องสร้างความมั่นคงทางกายและใจ โดยเริ่มต้นจากการปรับวิธีคิด ให้เด็กได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยวิธีการใหม่ ๆ โดยไม่ต้องโฟกัสที่ผลลัพธ์ ผลักดันให้เด็กได้ทำเรื่องที่ทำหาย อาจเริ่มต้นจากเรื่องง่าย ๆ ผู้ใหญ่คอยสนับสนุน เปิดพื้นที่สร้างบรรยากาศให้เปิดกว้าง เปิดใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ สนับสนุนการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก ให้เด็กได้เกิดความสงสัยใคร่รู้ และเปิดมุมมองความคิดใหม่อย่างเปิดกว้างและรอบด้าน

Incomprehensible โลกที่เข้าใจได้ยาก

ในภาวะของความสับสน งุนงง และความพยายามในการทำความเข้าใจสถานการณ์บางอย่าง แต่ไม่สามารถจับต้นชนปลายได้ถูก ไม่ว่าจะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้กระทำผิดถึงทำแบบนั้น เขาคิดอะไรอยู่ สิ่งนี้เรียกว่าเป็นความไม่เข้าใจ หรือ Incomprehensible ซึ่งเป็นสิ่งที่เราพยายามค้นหาคำตอบในสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ แต่ยังไม่เข้าใจ และไม่สามารถแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้นได้

ข้อมูลข่าวสารจำนวนมากที่เผยแพร่ในโลกออนไลน์ ทำให้ความต้องการในการหาคำตอบมีมาก แต่ทุกคนก็ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องหรือเชื่อถือได้ ดังนั้น การคลี่คลายความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นจากความไม่รู้ สามารถแก้ไขได้ด้วย ความโปร่งใส (Transparency) หรือการเปิดเผย เช่น การเปิดเผยข้อมูลให้มากที่สุด รวมถึงการนำประสบการณ์จากความล้มเหลวและความสำเร็จ มาเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจ หรือที่เรียกว่า การรู้โดยสัญชาตญาณ (Intuition)

สัญชาตญาณมักเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เมื่อกำลังเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ไม่รู้ว่าควรทำอะไร เนื่องจากไม่มีประสบการณ์มาก่อน เราจึงตอบสนองต่อสถานการณ์ลักษณะนี้ด้วยสัญชาตญาณตามแรงกระตุ้นของสัญชาตญาณ ดังนั้น สัญชาตญาณจึงไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติ ในระยะยาวเกิดขึ้นจากการลงมือทำ ลองผิดลองถูก สังเกตเป็นชุดความรู้หรือคลังข้อมูลส่วนตัวจากประสบการณ์ที่ระบบสมองได้ประมวลผล เมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์บางอย่างที่ไม่เคยเจอมาก่อน แล้วผสมผสานกับการคิดอย่างมีเหตุผล

เปิดพื้นที่เรียนรู้ เชื่อมโลกคุณธรรม ในสังคมร่วมสมัย

ท่ามกลางโลกที่มีความโกลาหล วุ่นวาย และเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน จนไม่สามารถอธิบายลักษณะของสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ด้วยแนวคิดแบบเดิมอีกต่อไป BANI World จึงเป็นการมองไปถึงผลกระทบด้านอารมณ์ หรือพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของคนในสังคม เช่น ความกังวล ความหดหู่ ความสับสนวุ่นวาย ฯลฯ ทำให้ต้องพร้อมรับ ปรับตัวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการใช้ทักษะใหม่ ๆ ในการพัฒนาตนเอง เช่น การปรับเปลี่ยน Mindset เป็นคนที่ล้มไวลู่ การมีสติเข้าใจตนเอง รวมถึงใช้ประโยชน์จากข้อมูล และสัญชาตญาณการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยงต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังต้องมีการเปิดพื้นที่สร้างสรรค์ หรือสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและปลอดภัย เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนรอบตัว สิ่งแวดล้อม และเชื่อมโยงความคิดผู้คนในสังคมที่ให้คุณค่าและความหมายของคุณธรรมที่แตกต่างกันออกไป และเพื่อทำให้คำว่า คุณธรรม เป็นภาษาที่ผู้คนในสังคมสื่อสารด้วยความเข้าใจร่วมกัน รศ.ดร.นฤมล อรุโณทัย ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ออกแบบแนวคิด และหลักการมองคุณธรรมในสังคมร่วมสมัย โดยเรื่องของคุณธรรมนั้น ต้องอาศัยการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เช่น การจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำ พฤติกรรมใด หรือตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หากมีประเด็นที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งหรือไม่เห็นด้วย ก็ต้องนำเหตุผลมาสนับสนุนประเด็นคุณธรรม และวิเคราะห์ตีความสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยจิตที่เปิดกว้าง เช่น เรื่องความสำนึกทางคุณธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การใช้เกณฑ์มโนธรรมในการตัดสินใจ เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องไม่เพิกเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้น และไม่ใช้ความรู้ความสามารถในทางที่ผิดหรือส่งผลกระทบต่อสังคม

แหล่งข้อมูล :

- จาก VUCA world สู่ BANI world
เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/business/business/1033959>
- โลกโกลาหล (BANI World) Ep3 Nonlinear: ยิ่งพลิกแพลงได้ ยิ่งมั่นคง ในโลกที่ไร้เหตุผลและคาดเดาได้ยาก
เข้าถึงได้จาก <https://thepotential.org/knowledge/bani-world-ep3-nonlinear/>
- โลกโกลาหล (BANI World) Ep4 Incomprehensible: คลายความไม่เข้าใจ ด้วยความโปร่งใสและสัญชาตญาณ
เข้าถึงได้จาก <https://thepotential.org/knowledge/bani-world-ep4-incomprehensible/>
- รู้จัก Empathy Skill ทักษะที่ทำให้เข้าใจความรู้สึกคนอื่นมากขึ้น
เข้าถึงได้จาก <https://th.hrnote.asia/org/development/empathy-skill-210714/>

หนังสือ ชุดคุณธรรมกับโลกยุคโกลาหล (MORAL WITH THE AGE OF CHAOS)

อยู่ภายใต้การดำเนินงาน โครงการนวัตกรรมระบบพฤติกรรมไทย ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) เป็นการศึกษา รวบรวม และสังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ 3 เรื่อง ได้แก่

- 1) รายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2565 และประเด็นคุณธรรมสำหรับอนาคต โดย รศ.ดร.นฤมล อรุโณทัย, ดร.กิงกายนุจน์ จงสุขไกล และคณะ จากสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) การวิจัยเรื่องการพัฒนาและสำรวจสถานการณ์คุณธรรมด้วยดัชนีชี้วัดคุณธรรม โดย รศ.ดร.วิไลลักษณ์ ลีงกา และคณะ จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 3) การวิจัยเรื่องการสำรวจสถานการณ์ทุนชีวิตคนไทย (Life Assets) ปี 2565 โดย รศ.ดร.วิไลลักษณ์ ลีงกา และคณะ จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในการพัฒนางานวิจัยดังกล่าวนี้ มี ศ.สุริชัย หวันแก้ว และ รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม เป็นที่ปรึกษาโครงการ ซึ่งได้นำผลการศึกษาวินิจฉัยมาสังเคราะห์ เรียบเรียงเนื้อหาใหม่ให้มีความน่าสนใจ ง่ายต่อการอ่าน โดยสอดแทรกสถานการณ์สังคมในปัจจุบัน เพื่อให้หนังสือมีความทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นำมาเผยแพร่ให้กับกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มวัย

คุณธรรมกับโลกยุคโกลาหล ได้นำเสนอเครื่องมือสำรวจสถานการณ์ทางสังคม และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในปี 2565 และในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยอยู่ในช่วงของการเริ่มฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ หลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในสังคมไทย โดยหลักเกณฑ์การคัดเลือกสถานการณ์ทางสังคมคือ ประเด็นจะต้องมีความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง และสะท้อนมุมมองที่หลากหลายในมิติด้านคุณธรรม โดยมีการกล่าวถึงที่มา ปัญหา แนวทางป้องกันและแก้ไข และแนวโน้มในอนาคต

สำหรับท่านใดที่สนใจศึกษางานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สามารถสแกน QR-Code เพื่อดาวน์โหลดได้ดังนี้

รายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2565 และประเด็นคุณธรรมสำหรับอนาคต

รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและสำรวจสถานการณ์คุณธรรมด้วยดัชนีชี้วัดคุณธรรม

รายงานการวิจัยเรื่อง การสำรวจสถานการณ์ทุนชีวิตคนไทย (Life Assets) ปี 2565

คุณธรรมกับโลกยุคโกลาหล (MORAL WITH THE AGE OF CHAOS)

รายงานสถานการณ์คุณธรรม ปี 2565
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

ที่ปรึกษา

รศ.นพ. สุริยเดว ทรีปาตี
ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

ผู้เรียบเรียง

นายดิณณพิชัช พูลพิพัฒน์
นักวิชาการ

คณะทำงาน

นางสาวปรียาภรณ์ พูลศรี
ผู้จัดการสำนักพัฒนาองค์ความรู้วัฒนธรรมและสื่อสารสนเทศ

นางสาวธัญลักษณ์ ศรีสง่า
หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยนวัตกรรมและระบบพฤติกรรมไทย

นายดิณณพิชัช พูลพิพัฒน์
นักวิชาการ

นางสาวเปรมกมล สมใจ
นักวิชาการ

นางสาวลลิกษิกา เจาะเศษ
นักวิชาการ

นางสาวศุริชยา ภูงญาณ
เจ้าหน้าที่โครงการ

ออกแบบ / ดำเนินการผลิต

บริษัท 1924 สตูดิโอ จำกัด

147 ซอยเทศบาล แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร 10200
โทรศัพท์ 09 4935 9445
1924inbox@gmail.com

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

เลขที่ 69 อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)
ชั้นที่ 16 - 17 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ 02 644 9900 โทรสาร 02 644 4901-3
<http://www.moralcenter.or.th>

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-7988-24-5

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2566 จำนวน 500 เล่ม

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
เลขที่ 69 อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)
ชั้นที่ 16 -17 ถนนวิภาวดีรังสิต
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2644 9900 โทรสาร 0 2644 4901-3
<http://www.moralcenter.or.th>